

วารสาร

รัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ

Journal of Wisdom in Political Science and Multi-disciplinary Sciences

890/269 ถนนพระราม 3 แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา กทม. 10120

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์ 2569
Vol. 9 No. 1 January-February 2026

ISSN: 2730-2970 (Print)
ISSN: 2985-1351 (Online)

วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ

Journal of Wisdom in Political Science and Multi-disciplinary Sciences

วัตถุประสงค์	เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการทางรัฐศาสตร์และศาสตร์สหวิทยาการที่มีคุณค่าเพื่อพัฒนาสังคม	
กำหนดการเผยแพร่	เป็นวารสารราย 6 เดือน กำหนดเผยแพร่ในเดือนกุมภาพันธ์ เมษายน มิถุนายน สิงหาคม ตุลาคม และธันวาคม	
ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์พิเศษ อรรถพล ใหญ่สว่าง	เนติบัณฑิตยสภา
	ศาสตราจารย์ ดร.จรัญ มะลูลีม	มหาวิทยาลัยเกริก
บรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ พลตำรวจโท ดร.สันฐาน ชยนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา ศรีสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
กองบรรณาธิการ	ศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ ช่วยธานี	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
	รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีปริญา ฐูประจ่าง	องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี
	รองศาสตราจารย์ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กীরติวรรณ กัลยาณมิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
	ดร.สัมพันธ์ จักรภัทรวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
คณะทำงาน	นายสหศักดิ์ จันทศร	เลขานุการ
	นางสาวกุลธิตา อุ่นจิตต์	ผู้ช่วยเลขานุการ
	นางสาวนฤมล ผ่องวรรณ	ผู้ออกแบบและจัดรูปแบบวารสาร
สำนักงาน	เครือข่ายองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางรัฐศาสตร์ 890/269 ถนนพระราม 3 แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร 10120 โทรศัพท์ 092 587 5533 e-mail: sunthan2972@gmail.com	

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ เผือกคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ชนา ศรีบุญยพรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธันวัด พิสิฐจินดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาจารย์ธิดา นิติธรรณาดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.จิรัฐ ชวนชม	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.องค์อร สงวนญาติ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระพงศ์ ภัคคีรี	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ดร.ธันวัดน์ เขตจตุรัส	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ดร.ทิฆัมพร พันลึกเดช	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
Dr.Danty James	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.รัตติมา ธีรยาธีรกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
ดร.บานชื่น นักการเรือน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการฉบับแรกได้เริ่มเผยแพร่ตั้งแต่ พ.ศ. 2560 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการของ นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา ตลอดจนบุคคลทั่วไป ทางรัฐศาสตร์ รวมถึงศาสตร์สหวิทยาการที่เกี่ยวข้อง ทั้งรัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ บริหารการศึกษา พระพุทธศาสนา ปรัชญา และนิติศาสตร์ที่มีคุณค่าเพื่อพัฒนาสังคม เป็นต้นมาจนถึงฉบับปัจจุบัน ซึ่งก้าวเข้าสู่ปีที่ 9 ได้ดำเนินการเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การจัดทำวารสารได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาให้สอดคล้องทันกับพลวัตของโลก

ในขณะเดียวกันเพื่อให้วารสารเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI (Thai-Journal Citation Index Centre) จึงได้กำหนดแนวทางในการส่งต้นฉบับให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานแล้วคัดเลือกบทความที่ผ่านเกณฑ์ นำไปประเมินคุณภาพอีกครั้งหนึ่งโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ท่านต่อบทความ ทั้งนี้ กองบรรณาธิการได้พัฒนาระบบเว็บไซต์ และช่องทางการติดต่อในการอำนวยความสะดวกในการติดต่อประชาสัมพันธ์แก่ผู้สนใจผ่าน **WPSMS Journal Line Official: @992kmglo**

วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2569) นี้ ได้รับการพัฒนารูปเล่มให้ทันสมัย น่าอ่าน และจัดสีสันทันทีสอดคล้องกับเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาของวันแห่งความรัก หรือเรียกกันว่า “วันวาเลนไทน์” รวมทั้งการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นที่ปรึกษา กองบรรณาธิการ และ Peer review เพื่อเพิ่มความแข็งแกร่ง ทั้งด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ

สุดท้ายนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความไว้วางใจและการสนับสนุนจากผู้อ่าน นักวิชาการ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจอย่างต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันยกระดับคุณภาพของวารสารให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางวิชาการที่เข้มแข็ง และเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการต่อไป

รองศาสตราจารย์ พลตำรวจโท ดร.สันฐาน ชยพันธ์

บรรณาธิการ

14 กุมภาพันธ์ 2569

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ	ก
ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ	ข
บทบรรณาธิการ	ค
การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลเมือง แพรงษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ กิ่งดาว แพหมอ, วิชชาญ จุลทริก และอานุภาพ ทองบ่อ	1
การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาครูประถมศึกษา พัชรา พยัคฆา, อรนิภา ไทยแท้ พันธุ์สมุทร, ธาซินี ศิวะศิลป์ชัย และศัสยมน สังเว	14
การพัฒนาศักยภาพของเทศบาลเมืองสองพี่น้องในการใช้ประโยชน์จาก การกระจายอำนาจ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน นาวาวิน ชัยโม	25
ความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรมตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทาง จริยธรรม พ.ศ. 2562 ของเจ้าหน้าที่รัฐมีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด สหมัก จันทศร	37
กระแสเงินสดและผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรม เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สุปวิทย์ เรืองสุรัตน์, พิธาน แสนภักดี และนฤพล อ่อนวิมล	56
คุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์ ธีรเดช ชื่นประภาณุสรณ์, องค์กร สงวนญาตี, นุสรรา ลาภภูวนารถ, สุทธาสินี เกสรประทุม, พรพิศ งามพงษ์ และธนัญชัย ชัยวุฒิมากร	78
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยว ในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง ณัฏกร คุ่มเพชร, มุกด์ตรา ทองเวส และสุพัตรา ปราณี่	93

	หน้า
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้าบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ยิ่งศักดิ์ สาครวรรณศักดิ์ และทิฆัมพร พันลึกเดช	109
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัด กองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ ศุภัชฌา แจ่มใส	126
อิทธิพลของทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้และผลการดำเนินงาน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทิพวรรณ ทรัพย์บุญ และพิธาน แสนภักดี	142
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล นิรุธ เพ็ชร์กระ และทิฆัมพร พันลึกเดช	158
การวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วย การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 พิพิชญ์ พิศรูป	174
ความท้าทายและแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลของหน่วยงาน ภาครัฐไทย: กรณีศึกษา สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงาน ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกรมการ ปกครอง กระทรวงมหาดไทย สหศักดิ์ จันทศร	194

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ
เทศบาลเมืองแพรึกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
Quality of Life Development of Older Persons in Elderly School of
Phraek Sa Town Municipality, Mueang Samut Prakan District,
Samut Prakan Province

กิงดาว แพหมอ¹, วิชชาญ จุลทริก² และอานูภาพ ทองบ่อ³
Gingdaow Pheamor¹, Witchan Junlarick² and Anuphap Thongbor³

Received: 2 December 2025 Revised: 15 February 2026 Accepted: 16 February 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรึกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ (2) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรึกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรึกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มเป้าหมายตอบด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที และ สถิติเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรึกษา มีความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก (2) ผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ และจำนวนบุตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ไม่แตกต่างกัน (3) ข้อเสนอแนะสำคัญ ได้แก่ 1) ควรจัดกิจกรรมสร้างความสุขให้ผู้สูงอายุมากขึ้น 2) ปรับปรุงสภาพแวดล้อม

¹ นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Master of Public Administration Program Southeast Asia University. Email:s6743810020@sau.ac.th

² อาจารย์ประจำ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Master of Public Administration Program Southeast Asia University. Email: Witchanj@sau.ac.t

³ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Accounting Department, Faculty of Business Administration, Southeast Asia University.

Email: anuphapt@sau.ac.t

เช่น แก้ปัญหาน้ำเสีย 3) เพิ่มเบี้ยยังชีพให้เพียงพอต่อรายจ่าย และ 4) ส่งเสริมการออกกำลังกาย เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้มากขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research were (1) To study the quality-of-life level of the elderly at the Praeksa Municipality Elderly School, Mueang Samut Prakan District, Samut Prakan Province, (2) To compare of the quality-of-life level of the elderly at the Praeksa Municipality Elderly School, Mueang Samut Prakan District, Samut Prakan Province distinguish by personnel factors. (3) to recommendations about improving the quality-of-life level of the elderly at the Praeksa Municipality Elderly School, Mueang Samut Prakan District, Samut Prakan Province. This research was quantitative research. The sample were 100 persons. The statistical software using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The results revealed that (1) the elderly at the Praeksa Municipality Elderly School had a high level of need for quality-of-life development, (2) gender, age, and number of living children significantly affected quality of life, while education, occupation, and income did not significant differences, and (3) The important recommendations included: 1) organizing more activities to enhance happiness among the elderly, 2) the environment improving such as addressing water pollution issues, 3) increasing the elderly allowance to adequately cover monthly expenses, and 4) promoting exercise to help the elderly take better care of themselves.

Keywords: Development, Quality of Life, Elderly

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีและการแพทย์ที่มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด จากในอดีต ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการลดระดับการตาย ทำให้คนมีอายุที่ยืนยาวขึ้นกว่าแต่ก่อน มีอัตราการเสียชีวิตจากการเจ็บป่วยและโรคระบาดน้อยลง จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ผู้สูงอายุ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ในปี 2567 จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนผู้สูงอายุ 258,052 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 1,358,941 คน (ระบบสถิติทาง การทะเบียน สำนักบริหารงานทะเบียน กรมการปกครอง) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 18.99 และมีแนวโน้ม ที่จะสูงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยในวัยผู้สูงอายุนี้ พบว่าจะมีปัญหาทางสุขภาพกาย มีการเจ็บป่วยด้วย โรคเรื้อรัง โรค NCD และยังมีขาดความรู้ในด้านการดูแลสุขภาพ และยังมีปัญหาทางสุขภาพจิตใจ โดยจะพบว่า ผู้สูงอายุจะมีความวิตกกังวล นอนไม่หลับ รู้สึกไร้คุณค่า จำเป็นต้องได้รับการดูแลและ สนับสนุนจากครอบครัวอย่างใกล้ชิด รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถ ปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ (ไพฑูรย์ เบ็ญจพรเลิศ, 2568)

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน การจัดบริการสาธารณะไว้หลายด้านโดยเฉพาะด้านการสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส โดยต้องมีการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น การจ่ายเงินค่าเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น และ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้ให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม ผลักดัน ในหลาย ๆ ด้าน มีการอำนวยความสะดวกให้บริการที่ว่องไวกับผู้สูงอายุเป็นพิเศษ จัดให้ผู้สูงอายุ มีการประกอบอาชีพ ได้รับการฝึกฝนวิชาชีพเพื่อพัฒนาตนเอง ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม มีความช่วยเหลือ ด้านการคิดค่าบริการต่างๆอย่างสมเหตุสมผล (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2568)

อย่างไรก็ตามการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมการเรียนรู้และ สื่อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผู้วิจัยเองในฐานะที่เป็นคนในท้องถิ่น ได้ตระหนักถึง ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้สังคมและชุมชนได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับปัญหาผู้สูงอายุที่กำลัง เกิดขึ้น โดยเฉพาะเทศบาลที่เป็นองค์กรที่รับผิดชอบในท้องถิ่น ควรจะต้องให้การสนับสนุนส่งเสริม กิจกรรมต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรว่าควรมีการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนา

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยศึกษาจากข้อเสนอแนะของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา โดยจะทำให้โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นศูนย์กลางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จัดให้มีหลักสูตรที่เหมาะสม มีโครงสร้างการบริหารชุมชนที่เข้มแข็ง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อผู้สูงอายุทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ทำให้มีศักยภาพในการช่วยเหลือตนเอง สามารถอบรมบุตรหลาน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมถึงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม เพื่อเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบแก่ชุมชนอื่น ๆ เป็นแนวทางพัฒนาแก่เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
2. ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
3. ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
4. ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ มีอาชีพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
5. ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนบุตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
6. ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ มีรายได้เฉลี่ยต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

บททวนวรรณกรรม (Literature Review)

ความหมายของคุณภาพชีวิต

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ลักษณะที่เด่นชัดของบุคคลในความเป็นอยู่

World Health Organization (1995 : 1403 – 1409, อ้างใน พรพิรุณภัทร บุญก้อน (จิตเมโธ), 2564 : 14) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า เป็นการรับรู้ของบุคคลต่อสถานะในชีวิต ภายใต้บริบทของวัฒนธรรมและสังคมที่อาศัยอยู่ โดยมีสัมพันธกับเป้าหมาย ความคาดหวัง มาตรฐานของสังคม และสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบใน 4 มิติ คือ มิติด้านสุขภาพกาย มิติด้านสุขภาพจิต มิติด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและมิติด้านสภาพแวดล้อม

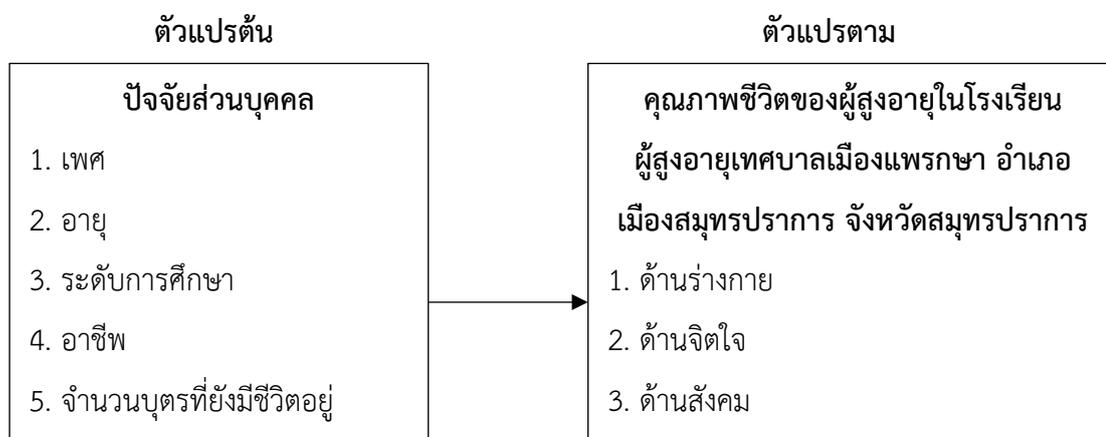
UNESCO (1978 : 89, อ้างใน นาเดีย ศิริพิพัฒน์สกุล, 2568 : 5) ได้สรุปความคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ว่า “คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างมีความสุขมีความพอใจ” ต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญมากที่สุด โดยมีความพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ อาหาร สุขภาพอนามัย โภชนาการ การศึกษา สิ่งแวดล้อม รายได้ ที่อยู่อาศัยและทรัพยากร

Dubos (1979 : 8 – 9, อ้างใน พิระวัฒน์ แยังจันทร์, 2566 : 36) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า การอิมเมมในชีวิตซึ่งแสดงถึงความสุข ซึ่งเชื่อว่าบุคคลมีการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาดุลยภาพกับสิ่งแวดล้อม โดยการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

Yong และ Longman (1983 : 43, อ้างใน พรพิรุณภัทร บุญก้อน (จิตเมโธ), 2564 : 15) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเป็นระดับความพึงพอใจในชีวิตปัจจุบันเกิดขึ้นจากการรับรู้ของแต่ละบุคคล

จากข้างต้นสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การที่บุคคลหรือสังคมรับรู้ถึงระดับความสุขและความพึงพอใจต่อสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ภายใต้บริบทของสังคมนั้น ๆ ที่ตนได้อาศัยอยู่ อันได้แก่ ทางด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ สังคม สิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจ และการสร้างสัมพันธภาพกับคนในสังคมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ ภายใต้ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งนี้ยังรวมถึงระดับความพึงพอใจต่อการได้รับหรือเข้าถึงนโยบายบริการหรือสวัสดิการอีกด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการสำรวจ (Survey Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรเทศา อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวนทั้งสิ้น 100 คน (อ้างอิงข้อมูลเทศบาลเมืองแพรเทศา อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรเทศา อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวนทั้งสิ้น 100 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมถึงเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยนี้ใช้พื้นที่ในการดำเนินการวิจัยเป็นการศึกษาเฉพาะผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรเทศา อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยนี้เริ่มทำการศึกษาในช่วงเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม 2568

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรเทศา อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และการวิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรเทศา อำเภอมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าที (t-test) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม และวิเคราะห์ค่าเอฟ (F-test) ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าพบความแตกต่างจะต้องทำการเปรียบเทียบลักษณะรายคู่ (Multiple comparison) โดยจะใช้วิธีการทดสอบตามวิธีของเซฟเฟ (Sheffe's Method) ตามลำดับ

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรเทศา อำเภอมืองสมุทรปราการจังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	21	21
หญิง	79	79
รวม	100	100
2. อายุ		
60 – 64 ปี	21	21
65 – 69 ปี	25	25
70 – 74 ปี	40	40
75 – 79 ปี	8	8
80 ปีขึ้นไป	6	6
รวม	100	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 65 – 69 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา ส่วนใหญ่เป็นบุคคลว่างงาน มีบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ 2 คน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท

ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรเทศ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรเทศ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวม

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	ความเห็นหรือความรู้สึก			
	\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับ
1. คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย	3.67	0.22	มาก	4
2. คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	3.74	0.16	มาก	3
3. คุณภาพชีวิตด้านสังคม	4.06	0.09	มาก	1
4. คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	3.97	0.10	มาก	2
รวม	3.86	0.58	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรเทศ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวม จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 100 คน ปรากฏว่าระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, SD 0.58) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 1 คุณภาพชีวิตด้านสังคม ($\bar{X} = 4.06$, SD 0.09) ลำดับที่ 2 คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.97$, SD 0.10) ลำดับที่ 3 คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ($\bar{X} = 3.74$, SD 0.16) และ ลำดับที่ 4 คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ($\bar{X} = 3.67$, SD 0.22)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรเทศ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรเทศ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์สามารถแสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมือง
แพรงษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	Sig
เพศ	.000*
อายุ	.009*
ระดับการศึกษา	.123
อาชีพ	.292
จำนวนบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่	.007*
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	.452

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และจำนวนบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่
แตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมือง
สมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับ
สมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
ในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิต และเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพ
ชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัด
สมุทรปราการ โดยมีการรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอ
เมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2568 จำนวน 100 คน ผู้ตอบ
แบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 65 – 69 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปฐมนศึกษา
ส่วนใหญ่เป็นบุคคลว่างงาน มีบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ 2 คน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000
บาท จากการสำรวจพบว่า

1. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมือง
สมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, SD 0.58)

2. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา
อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล
ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
ที่แตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรงษา อำเภอเมือง

สมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผู้ปัจจัยระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากการศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ สามารถนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยจากผลการศึกษาอภิปรายได้ว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการยอมรับจากชุมชน รวมถึงคนในชุมชนให้ ความเคารพนับถือ โดยสิ่งเหล่านี้เป็นการตอบสนองความต้องการทางด้านสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์ (2560) พบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลามีคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าองค์ประกอบด้านสังคมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธิภัทร ชิตานนท์ (2563) พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า ด้านสภาพสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทราภรณ์ ด้วงเรือง (2563) พบว่า ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเทศบาลนคร นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า ด้านการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จักรพันธ์ พรหมฉวย (2568) พบว่า ระดับสุขภาวะผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองแพรกษา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกานต์ อ่องเอื้อ (2564) ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ และอายุ ต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ คັນสนีย์ โอถาวรวงษ์ (2565) พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวกุญแจ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ที่มีเพศ และอายุแตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ ปทุมวรรณ กาลปักษ์ และวรรษยา ศิริวิวัฒน์ (2563) พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนบุตร ที่แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับการดูแลเชิงรุกแบบองค์รวม ไม่เพียงต่อการดูแลด้านการรักษาโรคเท่านั้น แต่ต้องให้ความสำคัญต่อการดูแลคุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เพราะผู้สูงอายุต้องเผชิญกับปัญหาทั้งทางร่างกาย และจิตใจ จึงจำเป็นต้องหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพึ่งตนเองและอยู่ในสังคมได้โดยไม่เป็นภาระกับบุคคลอื่นและสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า ดังนั้น การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ได้ผลที่สุดคือการบูรณาการทั้งชุมชน ครอบครัว และตัวผู้สูงอายุเองในการดูแลสุขภาพกายและใจไปพร้อมกัน รวมถึงความร่วมมือทางภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการดำเนินการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้สูงอายุควรได้รับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่บนพื้นฐานของปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตที่เหมาะสมและเพียงพอกับสภาพสังคมที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน
2. ผู้สูงอายุควรได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าโดยให้ความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพกับระบบการแพทย์ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อช่วยลดปัญหาการอยู่ติดบ้าน และลดภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรเพิ่มกิจกรรมภายในกันเองทุกเดือนเพื่อให้ผู้สูงอายุที่ได้มาพบปะสังสรรค์ เชื่อมความสัมพันธ์กัน เช่น การให้ความรู้ในเรื่องการประกอบอาชีพแก่ผู้สูงอายุเพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการมีอาชีพเพื่อเสริมรายได้ให้กับตัวเอง

2. ควรมีบริการให้คำปรึกษาทางด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุโดยการจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำเดือนทั้งการดูแลทางร่างกายและจิตใจ

3. ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เช่น การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้วยระบบอินเทอร์เน็ต หรือสมาร์ตโฟน โดยมุ่งเน้นให้มีการปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้สูงอายุนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ ผู้สูงอายุจะสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากทางราชการหรือทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ที่ตนเองพึงได้รับ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายการศึกษาไปยังโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่อื่นของจังหวัดสมุทรปราการ หรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในบริบทที่หลากหลายมากขึ้น และเพิ่มความเที่ยงตรงของผลการวิจัย

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น ปัจจัยด้านสุขภาพจิต การสนับสนุนจากครอบครัว การมีส่วนร่วมทางสังคม หรือการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้เข้าใจองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

3. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานโดยเพิ่มการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพมาประกอบกับข้อมูลเชิงปริมาณ ทำให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่มีมิติและครอบคลุมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2568). สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2569.

จาก: <https://www.dop.go.th/th/benefits/3/765>

จักรพันธ์ พรหมฉลวย. (2568). แนวทางการส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ โดยบูรณาการศาสตร์พระราชารเป็นฐานการพัฒนาแบบองค์รวม ในจังหวัดสมุทรปราการ. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ปีที่ 8 ฉบับที่ 3, กันยายน-ธันวาคม 2568, 31-44.

ณัฐกานต์ อ่องเอื้อ. (2564). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี. ปรินฤรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.

นาเดีย ศิริพิพัฒน์สกุล. (2568). คุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยาง ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ในเขตเทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัด

- ยะลา. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2569. จาก: https://is.rajapark.ac.th/assets/uploads/68c292436f4adubทความวิจัย_นาเดีย.pdf
- ปทุมวรรณ กาลปิก และวรรษยา ศิริวัฒน์. (2563). **คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร**. วารสารรัชตภาคย์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 36 กันยายน-ตุลาคม 2563 TCI (กลุ่มที่ 2) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปี 2563-2567, 302-316.
- พรพิรุณภัทร บุญก้อน (จิตเมโธ). (2564). **การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พีระวัฒน์ แยังจันทร์. (2566). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอ้างว้างในผู้สูงอายุกะเหรี่ยงเผ่าปากกาเกอญอที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง อำเภอสองยาง จังหวัดตาก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ไพฑูรย์ เบ็ญจพรเลิศ. (2568). **โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs): โรคภัยที่เราสร้างเอง**. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2569. จาก: <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel/article/โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง-ncds-ໄ/>
- คันสนีย์ โอถาวรวงษ์. (2565). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลห้วยญวน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี**. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาคูครูประถมศึกษา

A Study of Needs Assessment for the Development of Elementary Student Teachers

พัชรา พัยคณา¹, อรรนิภา ไทยแท้ พันธุ์สมุทร², ธาชินี ศิวะศิลป์ชัย³ และศัสยมน สังเว⁴

Phatchara Phayakka¹, Onnipa Thaithae Pansamut², Thachinee Siwasilchai³

and Satsayamon Sangway⁴

Received: 2 February 2026 Revised: 18 February 2026 Accepted: 20 February 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาคูครูสาขาวิชาการประถมศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาคูครูประถมศึกษา ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน (M = 4.85, SD = 0.36) รองลงมา ได้แก่ ด้านการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยี (M = 4.79, SD = 0.40) ด้านการวัดและประเมินผล (M = 4.75, SD = 0.43) ด้านการเตรียมความพร้อมสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (M = 4.71, SD = 0.46) และด้านที่มีความจำเป็นในการพัฒนาต่ำสุด ได้แก่ ด้านปัจจัยส่งเสริมคุณภาพนักศึกษาวิชาชีพครูประถมศึกษา (M = 4.67, SD = 0.47)

¹ สำนักศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์; School of Education, Walailak University

Email : phatchara.ph@mail.wu.ac.th

² สำนักศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์; School of Education, Walailak University

Email : onnipa.pa@wu.ac.th

³ สำนักศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์; School of Education, Walailak University

Email : thachinee67@gmail.com

⁴ สำนักศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์; School of Education, Walailak University

Email : n.satsayamon@gmail.com

คำสำคัญ (Keywords): ความต้องการจำเป็น การพัฒนานักศึกษาคูครู นักศึกษาคูประถมศึกษา
ครูประถมศึกษา สมรรถนะครู

Abstract

The objective of this research was to study the needs for the development of elementary student teachers. This is quantitative research. The sample consisted of 70 participants. The research instrument used was a questionnaire; data was collected using questionnaires. The data were analyzed using percentage, mean (M), standard deviation (SD), and descriptive statistics.

The results revealed that the highest need for development was in the area of instructional management (M = 4.85, SD = 0.36), followed by the production and application of instructional media and technology (M = 4.79, SD = 0.40), assessment and evaluation (M = 4.75, SD = 0.43), professional preparation (M = 4.71, SD = 0.46), and lastly, supporting factors for enhancing the quality of student teachers (M = 4.67, SD = 0.47), which was found to be the lowest in priority.

Keywords: Needs Assessment, Student Teacher Development, Elementary Student Teachers, Elementary Teachers, Teacher competencies

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันการศึกษาไทยเผชิญกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากสภาพสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ปัญหาหลักๆ ยังรวมถึง คุณภาพการศึกษา ความเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ และความสามารถของครู ในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ส่งผลให้ระบบการผลิตและพัฒนาครูโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วนเพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมและมาตรฐานวิชาชีพครู

ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) การจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาเน้นเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะพื้นฐานทั้งด้านวิชาการ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนั้น “ครู” จึงถือเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และประเทศ จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันมีการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนและการจัดการหลักสูตร เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตมาอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบการศึกษาที่ปรับใหม่นี้เป็นการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บัณฑิตให้มากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เป็นการจัดการหลักสูตรที่เน้นให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมจริง อย่างไรก็ตามรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า นักศึกษาครูที่จบการศึกษาใหม่ยังขาดความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการเทคโนโลยีในชั้นเรียน การใช้สื่อและการวัดผลอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดเล็กและชนบทซึ่งมีทรัพยากรจำกัด ปัญหาดังกล่าวไม่เพียงเป็นผลจากหลักสูตรหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ไม่ครอบคลุม แต่ยังสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาในเชิงระบบ (TDRI, 2560) ในระดับท้องถิ่น โรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมากยังขาดบุคลากรที่มีสมรรถนะในการออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองผู้เรียนที่หลากหลาย ขาดแนวทางในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ รวมถึงมีข้อจำกัดในการประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม ส่งผลต่อความพร้อมของนักเรียนในการเข้าสู่ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น (UNESCO, 2018) เมื่อพิจารณาถึงระดับสถานศึกษา พบว่า ครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาหลายแห่งมีข้อกังวลเกี่ยวกับศักยภาพของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้จริง โดยเฉพาะการใช้สื่อใหม่ ๆ การวางแผนบทเรียนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง และการประเมินแบบ Authentic Assessment ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อครูยุคใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) จากปัญหาในทุกระดับดังกล่าว การศึกษาความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เพื่อพัฒนา นักศึกษาครูประถมศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่สามารถชี้ให้เห็นช่องว่างระหว่างสภาพจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นและนำไปสู่การออกแบบหลักสูตร การจัดฝึกอบรม หรือแนวทางเสริมศักยภาพที่สอดคล้องกับบริบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้ จึงมีเป้าหมายเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาการประถมศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียม

ความพร้อมสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยส่งเสริมคุณภาพนักศึกษาวิชาชีพครูประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาครูสาขาวิชาการประถมศึกษาในประเด็นสำคัญที่ควรเร่งพัฒนา และได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนนำไปออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักศึกษาครู สาขาวิชาการประถมศึกษาสามารถเตรียมความพร้อมอย่างรอบด้านก่อนก้าวสู่บทบาทครูมืออาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาครูสาขาวิชาการประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย นักวิชาการทางการศึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการประถมศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา ครูประถมศึกษา และนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักวิชาการทางการศึกษา จำนวน 5 คน อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 5 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 คน ครูประถมศึกษา จำนวน 5 คน และนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้น 70 คน โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาครู สาขาวิชาการประถมศึกษาโดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นและสร้างแบบสอบถามปลายเปิดผ่านการหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาครู สาขาวิชาการประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับประเด็นของความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาครู สาขาวิชาการประถมศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักวิชาการทางการศึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการประถมศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา ครูประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาครูประถมศึกษา ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($M = 4.85$, $SD = 0.36$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยี ($M = 4.79$, $SD = 0.40$) ด้านการวัดและประเมินผล ($M = 4.75$, $SD = 0.43$) ด้านการเตรียมความพร้อมสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ($M = 4.71$, $SD = 0.46$) และด้านที่มีความจำเป็นในการพัฒนาต่ำสุด ได้แก่ ด้านปัจจัยส่งเสริมคุณภาพ นักศึกษาวิชาชีพครูประถมศึกษา ($M = 4.67$, $SD = 0.47$) โดยมีรายละเอียดผลการวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางสรุปผลการวิจัยความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาครูประถมศึกษา

ที่	ประเด็นคำถาม	N	M	SD	ระดับ
1. ท่านคิดว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาครูด้านการพัฒนานักศึกษาครูประถมศึกษาสู่การเป็นครูประถมศึกษามีอะไรบ้าง					
1.1	คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และคิดอย่างสร้างสรรค์	70	4.71	0.46	มากที่สุด
1.2	มีจรรยาบรรณวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อผู้เรียน	70	4.73	0.45	มากที่สุด
1.3	พร้อมเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	70	4.70	0.46	มากที่สุด
1.4	มีทักษะการสื่อสารที่ดี และสามารถสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับนักเรียน	70	4.71	0.46	มากที่สุด
รวม		70	4.71	0.46	มากที่สุด

ที่	ประเด็นคำถาม	N	M	SD	ระดับ
2. ท่านคิดว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนมีอะไรบ้าง					
2.1	ทักษะในการจัดการเรียนรู้	70	4.87	0.34	มากที่สุด
2.2	การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้	70	4.86	0.35	มากที่สุด
2.3	ความแม่นยำของเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	70	4.84	0.37	มากที่สุด
2.4	การจัดการชั้นเรียน	70	4.84	0.37	มากที่สุด
รวม		70	4.85	0.36	มากที่สุด
3. ท่านคิดว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาด้านการผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีการเรียนการสอนมีอะไรบ้าง					
3.1	ทักษะด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้	70	4.80	0.40	มากที่สุด
3.2	ความทันสมัยของสื่อ	70	4.77	0.42	มากที่สุด
3.3	ความแตกต่างของผู้เรียน	70	4.79	0.41	มากที่สุด
3.4	ทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการผลิตสื่อและการจัดการเรียนการสอน	70	4.81	0.39	มากที่สุด
รวม		70	4.79	0.40	มากที่สุด
4. ท่านคิดว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนมีอะไรบ้าง					
4.1	สามารถสร้างแบบทดสอบที่วัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้	70	4.74	0.44	มากที่สุด
4.2	ทักษะการออกข้อสอบที่สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้	70	4.76	0.43	มากที่สุด
4.3	การใช้เกณฑ์ในการประเมินผล ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน	70	4.76	0.43	มากที่สุด
4.4	ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับแนวคิดทางการวัดและประเมินผล	70	4.74	0.44	มากที่สุด
รวม		70	4.75	0.43	มากที่สุด
5. ท่านคิดว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาด้านปัจจัยหรือสิ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักศึกษาระดับอุดมศึกษามีอะไรบ้าง					
5.1	ทักษะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	70	4.67	0.47	มากที่สุด

ที่	ประเด็นคำถาม	N	M	SD	ระดับ
5.2	ทักษะการผลิตสื่อการสอน	70	4.69	0.47	มากที่สุด
5.3	ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล	70	4.66	0.48	มากที่สุด
5.4	บทบาทของผู้ปกครอง	70	4.67	0.47	มากที่สุด
รวม		70	4.67	0.47	มากที่สุด
รวมทั้ง 5 ด้าน		70	4.76	0.14	มากที่สุด

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาคูประถมศึกษามีลำดับความสำคัญแตกต่างกัน โดยด้านที่มีความจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ในขณะที่ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการเตรียมความพร้อมสู่ความเป็นครูมืออาชีพอยู่ในระดับความจำเป็นปานกลาง และด้านปัจจัยส่งเสริมคุณภาพนักศึกษาวิชาชีพครูมีความจำเป็นต่ำที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อทักษะการปฏิบัติงานจริงในชั้นเรียนเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ต้องอาศัยความเข้าใจเชิงพัฒนาการและความชำนาญเฉพาะทางของครูเป็นอย่างมาก

ผลการวิจัยที่พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นความต้องการจำเป็นที่อยู่ในระดับสูงสุดสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักวิชาการ และอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการประถมศึกษา ที่เห็นตรงกันว่าครูประถมศึกษาควรมีความชำนาญด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นพื้นฐานสำคัญ เนื่องจากระดับประถมศึกษาเป็นช่วงของการวางรากฐานด้านสติปัญญา พฤติกรรม อารมณ์ และทักษะทางสังคมของผู้เรียน นักเรียนในช่วงวัยนี้ยังอยู่ในระยะพัฒนาทักษะพื้นฐาน เช่น การอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ครูจึงไม่สามารถทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดเนื้อหาได้เท่านั้น แต่ต้องมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความมั่นใจและความใฝ่รู้ของผู้เรียน

ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce & Weil (2004) ที่เสนอว่าครูควรมีความสามารถในการประยุกต์ใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย เพื่อรองรับลักษณะผู้เรียน

ที่แตกต่างกัน รวมทั้งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Learning) และการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี ในปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาจึงต้องปรับให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ด้านการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้เป็นความต้องการจำเป็นในลำดับถัดมา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มที่เห็นว่า เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของผู้เรียน การนำสื่อเทคโนโลยี เช่น สื่อมัลติมีเดีย เกมการเรียนรู้ หรือแอปพลิเคชันทางการศึกษา มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สามารถช่วยอธิบายเนื้อหาที่เป็นนามธรรมให้เข้าใจง่ายขึ้น เพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning)

ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Trilling & Fadel (2009) ที่เน้นว่า ครุในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และเชื่อมโยงผู้เรียนกับแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การพัฒนานักศึกษาคูให้มีทักษะในการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีจึงเป็นการเตรียมความพร้อมสู่บทบาทของครูมืออาชีพที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างทันสมัยและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

ในขณะที่ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการเตรียมความพร้อมสู่ความเป็นครูมืออาชีพ พบว่า อยู่ในระดับความจำเป็นปานกลาง ผลการวิจัยในประเด็นนี้อาจสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างความรู้เชิงทฤษฎีที่นักศึกษาครูได้รับในห้องเรียนกับทักษะการนำไปใช้จริงในบริบทของสถานศึกษา แม้ว่าความต้องการจำเป็นจะอยู่ในระดับปานกลาง แต่การวัดและประเมินผลถือเป็นกระบวนการสำคัญที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาที่การประเมินไม่ได้มุ่งเน้นเพียงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ แต่ยังรวมถึงการประเมินพัฒนาการด้านทักษะชีวิต คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะของผู้เรียน การพัฒนานักศึกษาคูให้สามารถใช้การวัดและประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) และการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Assessment as Learning) จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุกและการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

สำหรับด้านปัจจัยส่งเสริมคุณภาพนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งได้รับค่าความจำเป็นต่ำที่สุด อาจสะท้อนมุมมองของผู้ให้ข้อมูลที่ให้ความสำคัญกับทักษะการปฏิบัติงานโดยตรงมากกว่าปัจจัยด้านทัศนคติหรือแรงจูงใจภายใน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในเชิงการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืน ปัจจัยด้านทัศนคติ ความรักในอาชีพ และแรงจูงใจภายในยังคงมีบทบาทสำคัญต่อความมุ่งมั่นในการประกอบวิชาชีพครูในระยะยาว ผลการวิจัยในประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Ryan & Deci (2000) ที่เสนอว่า แรงจูงใจภายในเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ช่วยให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ความผูกพัน และความต่อเนื่องในการเรียนรู้และการทำงาน โดยเฉพาะในวิชาชีพครูซึ่งต้องอาศัยความเสียสละและความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

องค์ความรู้ที่สำคัญจากผลการวิจัย คือ การพัฒนานักศึกษาคู ประถมศึกษา ควรให้ความสำคัญกับ “สมรรถนะเชิงปฏิบัติในชั้นเรียน” เป็นลำดับแรก โดยเฉพาะความสามารถในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งต้องอาศัยความรู้ด้านพัฒนาการเด็ก ควบคู่กับทักษะการจัดการชั้นเรียน การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา โดยนักศึกษาคูควรได้รับการพัฒนาให้สามารถผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและโรงเรียน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

ผลการวิจัยได้สะท้อนองค์ความรู้เชิงมุมมองว่า ปัจจัยด้านทัศนคติ แรงจูงใจภายใน และคุณลักษณะทางวิชาชีพ แม้จะถูกประเมินว่ามีความจำเป็นต่ำกว่าสมรรถนะด้านทักษะ แต่ยังคงเป็นฐานสำคัญของความยั่งยืนในวิชาชีพครู การพัฒนานักศึกษาคูจึงควรดำเนินควบคู่กันทั้งด้านทักษะเชิงปฏิบัติและด้านคุณลักษณะภายใน เพื่อเสริมสร้างครูประถมศึกษามีคุณภาพ และสามารถพัฒนาการศึกษาไทยได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการทำผลการวิจัยไปใช้

1. พัฒนาหลักสูตรฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เน้นการบูรณาการทักษะหลัก และควรรออกแบบกิจกรรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่เสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ การวัด และประเมินผล ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์จริง ในโรงเรียนประถมศึกษา
2. ควรมีการปรับปรุงรายวิชาให้ครอบคลุมแนวปฏิบัติที่ใช้ได้จริงในห้องเรียน และเน้นการลงมือปฏิบัติ (Hands-on learning) ส่งเสริมการสร้างเจตคติที่ดีและแรงจูงใจภายใน ในระหว่างการเรียนรู้ แม้ว่าทัศนคติและแรงจูงใจภายในจะได้รับคะแนนความจำเป็นต่ำ แต่ควร ส่งเสริมควบคู่กันไปกับกิจกรรมสะท้อนตนเอง การเสวนาวิชาชีพ และการแนะแนวทางจิตวิญญาณ ความเป็นครู
3. ควรใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการออกแบบแผนพัฒนานักศึกษาครูที่เน้นทั้ง ทักษะและคุณลักษณะอาจพัฒนาเครื่องมือประเมินคุณภาพนักศึกษาครูตามตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทักษะ ปฏิบัติกับปัจจัยด้านจิตพิสัยร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาครู สาขาวิชาอื่นๆ โดย ขยายกลุ่มตัวอย่างให้กว้างขึ้น เนื่องจากงานวิจัยนี้อาจจำกัดขอบเขตการศึกษาในบางกลุ่มหรือบริบท ที่จำกัด การขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังมหาวิทยาลัยและโรงเรียนในพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มนักศึกษาครู ที่มีความหลากหลายจะช่วยเพิ่มความหลากหลายของข้อมูลและความสามารถในการสรุปผล ที่สามารถนำไปใช้ในระดับประเทศ
2. ควรมีการศึกษาผลกระทบระยะยาวของการพัฒนาทักษะการวัดและประเมินผล ในนักศึกษาครู เพื่อตรวจสอบว่าผลที่ได้จากการเรียนรู้และการฝึกทักษะนี้มีผลต่อการปฏิบัติงานจริง ในอาชีพครูหรือไม่ในระยะยาว
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักศึกษาครูที่ได้รับการพัฒนาในทักษะต่าง ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีในการสอน การวัดและประเมินผล และการพัฒนาเจตคติหรือแรงจูงใจภายใน เพื่อหาความสัมพันธ์และข้อแตกต่างที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรม
4. ควรใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลาย เช่น การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ควบคู่กัน จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและ

สามารถวิเคราะห์ผลในเชิงลึกได้มากยิ่งขึ้น และควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยภายนอก เช่น สภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สถานการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจ หรือความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและโรงเรียนที่มีผลต่อการพัฒนานักศึกษาครู

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **รายงานการประเมินสถานภาพและแนวโน้มการศึกษาในอนาคตของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศึกษาไทย.
- Joyce, B and Weil, M. (2004). **Model of teaching (7 th ed.)**. U.S.A.: Pearson.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). **Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions**. Contemporary Educational Psychology, 25, 54–67.
- Thailand Development Research Institute (TDRI). (2560). **ปัญหาและแนวทางการแก้ไข ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: ทีดีอาร์ไอ.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). **21st century skills: Learning for life in our times**. Jossey-Bass.
- UNESCO. (2018). **Teaching Policies and Practices in Thailand: Challenges and Recommendations**. Bangkok: UNESCO Bangkok.

การพัฒนาศักยภาพของเทศบาลเมืองสองพี่น้องในการใช้ประโยชน์
จากการกระจายอำนาจ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
Developing the potential of Song Phi Nong Municipality to utilize
decentralization to promote sustainable local economy

นาวาวิน ชัยโม¹
Nawavin Chaimo¹

Received: 28 December 2025 Revised: 21 February 2026 Accepted: 21 February 2026

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มุ่งวิเคราะห์ศักยภาพของเทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ในการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบและกระบวนการกระจายอำนาจทางการปกครองและการคลัง ในเทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี 2) วิเคราะห์ผลของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นในพื้นที่เทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนา ศักยภาพของเทศบาลเมืองสองพี่น้องในการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน ประกอบด้วย ข้าราชการ เจ้าหน้าที่เทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล และผู้นำชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การกระจายอำนาจด้านการบริหารทำให้เทศบาลเมืองสองพี่น้องมีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้รวดเร็วโดยเฉพาะงานบริการพื้นฐาน แต่การดำเนินงานโครงการขนาดใหญ่ยังคงต้องพึ่งพาการอนุมัติและงบประมาณจากส่วนกลาง ขณะที่ด้านการคลังแม้เทศบาลมีรายได้จากภาษีท้องถิ่น แต่ยังพึ่งพาเงินอุดหนุนทำให้ขาดความคล่องตัวทางการเงิน 2) ผลการกระจายอำนาจส่งผลเชิงบวกต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างชัดเจนทั้งการเพิ่มรายได้ การสร้างงานและอาชีพที่ครอบคลุมหลายกลุ่ม การขยายธุรกิจท้องถิ่น

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา;
Master's Degree Department of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat University.
E-mail: s65563825065@ssru.ac.th

และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันแต่ยังมีข้อจำกัดด้านตลาด การประสานงาน และทักษะดิจิทัล ของประชาชนบางกลุ่มและ 3) แนวทางพัฒนาที่เสนอ ได้แก่ การยกระดับศักยภาพบุคลากร การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร การสนับสนุน ธุรกิจชุมชน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ หลายภาคส่วนและการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล และเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความยั่งยืนทั้ง ด้านเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว ข้อเสนอแนะสำคัญได้แก่การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วน ต่าง ๆ การพัฒนาตลาดออนไลน์ และการผลักดันนโยบายเศรษฐกิจที่ยั่งยืนโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนให้กับประชาชนในพื้นที่

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาศักยภาพ การกระจายอำนาจ การส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

Abstract

This study aims to analyze the potential of Song Phi Nong Municipality in utilizing decentralization to promote sustainable local economic development. The objectives of the study are 1.To examine the patterns and processes of administrative and fiscal decentralization in Song Phi Nong Municipality 2.To analyze the effects of decentralization on local economic development within the municipality; and 3.To propose guidelines for enhancing the capacity of Song Phi Nong Municipality to effectively leverage decentralization in order to promote sustainable local economic development.Data were collected through in-depth interviews with 20 key informants, including government officials, municipal officers, municipal council members, and community leaders. The data were analyzed using content analysis.

The results revealed 1.that administrative decentralization has enabled SongPhi Nong Municipality to be more flexible and responsive to

public needs, particularly in basic services. However, large-scale project implementation still relies on centralized approvals and budgets. Meanwhile, despite revenue from local taxes, the municipality still relies on subsidies, resulting in a lack of financial flexibility. 2. Decentralization has clearly positively impacted the local economy, including increased income, job creation, and career opportunities across diverse groups, the expansion of local businesses, and 3. the development of human resources to enhance competitiveness. However, market constraints remain, and digital coordination and skills of some population groups remain. Proposed development strategies include enhancing personnel capacity, leveraging technology to enhance administrative efficiency, and supporting community businesses. Establishing a multi-sectoral collaborative network and operating in accordance with the principles of good governance and the sufficiency economy to create long-term economic sustainability and the quality of life of the people. Key recommendations include developing human potential, using technology to increase efficiency, establishing collaborative networks with various sectors, developing online markets, and promoting sustainable economic policies based on the principles of the sufficiency economy to create economic stability and a sustainable quality of life for local people.

Keywords: Capacity Development, Decentralization, Promotion of sustainable local economy

บทนำ (Introduction)

การกระจายอำนาจเป็นกลไกสำคัญของการบริหารภาครัฐสมัยใหม่ที่มุ่งถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ และทรัพยากรจากรัฐบาลส่วนกลางสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดบริการและตอบสนองความต้องการของประชาชนในระดับท้องถิ่น (Smith, 2010) แนวคิด

ดังกล่าว เน้นความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ การปรับนโยบายให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน อันนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่สะท้อนความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง (Faguet, 2014)

ในมิติทางเศรษฐกิจ การกระจายอำนาจมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้าใจศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่มากกว่าหน่วยงานส่วนกลาง (Ostrom, 1990) การกำหนดนโยบายที่เหมาะสม เช่น การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาทักษะแรงงาน และการจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากและสร้างความยั่งยืนในระยะยาว (Smoke, 2015) อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจยังเผชิญข้อจำกัดด้านความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ และระบบบริหารจัดการ ซึ่งอาจลดทอนประสิทธิผลของการดำเนินงาน (Rondinelli, 1981)

กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนอำนาจตามนโยบายการกระจายอำนาจของประเทศไทย โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แม้ได้รับอำนาจดังกล่าว แต่ยังคงเผชิญข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

จากบริบทดังกล่าว งานวิจัยนี้มุ่งศึกษารูปแบบและกลไกการกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลางสู่เทศบาลเมืองสองพี่น้อง วิเคราะห์บทบาทและศักยภาพของเทศบาลในการใช้และบริหารอำนาจเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ตลอดจนศึกษาปัจจัยที่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจ พร้อมเสนอแนะแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่น เพื่อให้การกระจายอำนาจนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการกระจายอำนาจทางการปกครองและการคลัง ในเทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ผลของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นในพื้นที่เทศบาลเมืองสองพี่น้อง
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของเทศบาลเมืองสองพี่น้องในการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน ระหว่างเดือนมิถุนายน-ตุลาคม 2568 ประกอบด้วย ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่เทศบาล 5 คน สมาชิกสภาเทศบาล 5 คน และผู้นำชุมชน 10 คน

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่เป็นประเด็นหลักและประเด็นย่อยตามวัตถุประสงค์การวิจัย พร้อมสังเคราะห์เชิงพรรณนาและเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดทางทฤษฎี

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมแนวคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับความเห็นชอบผ่านการตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงแล้วไปจัดเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยแบ่งประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษารูปแบบและกระบวนการกระจายอำนาจทางการปกครองและการคลัง ประเด็นคำถาม ได้แก่ รูปแบบการกระจายอำนาจ กระบวนการถ่ายโอนอำนาจ อุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ที่ 2 วิเคราะห์ผลของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ประเด็นคำถาม ได้แก่ การเพิ่มรายได้ท้องถิ่น การสร้างงานและอาชีพ การขยายกิจการธุรกิจในพื้นที่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพเทศบาลในการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจ ประเด็นคำถาม ได้แก่ การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร การจัดทำแผนพัฒนาและนโยบาย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทความ วารสารวิชาการ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview)

2.1 ผู้ศึกษาได้กำหนด วัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2.2 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการจัดบันทึกการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการบันทึกเสียง

2.3 ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็น อีกทั้งตัดคำพูดบางคำที่ไม่เหมาะสมและไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการกระจายอำนาจทางการปกครองและการคลังในเทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เครื่องมือวิจัยที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยมีประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ 1. รูปแบบการกระจายอำนาจ 2. กระบวนการถ่ายโอนอำนาจและ 3. อุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกข้อมูลตาม ประเด็นสำคัญ 3 ด้าน และจัดหมวดหมู่ข้อมูลเป็นธีมหลัก (Theme) และประเด็นย่อย (Sub-theme) สรุปผลเชิงพรรณนาพร้อมยกข้อความที่สะท้อนมุมมองจากผู้ให้ข้อมูล

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ผลของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นในพื้นที่เทศบาลเมืองสองพี่น้อง โดยมีประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์ดังนี้ 1. การเพิ่มรายได้ท้องถิ่น 2. การสร้างงานและอาชีพ 3. การขยายกิจการธุรกิจในพื้นที่ และ 4. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกข้อมูล

ตามประเด็น สำคัญ 4 ด้าน และ จัดหมวดหมู่ข้อมูลเป็นธีมหลัก (Theme) และประเด็นย่อย (Sub-theme) สรุปผลเชิงพรรณนา พร้อมยกข้อความที่สะท้อนมุมมองจากผู้ให้ข้อมูล

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของเทศบาลเมืองสองพี่น้อง ในการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1. การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร 2.การจัดทำแผนพัฒนาและนโยบาย 3. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 4. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกตามประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งสรุปข้อเสนอเชิงนโยบาย และแนวทางที่ได้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เชี่ยวชาญ พร้อมอธิบายความเชื่อมโยงกับบริบทของเทศบาล

ผลการวิจัย (Research Results)

1. เทศบาลเมืองสองพี่น้องมีการกระจายอำนาจทั้งด้านการบริหารและการคลังในระดับหนึ่ง โดยมีอิสระในการจัดทำโครงการบริการพื้นฐานและพัฒนาชุมชน แต่โครงการขนาดใหญ่ยังต้องพึ่งพาการอนุมัติจากส่วนกลางในด้านการคลัง รายได้หลักของเทศบาลมาจากภาษีท้องถิ่นและเงินจัดสรรจากรัฐ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญสะท้อนว่า “รายได้หลักมาจากภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีป้าย และเงินจัดสรรจากรัฐ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิต อำนาจการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลมีอยู่ในกรอบที่กฎหมายกำหนด ทำให้ไม่สามารถเพิ่มแหล่งรายได้ใหม่ได้เองมากนัก” อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “เทศบาลได้รายได้จากการเก็บภาษีท้องถิ่น ค่าธรรมเนียม และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล อำนาจจัดเก็บเองมีจำกัดเพราะต้องอ้างอิงกฎหมายส่วนกลาง แต่ในส่วนการติดตามและบริหารจัดการเก็บภาษีสามารถทำเองได้เต็มที่” จากข้อมูลเชิงปริมาณในงานวิจัย พบว่า รายได้รวมของเทศบาลในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นจาก 185 ล้านบาท เป็น 212 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.59 ขณะที่รายได้จากการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.30 สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเก็บ แม้จะอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายส่วนกลาง การวิเคราะห์เชิงลึกชี้ให้เห็นว่า ลักษณะการกระจายอำนาจของเทศบาลเมืองสองพี่น้องเป็น “การกระจายอำนาจเชิงบริหารมากกว่าการกระจายอำนาจเชิงการคลังอย่างเต็มรูปแบบ” กล่าวคือ มีอิสระด้านการดำเนินงาน แต่ข้อจำกัดด้านแหล่งรายได้ยังคงผูกพันกับโครงสร้างส่วนกลาง

2. การกระจายอำนาจมีผลเชิงบวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ โดยเฉพาะการส่งเสริมผู้ประกอบการและวิสาหกิจชุมชน ข้อมูลเชิงตัวเลขระบุว่า จำนวนผู้ประกอบการจดทะเบียนพาณิชย์เพิ่มขึ้นจาก 1,245 ราย เป็น 1,418 ราย ภายใน 3 ปี เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.90 รายได้เฉลี่ยของกลุ่ม

วิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.50 มูลค่าการจำหน่ายสินค้าในกิจกรรมส่งเสริมการขายเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 22 ต่อครั้ง อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์พบข้อจำกัดสำคัญ โดยผู้ประกอบการสะท้อนปัญหาว่า “ผู้ประกอบการในพื้นที่ยังประสบปัญหาหลัก ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่จำกัด ขาดความรู้และทักษะด้านการบริหารจัดการธุรกิจและการตลาดสมัยใหม่ รวมถึงข้อจำกัดด้านช่องทางจำหน่าย” การวิเคราะห์เชิงลึกชี้ให้เห็นว่า แม้การกระจายอำนาจจะช่วยเพิ่มบทบาทของเทศบาลในการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจ แต่ความยั่งยืนยังขึ้นอยู่กับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ โดยเฉพาะด้านดิจิทัลและการตลาดออนไลน์ หากไม่เสริมสร้างขีดความสามารถดังกล่าว การเติบโตอาจเป็นเพียงระยะสั้นจากกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจเท่านั้น

3. แนวทางพัฒนาศักยภาพควรดำเนินการใน 3 มิติหลัก ได้แก่

3.1 มิติด้านการคลัง เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี ปรับปรุงฐานข้อมูลผู้เสียภาษี และพัฒนาแนวทางสร้างรายได้ภายในกรอบกฎหมาย

3.2 มิติด้านทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาทักษะบุคลากรเทศบาลและผู้ประกอบการ โดยเฉพาะด้านการตลาดดิจิทัล นวัตกรรม และการบริหารจัดการธุรกิจ

3.3 มิติด้านโครงสร้างสนับสนุน ลดขั้นตอนราชการที่ซ้ำซ้อน สนับสนุนกองทุนหรือสิทธิประโยชน์ทางการเงิน และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อธุรกิจ

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากผลการศึกษาผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้
วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการกระจายอำนาจทางการปกครองและการคลังในเทศบาลเมืองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า เทศบาลเมืองสองพี่น้องมีอิสระในการดำเนินงานด้านบริการพื้นฐานและงานพัฒนาชุมชนในระดับหนึ่ง แต่ยังมีข้อจำกัดในการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องพึ่งพาการอนุมัติจากส่วนกลาง ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Rondinelli (1981) ที่อธิบายว่าการกระจายอำนาจในประเทศกำลังพัฒนามักเป็นเพียง “การมอบอำนาจปฏิบัติ” (Deconcentration) มากกว่าการ “โอนอำนาจอย่างแท้จริง” (Devolution) ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ได้อย่างอิสระเต็มที่ในมิติด้านการคลัง แม้เทศบาลมีรายได้จากภาษีท้องถิ่น แต่ยังพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางเป็นหลัก สอดคล้องกับทฤษฎี Fiscal Federalism ของ Oates (1972) ที่ระบุว่าความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดเก็บรายได้ของตนเอง หากยังพึ่งพา

ส่วนกลางสูง ย่อมจำกัดความคล่องตัวทางนโยบายด้านกระบวนการถ่ายโอนอำนาจ แม้มีขั้นตอนชัดเจน แต่ยังประสบปัญหาการโอนทรัพยากรไม่พร้อมกัน และการประสานงานที่ซับซ้อน ซึ่งสามารถอธิบายผ่านแนวคิด Force Field Analysis ของ Lewin (1951) ที่มองว่าการเปลี่ยนแปลงย่อมมีทั้งแรงผลักและแรงต้าน โดยระบบราชการส่วนกลางยังเป็นแรงต้านสำคัญสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับ “รับฟังความคิดเห็น” มากกว่าการมีอำนาจร่วมตัดสินใจ สอดคล้องกับแนวคิดบันไดการมีส่วนร่วมของ Arnstein (1969) ที่จัดระดับดังกล่าวไว้ในขั้น Tokenism ซึ่งยังไม่ถึงระดับการมอบอำนาจอย่างแท้จริงในภาพรวม ระบบการบริหารจัดการของเทศบาลมีการนำเทคโนโลยี เช่น MIS และ e-Procurement มาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด New Public Management (NPM) ที่เน้นประสิทธิภาพและความโปร่งใส อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจยังคงรวมศูนย์ในระดับผู้บริหาร สะท้อนข้อจำกัดด้านวัฒนธรรมองค์กรและโครงสร้างราชการ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ผลของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นในพื้นที่เทศบาลเมืองสองพี่น้อง

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการกระจายอำนาจมีผลเชิงบวกต่อการเพิ่มรายได้ท้องถิ่น แม้ยังพึ่งพาเงินอุดหนุนจากส่วนกลาง สอดคล้องกับแนวคิด Fiscal Decentralization Theory ที่เสนอว่า การกระจายอำนาจทางการคลังช่วยให้ท้องถิ่นสามารถกำหนดการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ด้านการสร้างงานและอาชีพ เทศบาลมีบทบาทในการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน SMEs และกลุ่มเปราะบาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก (Grassroots Economic Development) ที่เน้นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดด้านทักษะดิจิทัลและการเข้าถึงตลาดสะท้อนถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างทุนมนุษย์ การขยายตัวของธุรกิจท้องถิ่น โดยเฉพาะค้าปลีกและบริการ สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น (Local Economic Development: LED) ของ Blakely & Leigh (2010) ที่เน้นบทบาทของท้องถิ่นในการสร้างสภาพแวดล้อมเอื้อต่อธุรกิจ แต่ข้อจำกัดด้านทุนและการแข่งขันสูงยังเป็นปัจจัยท้าทายในมิติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ของ Becker (1964) ที่ชี้ว่า การลงทุนด้านทักษะและการศึกษาเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลและ e-commerce มาใช้ ยังสะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นยุคใหม่

โดยสรุป การกระจายอำนาจช่วยเพิ่มความคล่องตัวและสร้างกลไกพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น แต่ประสิทธิผลยังขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งทางการคลัง คุณภาพทรัพยากรมนุษย์ และความสามารถในการปรับตัวสู่เศรษฐกิจดิจิทัล

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของเทศบาลเมืองสองพี่น้องในการใช้ประโยชน์จากการกระจายอำนาจเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

แนวทางที่เสนอ เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีด้วยระบบดิจิทัล การสร้างรายได้จากเศรษฐกิจสีเขียว และการใช้กลไก PPP สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ที่เน้นความร่วมมือหลายภาคส่วนด้านการพัฒนาอาชีพและตลาดดิจิทัล สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจฐานรากและการพัฒนาทักษะแห่งอนาคต (Future Skills) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนธุรกิจและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล สะท้อนแนวคิด LED และ Smart Local Economy ที่มุ่งสร้างระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีในมิติธรรมาภิบาล แนวทาง Multi-Stakeholder Participation, Monitoring & Evaluation (M&E) และ Open Data สอดคล้องกับแนวคิด Participatory Governance ที่เน้นความโปร่งใส การตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

สรุปการอภิปรายผล ผลการวิจัยสะท้อนว่า การกระจายอำนาจในเทศบาลเมืองสองพี่น้องมีพัฒนาการที่ช่วยให้ท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการประชาชนได้ใกล้ชิดและรวดเร็วขึ้น โดยเฉพาะในด้านบริการพื้นฐานและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านการคลัง การตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ และการมีส่วนร่วมที่ยังไม่ถึงระดับมอบอำนาจเต็มรูปแบบ ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพเทศบาลควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างความเป็นอิสระทางการคลัง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างธรรมาภิบาลเชิงมีส่วนร่วม เพื่อให้การกระจายอำนาจก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและสังคมที่มั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรปรับปรุงโครงสร้าง กฎหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการกระจายอำนาจและเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรมุ่งเน้นการดำเนินงานจริงในระดับเทศบาลและชุมชน เพื่อยกระดับขีดความสามารถขององค์กรและสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพเชิงโครงสร้าง การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้การกระจายอำนาจสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นที่มีความมั่นคง สมดุล และยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กาญจนา นาคะนาท. (2562). การพัฒนาศักยภาพอาชีพและเครือข่ายตลาดเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของท้องถิ่น. *วารสารการพัฒนาท้องถิ่น*, 11(2), 85–104.
- ชัยยุทธ สายเนตร. (2564). การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบางในระดับท้องถิ่น. *วารสารสังคมศาสตร์และการพัฒนา*, 13(2), 112–130.
- ชาญชัย พัฒนานนวงศ์. (2560). การถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขและการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ปัญหาและอุปสรรค. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 15(1), 77–98.
- จารุวรรณ ศรีสุวรรณ. (2563). การสนับสนุนตลาดชุมชนและโครงสร้างพื้นฐานท้องถิ่นกับการเติบโตของธุรกิจรายย่อย. *วารสารเศรษฐกิจชุมชน*, 8(1), 45–63.
- ดวงมณี เลาวกุล. (2562). ข้อจำกัดด้านการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. *วารสารการคลังและนโยบายสาธารณะ*, 6(2), 33–52.
- ณรงค์ แก้วคำ. (2563). การบริหารจัดการเทศบาลในยุคการกระจายอำนาจ. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 25(2), 55–70.
- บุญช่วย สุขประเสริฐ. (2564). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการมีส่วนร่วมของชุมชนกับความโปร่งใสของเทศบาล. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 14(1), 59–78.
- ปรีชา เจริญพงศ์. (2562). ความไม่สมดุลระหว่างภารกิจกับรายได้ของเทศบาลและผลกระทบต่อการพัฒนา. *วารสารการเงินการคลังภาครัฐ*, 9(3), 21–40.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2562). *แนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ก.พ.ร.. (2564).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2562). *รายงานสถานะการกระจายอำนาจในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ.
- หน่วยงานวิจัยภาครัฐ. (2565). *รายงานวิจัยการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ.
- สุนีย์ หวังพิชญสุข. (2560). วิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน. *วารสารพัฒนาชุมชน*, 9(1), 66–84.

- สุภาวดี รัตนโชคดี. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายท้องถิ่น: ศึกษากรณีเทศบาลในภาคกลาง. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 11(2), 101–120.
- สิริลักษณ์ ชัยศรี. (2561). การกระจายอำนาจกับการบริหารท้องถิ่นไทย: ข้อจำกัดและความท้าทายเชิงนโยบาย. *วารสารการเมืองการปกครองท้องถิ่น*, 10(2), 1–20.
- วิเชียร ทองไทย. (2561). แนวทางการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนท้องถิ่นและการพัฒนาทักษะดิจิทัลผู้ประกอบการ. *วารสารเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล*, 5(2), 89–107.
- หน่วยงานวิจัยภาครัฐ. (2565). รายงานวิจัยการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง
- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224.
- Becker, G. S. (1964). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education*. University of Chicago Press.
- Faguet, J.-P. (2014). Decentralization and Governance. *World Development*, 53, 2-13.
- Lewin, K. (1951). *Field theory in social science*. Harper & Row.
- Oates, W. E. (1972). *Fiscal federalism*. Harcourt Brace Jovanovich.
- Ostrom, E. (1990). *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. Cambridge University Press.
- Rondinelli, D. A. (1981). Government Decentralization in Comparative Perspective: Theory and Practice in Developing Countries. *International Review of Administrative Sciences*, 47(2), 133-145.
- Smith, B. C. (2010). *Decentralization: The Territorial Dimension of the State*. Routledge.
- Smoke, P. (2015). Rethinking Decentralization: Assessing Challenges to a Popular Public Sector Reform. *Public Administration and Development*, 35(2), 97-112.
- World Bank. (2018). *Local Economic Development: Lessons from the Field*. Washington, DC.

ความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรมตามพระราชบัญญัติมาตรฐาน
ทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ของเจ้าหน้าที่รัฐมีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม:
กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด
Understanding Derived from Ethical Knowledge under the Ethical
Standards Act B.E. 2562 and Its Influence on Ethical Behavior:
A Case Study of Provincial Administrative Organizations

สหมัก จันทสร¹
Sahabhuka Chantasorn¹

Received: 8 November 2025 Revised: 22 February 2026 Accepted: 23 February 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรมที่มาจากมิติความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง และการตีความกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 และ 3) เพื่อศึกษาความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรมที่มาจากมิติความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงและการตีความกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 โดยศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) รวมจำนวน 17 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นตามเนื้อหาและเรียบเรียงเป็นเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย พบว่า 1) เจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเข้าใจพื้นฐานและทัศนคติเชิงบวกต่อพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 โดยมองว่าเป็นกรอบสำคัญในการกำหนดแนวทางการประพฤติปฏิบัติตน

¹ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; Master of Public Administration Program, Chulalongkorn University. Email: sahabhuka.chantasorn@gmail.com

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานผู้ปฏิบัติยังมีข้อจำกัดในการตีความและการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ โดยยังอิงแนวทางหรือคำสั่งจากหน่วยงานส่วนกลาง เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน มากกว่าการใช้ดุลยพินิจจากตัวบทกฎหมายโดยตรง 2) เจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมและหลักคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และประโยชน์ส่วนรวม การฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมพบในส่วนน้อย และหน่วยงานมีระบบกำกับติดตาม ส่งเสริม และประเมินผลด้านจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง แม้ระดับจิตสำนึกของแต่ละบุคคลยังแตกต่างกัน และ 3) ความเข้าใจในมาตรฐานทางจริยธรรมทั้งในมิติข้อเท็จจริงและการตีความกฎหมายมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยช่วยทำให้เกิดความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ความเข้าใจยังคงจำกัด อยู่ในลักษณะการปฏิบัติตามกฎหมายมากกว่าการยึดถือจริยธรรมในฐานะคุณค่าภายใน ส่งผลให้มาตรฐานทางจริยธรรมยังไม่ฝังรากเป็นวัฒนธรรมองค์กรอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ความเข้าใจ ความรู้เชิงจริยธรรม พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

Abstract

This research aims to: (1) examine public officials' understanding of ethical knowledge derived from factual knowledge and legal interpretation under the Ethical Standards Act B.E. 2562 (2019) within Provincial Administrative Organizations; (2) study the ethical behavior of public officials in Provincial Administrative Organizations in accordance with the Act; and (3) investigate how ethical knowledge—based on factual understanding and legal interpretation—affects the ethical behavior of public officials under the Act. This study employs a qualitative research approach, drawing on documentary analysis and in-depth interviews with 17 key informants. Data were collected using interview guidelines and analyzed thematically, then presented in a descriptive manner.

The findings corresponding to the research objectives indicate that: (1) public officials in Provincial Administrative Organizations possess a basic understanding and a positive attitude toward the Ethical Standards Act B.E. 2562 (2019), viewing it as an important framework for guiding conduct. However, implementing agencies still face limitations in interpretation and practical application, relying more on guidelines

or directives from central agencies such as the Office of the Civil Service Commission than on discretion derived directly from the statutory text; (2) most public officials demonstrate ethical behavior consistent with ethical standards and moral principles in the performance of official duties, emphasizing integrity, responsibility, and the public interest. Violations of ethical standards are found to be minimal, and agencies maintain ongoing systems for supervision, promotion, and evaluation of ethics, despite variations in individual ethical consciousness; and (3) understanding ethical standards in both factual and legal-interpretative dimensions influences public officials' ethical behavior by increasing caution and awareness in duty performance. Nevertheless, such understanding remains largely compliance-oriented rather than rooted in ethics as intrinsic values, resulting in ethical standards not yet being fully institutionalized as an organizational culture.

Keywords: Understanding, Ethical Knowledge, Ethical Standards Act B.E. 2562

บทนำ (Introduction)

ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา ได้ให้ความสำคัญต่อหลักคุณธรรมและจริยธรรมอย่างชัดเจน และเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดทำประมวลมาตรฐานทางจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือผู้ปฏิบัติงานของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ พร้อมเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 77 ที่ระบุว่า “รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่” ต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีการเพิ่มประสิทธิภาพและการบังคับใช้มาตรฐานทางจริยธรรม โดยกำหนดให้มีระบบและกลไกที่ชัดเจนเพื่อให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบันได้ปรับปรุงข้อบกพร่องเดิมและกำหนดให้รัฐจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ใช้เป็นหลักในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานตามมาตรา 76 วรรคสาม “รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว” ซึ่งคณะรัฐมนตรีร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม

ตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 และตราพระราชบัญญัติขึ้นภายใต้คำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีชื่อว่า “พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562” ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 เมษายน 2562 เป็นต้นไป พระราชบัญญัตินี้ ได้บัญญัติการกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งหมายถึง ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่มีฐานะเทียบเท่ากรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐในฝ่ายบริหาร เพื่อใช้เป็นหลักในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงาน

สำหรับราชการส่วนท้องถิ่น ถือเป็นหน่วยงานของรัฐหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมีบทบาทสำคัญด้านการบริหารและการปกครอง เนื่องจากเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจ (Decentralized) ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยกำหนดอำนาจหน้าที่และภารกิจในการจัดบริการสาธารณะภายในพื้นที่ของตน เช่น การบริหารจัดการงบประมาณ สัตว์สวนภาษีและอากร รวมถึงการจัดสรรงบประมาณรายจ่าย โดยการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2567 ให้แก่ท้องถิ่น จำนวน 125,800 ล้านบาท โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัด 27,553.91 ล้านบาท (รัฐบาลไทย, 2567) รูปแบบการบริหารราชการท้องถิ่นประกอบด้วยฝ่ายบริหารและสภาท้องถิ่น ซึ่งมีข้าราชการการเมืองท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทำให้มีลักษณะการบริหารที่มีเอกภาพ แตกต่างจากส่วนกลางและภูมิภาค พร้อมกับงบประมาณที่ถูกจัดสรรจำนวนมาก ทำให้ภารกิจในการจัดบริการสาธารณะมีความสำคัญสูง (อรทัย ก๊กผล, 2546 อ้างถึงใน เชิงชาญ จงสมชัย และสุนทรชัย ชอบยศ, 2562) ระบุว่า การบริหารท้องถิ่นในรูปแบบใหม่ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในสี่มิติ ได้แก่ การพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาองค์กร ผลสัมฤทธิ์การบริหารการคลัง และการบริการที่มีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลที่ได้รับการเน้นมาตั้งแต่ก่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 หลังวิกฤตเศรษฐกิจจากเงื่อนไขของกองทุนระหว่างประเทศ (IMF) รัฐบาลไทยต้องสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารภาครัฐ จึงมีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดอำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ในการตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับ กรณีร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

จากสถิติการทุจริตในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จากสำนักงาน ป.ป.ช. พบค่ากล่าวหาทั้งหมด 9,254 เรื่อง โดยส่วนใหญ่ (6,560 เรื่อง) ร้องเรียนโดยตรงต่อ ป.ป.ช. ค่ากล่าวหาเกี่ยวกับ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุดในทุกภาค และอันดับสองในส่วนกลาง รองจากกระทรวงมหาดไทย จำนวนคำกล่าวหาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1,739 เรื่อง แบ่งเป็นประเภทจัดซื้อจัดจ้าง 827 เรื่อง (47.56%) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ 346 เรื่อง (19.90%) และยกยอก/เบียดบังเงินหรือทรัพย์สิน 171 เรื่อง (9.83%) เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2566 พบว่าคำกล่าวหาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น 9.14% และประเภทฝ่าฝืนจริยธรรมเพิ่มขึ้น 12.24% การบริหารท้องถิ่นมักมีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติใช้ระบบอุปถัมภ์ (Patronage System) สร้างโครงสร้างอำนาจแบบชนชั้นนำ ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 49-51 และพระราชบัญญัติองค์กรปกครองส่วนจังหวัด พ.ศ. 2450 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2562 มาตรา 9 และ 35/1 โดยบัญญัติว่า ห้ามผู้ที่เคยถูกสั่งให้ออกจากตำแหน่งเพราะทุจริต หรือฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมสมัครรับเลือกตั้ง นอกจากนี้พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 เป็นกรอบสำคัญในการสร้างเสริมศักยภาพบุคลากรคุณภาพ เน้นการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม หน่วยงานรัฐต้องจัดทำประมวลจริยธรรมกำหนดผู้รับผิดชอบ ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความรู้ การฝึกอบรม และมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม รวมถึงการประเมินผลการปฏิบัติ เพื่อลดความเสี่ยงทางจริยธรรมและป้องปรามการทุจริต กระบวนการความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรม จึงเป็นกระบวนการสำคัญหนึ่งที่สามารถพัฒนาให้เกิดการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ให้ดำเนินลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรมที่มาจากมิติความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงและการตีความกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562
3. เพื่อศึกษาความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรมที่มาจากมิติความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงและการตีความกฎหมายที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

บททวนวรรณกรรม (Literature Review)

ความเข้าใจเป็นการกระทำของมนุษย์โดยใช้ความเป็นเหตุผลหรือตรรกะที่เป็นทางการอย่างเดียวนั้นเพียงพอ นักสังคมศาสตร์จึงสร้างจุดยืนญาณวิทยา (Epistemology) และระเบียบวิธี (Methodology) ที่หลากหลายในการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม Anthony Giddens (1982 อ้างถึงใน พิชาय รัตนติลก ฌ ภูเก็ต, 2557, น.16,20-21) ซึ่งว่าการตีความตนเอง (Self-Interpretation) และความสัมพันธ์ของพวกเขาต่อบริบทเป็นสิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจเพื่อได้ทราบอย่างลึกซึ้งว่า ทำไมผู้คนจึงกระทำเช่นนั้นและการกระทำนั้นมีนัยต่อสังคม นักตีความนิยมเห็นว่าเป้าประสงค์ของการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมเป็นการตีความ (Interpretation) เพื่อให้เกิดความเข้าใจ (Understanding) ความเข้าใจจากภววิทยา (Ontology) เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความมีอยู่จริงหรือสภาวะการดำรงอยู่จริงของสรรพสิ่งและธรรมชาติของความเป็นจริง Guba and Lincoln (1994 อ้างถึงใน พิชาय รัตนติลก ฌ ภูเก็ต, 2557, น.16,20-21, 25-32) โดยที่สัญนิยมบริสุทธ์ (Naive realism) เชื่อว่าความเป็นอยู่จริงดำรงอยู่และสามารถเข้าใจได้ เพราะความเป็นจริงถูกขับเคลื่อนจากกฎและกลไกธรรมชาติที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงสรุปอยู่ในกฎทั่วไป ที่ไม่ขึ้นกับกาล (Time) สถานที่ (Space) และบริบท (Context) ความรู้บางอย่างอยู่ในรูปของกฎของเหตุ-ผล (Cause-Effect Laws) นอกจากนี้ ญาณวิทยา (Epistemology) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ที่ศึกษากับตัวผู้ศึกษาและยังเป็นการศึกษาความรู้ (Knowledge) และความเชื่อที่ได้รับการพิสูจน์ว่า ถูกต้อง (Justified Belief) และวิธีวิทยา (methodology) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตรรกะของการแสวงหาความรู้ในศาสตร์ โดยเฉพาะการตรวจสอบศักยภาพและข้อจำกัดของเทคนิคหรือกระบวนการศึกษา หรือระเบียบวิธีที่นักวิชาการในแต่ละสาขาใช้แสวงหาความรู้ นอกจากนี้ความเข้าใจการตีความกฎหมายยังเป็นการค้นหาหรืออธิบายความหมายของถ้อยคำที่ปรากฏในตัวบทกฎหมาย โดยอาศัยการใช้เหตุผลตามหลักตรรกวิทยาและสามัญสำนึกให้มีความหมายที่ชัดเจนขึ้นเพื่อที่จะนำกฎหมายนั้นไปใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม โดยถ้อยคำที่ประกอบกันเป็นบทบัญญัติของกฎหมายนั้น มักจะมีข้อจำกัดในตัวเอง ในบางกรณีถ้อยคำบางคำอาจมีความหมายได้หลายนัย กฎหมายที่บัญญัติขึ้นส่วนใหญ่มักจะบัญญัติด้วยถ้อยคำที่มีความหมายอย่างกว้าง เพื่อให้มีผลบังคับเป็นการทั่วไปและ ไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมบ่อย หรือในบางกรณีผู้บัญญัติกฎหมายก็ใช้ถ้อยคำที่ไม่อาจสื่อความหมายตามที่ต้องการได้อย่างชัดเจน ทำให้ตัวบทกฎหมายคลุมเครือและมีข้อสงสัยว่าจะใช้กฎหมายดังกล่าวบังคับแก่กรณีใดบ้าง จึงนิยมใช้หลักอยู่ 3 ประการ คือ 1) ต้องมีความชัดเจน พิสูจน์วิเคราะห์แล้ว จะสามารถเข้าใจได้ว่ามีความหมายว่า

อย่างไร 2) ต้องไม่มีความซ้ำซ้อน เมื่อเขียนเรื่องใดในที่หนึ่งแล้วต้องไม่ไปเขียนในที่อื่นอีก กฎหมายไม่จำเป็นต้องเน้นย้ำ และ 3) ต้องมีความกะทัดรัด ไม่ฟุ่มเฟือย ถ้อยคำที่ใช้ทุกถ้อยคำต้องมีความหมายตรงตามเจตนารมณ์ของผู้ร่าง คำทุกคำที่ใช้ต้องมีความจำเป็นที่ต้องมีอยู่ เพราะต้องการความหมายของคำ ๆ นั้น ถ้าตัดออกเสียจะทำให้ไม่ได้ความตามที่ต้องการหรือความหมายผิดไป (ทวิยศ ศรีเกศ, 2558 น.6-7) Kohlberg (1969 อ้างถึงใน อภิวัฒน์ จั่วลำหิน, 2553 และนีออน พิณประดิษฐ์, 2555, น.9-10) กล่าวว่า ความรู้เชิงจริยธรรม คือ การมีความรู้ในสังคมของตนเองว่าการกระทำชนิดใดดีควรทำ และการกระทำชนิดใดไม่ดีไม่ควรทำ พฤติกรรมชนิดใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของบุคคล จริยธรรมในความหมายเชิงจิตวิทยาสังคม คือ ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วยลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งหรือในสองประเภท คือ มีลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้น และลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมเป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามจำกัดและตัวผู้กระทำเองรู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง (นีออน, 2555, น.90) ซึ่งการกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดที่บุคคลเห็นสมควรขึ้นอยู่กับความรู้ ประสบการณ์ ความรู้สึก และระดับของจริยธรรมของบุคคลนั้น ๆ (ส.วาสนา ประवालพุกษ์, 2535, น.7) โดยที่ความรู้เชิงจริยธรรม คือ การรู้ว่าสิ่งใดดีควรกระทำและสิ่งใดไม่ดีไม่ควรกระทำ

พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 จึงเป็นนโยบายหนึ่งในรูปแบบของกฎหมาย ดังนั้นกฎหมายจึงถือเป็นกฎเกณฑ์ที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อบังคับให้มีการประพฤติปฏิบัติตาม หากผู้ใดละเมิดหรือไม่ปฏิบัติตาม ก็จะได้รับโทษ กฎหมาย คือ เครื่องมือของรัฐในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ และเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและการดำเนินงานของทุกคน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2552) โดยในทางกฎหมายอายุเป็นหนึ่งสิ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นสิ่งในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของบุคคล อาทิ อายุ 18 ปีบริบูรณ์ สามารถเลือกตั้งได้ อายุ 20 ปีบริบูรณ์เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ อายุ 60 ปีเกษียณอายุราชการ (ชลธิชา สมสอาด, ม.ป.ป.) ในด้านการศึกษากฎหมายเป็นการศึกษาด้านสังคมศาสตร์ซึ่งเป็นการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม การศึกษากฎหมายจึงทำให้ผู้นั้นได้รับความรู้ด้านสังคมศาสตร์ตลอดจนแนวทางปฏิบัติต่อกฎเกณฑ์แห่งสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันว่ามีการพัฒนามาอย่างไร (ชมชื่น มัณยารมย์, ม.ป.ป.) นอกจากนี้ความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลต่อ

ทัศนคติทางสังคม และช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าการแบ่งชนชั้นทางสังคม เพศ หรือ อายุ (Henry Tam, 2023)

พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 (2562) ได้มีการประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2562 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป นั่นคือวันที่ 17 เมษายน 2562 เป็นต้นไป โดยถือเป็นกฎหมายแม่บทในการมอบให้หน่วยงานของรัฐได้นำไปจัดทำประมวลจริยธรรมประจำหน่วยงานเพื่อให้เกิดเป็นมาตรฐานที่สอดคล้องกัน อันเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 76 วรรคสาม “รัฐพึงจัดให้มี มาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมที่ได้กำหนดไว้” โดยมีสาระสำคัญตามที่ประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา ดังนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ในฝ่ายบริหาร แต่ไม่หมายความรวมถึง หน่วยงานตุลาการของรัฐสภา องค์การอิสระ ศาล และองค์การอัยการ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานของรัฐ

“องค์กรกลางบริหารงานบุคคล” หมายความว่า คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเภทระนั้น รวมทั้ง คณะกรรมการกลางบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐในฝ่ายบริหาร และ คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม หรือ ก.ม.จ.

ฯลฯ

หมวด 1

มาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม

มาตรา 5 มาตรฐานทางจริยธรรม คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย

- (1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (2) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่
- (3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม
- (4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ
- (5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
- (6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ
- (7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

มาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกี่ยวกับสภาพคุณงามความดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือสำหรับการปฏิบัติงาน การตัดสินใจความถูกต้อง การปฏิบัติที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ตลอดจนการดำรงตนในการทำความดีและละเว้นความชั่ว

มาตรา 6 ให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดทำประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในความรับผิดชอบ

ฯลฯ

หมวด 3

มาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม

มาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาจริยธรรมประจำหน่วยงานของรัฐ ในการนี้ อาจมอบหมายให้ส่วนงานที่มีหน้าที่และภารกิจในด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล หรือที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล หรือคณะกรรมการและกลุ่มงานจริยธรรมประจำหน่วยงานของรัฐที่มีอยู่แล้ว เป็นผู้รับผิดชอบก็ได้
- (2) ดำเนินกิจกรรมการส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรู้ ฝึกอบรม และพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม รวมทั้งกำหนดกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ในการตรวจสอบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน

(3) ทูลสิ้นปีงบประมาณ ให้จัดทำรายงานประจำปีตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ม.จ. กำหนดเสนอต่อ ก.ม.จ. โดยให้หน่วยงานของรัฐเสนอรายงานประจำปีผ่านองค์กรกลางบริหารงานบุคคลหรือองค์กรตามมาตรา 6 วรรคสอง แล้วแต่กรณี เพื่อประเมินผลในภาพรวมของหน่วยงานของรัฐเสนอต่อ ก.ม.จ. ด้วย

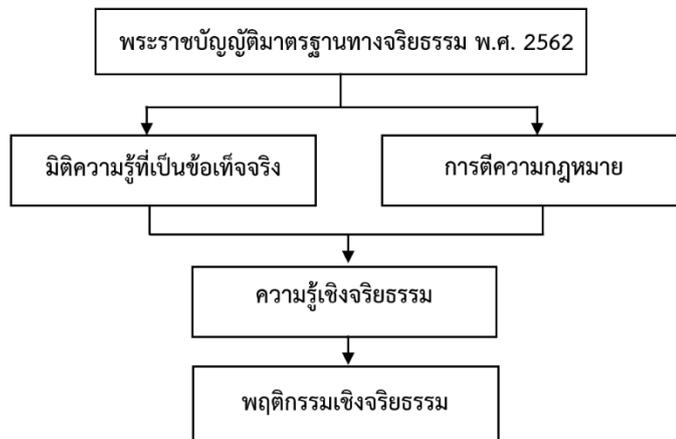
มาตรา 20 ให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลแต่ละประเภทและองค์กรตามมาตรา 6 วรรคสอง มีหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกระบวนการรักษาจริยธรรม และการประเมินผลการปฏิบัติ ตามประมวลจริยธรรม รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจจัดหลักสูตรการฝึกอบรม การเผยแพร่ ความเข้าใจตลอดจนการกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี และมาตรการที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในหน่วยงานของรัฐซึ่งมีพฤติกรรมที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ปฏิบัติตามประมวล จริยธรรม โดยอาจกำหนดมาตรการเพื่อใช้ในการบริหารงานบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการประเภ่นั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา 21 เมื่อ ก.ม.จ. ได้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำประมวลจริยธรรม ตามมาตรา 14 แล้ว ให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลและองค์กรตามมาตรา 6 วรรคสอง จัดทำประมวลจริยธรรมให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่ ก.ม.จ. กำหนด

มาตรา 22 บรรดาประมวลจริยธรรม กฎ ระเบียบ หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับจริยธรรม ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงมีผลใช้บังคับ ได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีการกำหนดประมวลจริยธรรมหรือ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับจริยธรรมตามพระราชบัญญัตินี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัย เรื่อง ความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรมที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์กรบริหารส่วนจังหวัดเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีผู้ให้ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) รวมจำนวน 17 คน ได้แก่ 1) อดีตคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม ประจำสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน 2) ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 3) ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร 4) นักทรัพยากรบุคคลเชี่ยวชาญ ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน 5) ผู้แทนองค์กรกลางบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ซึ่งสะดวกให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลของหน่วยงาน และ 6) ผู้แทนของกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ด้วยวิธีการคัดเลือกจากผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ 2564 โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2567) จำนวน 2 แห่ง จากองค์กรบริหารส่วนจังหวัดของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลการประเมินมากที่สุดและน้อยที่สุด แบ่งออกเป็นผู้บริหาร จำนวน 1 คน ข้าราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน พนักงานและลูกจ้างท้องถิ่น จำนวน

แห่งละ 2 คน และผู้รับผิดชอบการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมประจำหน่วยงาน จำนวนแห่งละ 1 คน ซึ่งผู้วิจัยจะไม่ทำการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้คำถามในรูปแบบเดียวกัน เพื่อได้ผลลัพธ์ที่แท้จริงของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวกับความรู้และการตีความกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 โดยมีการแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้เชิงจริยธรรมจากข้อเท็จจริง 2) ด้านความรู้เชิงจริยธรรมจากการตีความกฎหมาย และ 3) ด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

โดยตลอดการสัมภาษณ์จะมีการบันทึกเสียงของผู้วิจัยที่ทำหน้าที่ในการสัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยประเภทการสัมภาษณ์ที่วิจัยเลือกใช้ คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้กับการสัมภาษณ์ที่ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แต่จะมีลักษณะผสมผสานระหว่าง โครงสร้างข้อคำถามและการกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้า การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจะใช้กับการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งต้องการความยืดหยุ่นของข้อประเด็นคำถามเพื่อการเก็บข้อมูลในขณะที่ยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมประเด็นศึกษาอย่างครบถ้วน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เกี่ยวกับความรู้เชิงจริยธรรมจากข้อเท็จจริงและการตีความกฎหมาย และด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนเริ่มต้นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก จากนั้นจะสัมภาษณ์ในประเด็นแนวคำถามที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาและได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการดำเนินการกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ เพื่อนำมาซึ่งการตอบโจทย์การศึกษา การดำเนินการในขั้นตอนนี้ จึงเป็นการวิเคราะห์ผลจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นวิธีการค้นหาความรู้ที่เป็นความจริงจากผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นที่ค้นหาคำตอบ ข้อมูลที่ได้จึงเป็นเนื้อหา (Content) ที่เรียบเรียงเป็นเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา (Research Finding)

ความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรมที่มาจากมิติความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง และการตีความกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

ความคิดเห็นหน่วยงานผู้ปฏิบัติ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีผลการประเมินมากที่สุดและน้อยที่สุด พบว่า ทั้งสองหน่วยงาน มีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นหลักเกี่ยวกับความจำเป็นของพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 โดยต่างมองว่ากฎหมายฉบับนี้ช่วยกำหนดแนวทางชัดเจนในการประพฤติปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่รัฐ และส่งเสริมให้เกิดการรับรู้และตระหนักถึงคุณธรรมในการทำงานภาครัฐ ช่วยยกระดับจริยธรรมในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน แม้จะยังมีความท้าทายในการบังคับใช้ แต่ถือเป็นกรอบที่ดีในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม และควรต่อยอดผ่านการฝึกอบรมและสื่อสารเชิงพฤติกรรมมากกว่าการทดสอบเชิงทฤษฎี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นสอดคล้องกันในเชิงหลักการและทิศทางการพัฒนา คือ ต่างมองว่ามาตรฐานทางจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารงานภาครัฐ เพียงแต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เน้นเชิงระบบและกลไกกำกับ ขณะที่หน่วยงานผู้ปฏิบัติเน้นเชิงปฏิบัติและการสร้างการตระหนักรู้ในระดับองค์กร

นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจเชิงนโยบายและเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ชัดเจนกว่า ขณะที่หน่วยงานผู้ปฏิบัติในระดับท้องถิ่น แม้มีความเข้าใจพื้นฐานที่ถูกต้อง แต่ยังมีข้อจำกัดในการแปลความหมายและนำไปใช้ในการปฏิบัติ การตีความจึงยังอิงกับแนวทางหรือคำสั่งของหน่วยงานหลัก เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และองค์กรกลางบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นมากกว่าตัวบทกฎหมายโดยตรง ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเชิงกฎหมายและแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกัน

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานหน่วยงานผู้ปฏิบัติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีแนวโน้มการประพฤติปฏิบัติตนเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม และหลักคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยสะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่และการรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยบุคลากรส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีผลการประเมินมากที่สุดและน้อยที่สุดต่างมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐาน

ทางจริยธรรม และเจ้าหน้าที่ของรัฐเองก็ตระหนักถึงคุณธรรมว่าเป็นหัวใจสำคัญของการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเกิดจากความเข้าใจและผลดีของจริยธรรมต่อการทำงาน ขณะเดียวกันผู้แทนองค์กรกลางบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นอธิบายเชิงลึกกว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนอาจจะยินยอมหรือไม่ยินยอมปฏิบัติตามจริยธรรม หรือในใจอาจไม่ยินยอมแต่ต้องปฏิบัติเพราะเป็นกฎหมาย” สะท้อนว่าการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมขึ้นอยู่กับพื้นฐานจิตสำนึกและประสบการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจแตกต่างกันตามรุ่น อายุ หรือพื้นฐานครอบครัว

ประเด็นเรื่อง การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม พบว่า มีในบางส่วนน้อย โดยส่วนใหญ่เป็นความผิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับวินัย มีข้อควรพิจารณาถึงพฤติกรรมใดเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรม รวมทั้งมีระบบตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมประจำหน่วยงาน รวมถึงการตรวจประเมินจากภายนอก เช่น การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์สะท้อนถึงพฤติกรรมปฏิบัติตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดส่วนใหญ่ ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมทั้งในด้านการประพฤติปฏิบัติตน มีการควบคุมดูแลหากมีการฝ่าฝืน มีการส่งเสริมจริยธรรมอย่างเป็นระบบ เช่น การอบรม การกำกับติดตาม การยกย่องบุคคลต้นแบบ และการประเมินผลประจำปี แม้ยังมีความแตกต่างในระดับจิตสำนึกของแต่ละบุคคล แต่โดยภาพรวมสะท้อนถึงแนวโน้มเชิงบวกของระบบคุณธรรมจริยธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

ความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรมที่มาจากมิติความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงและการตีความกฎหมายที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า โดยภาพรวมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเข้าใจและทัศนคติต่อพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ในเชิงบวก โดยมองว่า พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 เป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติกลางที่มีความสำคัญต่อการยกระดับพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐให้มีคุณธรรม อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในเชิงลึกจะพบว่า ระดับความเข้าใจจากการตีความหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติยังคงแตกต่างกันไปและยังไม่ชัดเจน กลุ่มผู้บริหารมักเข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมาย ในการบริหารด้วยคุณธรรมและความโปร่งใส แต่ในทางปฏิบัติมักเข้าใจมาตรฐานทางจริยธรรมในเชิงรูปธรรม

มากกว่า คือ การมองว่ามาตรฐานทางจริยธรรมเป็นแนวทางการปฏิบัติทำในสิ่งที่ถูกต้องตามหน้าที่ ซึ่งมีความกังวลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะการตีความที่อาจไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรม เช่น กรณีการถูกกล่าวหาว่าผิดจริยธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เจตนา อีกประเด็นที่สะท้อนจากหลาย การสัมภาษณ์ คือ ความแตกต่างระหว่าง “จริยธรรม” กับ “วินัย” ข้าราชการบางส่วนมองว่า ทั้งสองอย่างคือสิ่งเดียวกัน เนื่องจากผลทางปฏิบัติมักถูกเชื่อมโยงกับการลงโทษหรือการตรวจสอบ ซึ่งทำให้มาตรฐานทางจริยธรรมจริยธรรมเป็นเพียงกฎเกณฑ์ภายนอก มากกว่าคุณค่าภายใน ที่อยู่เหนือกว่าการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ในเชิงพฤติกรรม เมื่อมีการรับรู้และเข้าใจมาตรฐานทาง จริยธรรมจะสามารถปรับพฤติกรรมให้ระมัดระวังมากขึ้น เช่น พยายามหลีกเลี่ยงการรับผลประโยชน์ โดยมีขอบ การใช้ทรัพยากรของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งบางส่วนเห็นว่าพฤติกรรมเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ ไม่ว่าจะมีความมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่

ปัจจัยส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมภาพรวมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีความเห็นว่า การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เช่น การอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำให้มาตรฐานทางจริยธรรมมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันควรมีการยกย่องบุคคลต้นแบบซึ่งเป็นแรงจูงใจในการเป็นแบบอย่างซึ่งควบคู่กับ การลงโทษ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรู้สึกว่าการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมมีคุณค่า ไม่ใช่เพียง หลีกเลี่ยงความผิด ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมจะเห็นได้ว่า ความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรม ต่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ของเจ้าหน้าที่ของรัฐยังอยู่ในระดับ ความตระหนักรู้และเห็นความสำคัญของจริยธรรมเพิ่มขึ้น แต่ยังคงขาดกลไกสนับสนุนที่ทำให้มาตรฐาน ทางจริยธรรมกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรอย่างแท้จริง

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย (Discussion and Conclusion)

ความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรมที่มาจากมิติความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง และการตีความกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติ มาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเข้าใจ ในพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ในระดับที่ดีและมีทัศนคติเชิงบวก โดยมองว่า กฎหมายฉบับนี้ เป็นกรอบสำคัญในการกำหนดแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่รัฐ และส่งเสริมให้เกิดการตระหนักรู้ถึงคุณธรรมและความโปร่งใสในการทำงานภาครัฐ สะท้อนว่าความรู้ เชิงจริยธรรมในมิติของข้อเท็จจริง เช่น เนื้อหา วัตถุประสงค์ และขอบเขตของกฎหมาย

ได้ถูกถ่ายทอดและรับรู้ในระดับองค์กรแล้ว อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในมิติของการตีความกฎหมาย และความเข้าใจในเจตนารมณ์ของกฎหมาย พบความแตกต่างระหว่างหน่วยงานกำหนดนโยบายกับหน่วยงานผู้ปฏิบัติ โดยหน่วยงานกลางและหน่วยงานกำกับ เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีความเข้าใจเชิงนโยบายและเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ชัดเจนกว่า และให้ความสำคัญกับการสร้างกลไกการบังคับใช้ที่มีมาตรฐานเดียวกัน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับท้องถิ่น แม้จะเข้าใจพื้นฐานของกฎหมาย แต่ยังขาดความชัดเจนในการตีความและการนำไปใช้ในทางปฏิบัติโดยยังพึ่งพาคำสั่งหรือแนวทางจากส่วนกลางมากกว่าการใช้ดุลยพินิจจากตัวบทกฎหมายโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาทางกฎหมายในการดำเนินงานตามหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยบุญชนะ ยี่สารพัฒน์ (2568) ผลการวิจัยระบุว่า การถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ที่ยังไม่สมดุล และมีความทับซ้อนของอำนาจ ส่งผลให้การตีความและการปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขึ้นอยู่กับความควบคุมของส่วนกลางมากกว่าอำนาจอิสระของท้องถิ่นเอง ประเด็นนี้ จึงสะท้อนว่าความเข้าใจเชิงจริยธรรมยังอยู่ในระดับของการรู้กฎหมายมากกว่าการเข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมายตามแนวคิดการตีความกฎหมายที่เน้นความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน และสอดคล้องกับความมุ่งหมายของบทบัญญัติ

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในระดับที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมของกฎหมาย โดยเฉพาะด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และการให้บริการประชาชนอย่างเท่าเทียม ซึ่งสะท้อนว่ามาตรฐานทางจริยธรรมได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานจริงในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมไม่ได้เกิดจากกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับพื้นฐานจิตสำนึกของแต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกันตามรุ่น อายุ และประสบการณ์ชีวิต ดังที่ผู้แทนองค์กรกลางบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความเห็นว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนอาจจะยินยอมหรือไม่ยินยอมปฏิบัติตามจริยธรรม หรือในใจอาจไม่ยินยอมแต่ต้องปฏิบัติเพราะเป็นกฎหมาย” ข้อความดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 สามารถสร้างแรงจูงใจเชิงภายนอก (external motivation) ได้ แต่ยังไม่อาจรับประกันการปฏิบัติอย่างยั่งยืน หากขาดการพัฒนาจิตสำนึกภายใน (internalization of values) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดจำแนกด้านความรู้สึกของ Krathwohl (1964 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2542)

ที่ชี้ว่า การยึดถือคุณค่าอย่างแท้จริงต้องเกิดจากการสร้างมโนภาพของคุณค่าในระดับบุคคล นอกจากนี้ การที่การฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมพบในระดับต่ำ และส่วนใหญ่เป็นการกระทำผิดวินัยทั่วไป รวมถึงการมีระบบกำกับติดตามผ่านคณะกรรมการจริยธรรมภายใน และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (ITA) จากภายนอก ยังสะท้อนว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กรในระดับหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่ถึงขั้นฝังรากลึกในเชิงคุณค่า

ความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรมที่มาจากมิตินิติความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงและการตีความกฎหมายที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562

จากผลการศึกษาโดยภาพรวมสามารถสรุปได้ว่า ความเข้าใจจากความรู้เชิงจริยธรรมมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะเมื่อความรู้นั้นครอบคลุมทั้งมิติข้อเท็จจริงและการเข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมาย ไม่ใช่เพียงการรับรู้ในเชิงข้อบังคับ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 แต่ระดับของความเต็มใจในการปฏิบัติตามยังแตกต่างกัน ซึ่งสัมพันธ์กับมุมมองทางจิตวิทยา การรับรู้และความเข้าใจส่วนบุคคล หากความเข้าใจจำกัดอยู่เพียงการมองมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นเรื่องเดียวกับวินัย การยึดถือจริยธรรมจะเป็นเพียงการหลีกเลี่ยงการลงโทษ มากกว่าการยึดถือคุณค่าเชิงศีลธรรม ประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg ที่ชี้ว่า ความรู้เชิงจริยธรรมเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ เป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่สังคมยอมรับ แต่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่มั่นคงและยั่งยืนได้ ก็ต่อเมื่อบุคคลสามารถยกระดับความเข้าใจจากการทำตามกฎ ไปสู่การยึดถือคุณค่าในระดับจิตสำนึก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Decision-Making Formats ที่ชี้ว่า บุคคลที่สามารถตีความกฎเกณฑ์ได้ถูกต้องจะมีแนวโน้มเลือกทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับคุณธรรมมากกว่าเพียงการจดจำกฎหมาย สิ่งนี้ชี้ว่าความรู้เชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจริง คือ ความรู้ที่ผ่านการแปลงเป็นภายใน (internalization) คือกลายเป็นกรอบคิดภายในใจ มากกว่าเพียงข้อมูลที่รับรู้ (Sage Publishing, 2011 p.246-247) ดังนั้น การผลการศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จึงสะท้อนอย่างชัดเจนว่า การเพิ่มความเข้าใจในเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ควบคู่กับการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมคุณธรรม จะช่วยให้มาตรฐานทางจริยธรรมไม่เป็นเพียงกฎหมายบังคับ แต่กลายเป็นวิถีในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในระยะยาวอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง (References)

- คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ม.ป.ป.). นิติทักษะ นิติมูลบท. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิชาการ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิดา จิตตรุทธะ. (2561). *นโยบายสาธารณะ: แนวคิด การวิเคราะห์ กรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชมชื่น มัถนารมย์. (ม.ป.ป.). *หลักการพื้นฐานของกฎหมายทั่วไป (LW103)*. สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2567, จาก <https://law.dpu.ac.th/upload/content/files/1.doc>
- ชลธิชา สมสอาด. (ม.ป.ป.). *อายุนั้นสำคัญไฉน?*. สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2567, จาก https://cas.kbu.ac.th/download/1378286154_17.pdf
- นีออน พิณประดิษฐ์. (2555). *จริยธรรม: ทฤษฎีและรูปแบบการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชนะ ยี่สารพัฒน์. (2568). *ปัญหาทางกฎหมายในการดำเนินงานตามหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการปกครองส่วนท้องถิ่น*. Journal of Social Science for Local Development Rajabhat Mahasarakham University. ปีที่ 9(3). ก.ค.-ก.ย. 68.
- ทวิศ ศรีเกตุ. (2558). *หลักทางวิชาการเกี่ยวกับการใช้ และการตีความกฎหมาย*. บทความสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, น.6-7.
- พระราชบัญญัติ มาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562. (2562, 15 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก. หน้า 1-10.
- พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต. (2557). *ปรัชญาสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบล็อก.
- รัฐบาลไทย. (2567). *นายกฯ แลง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2567*. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2566, จาก, <https://www.thaigov.go.th/th/news/contents/details/76954>
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ส.วาสนา ประवालพฤกษ์. (2535). *การวัดจริยธรรม*. วารสารวัดผลทางการศึกษา ปีที่ 14. ก.ย.-ธ.ค. 41.

- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2564). *ประกาศผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://www.nacc.go.th/categorydetail/20180831184638361/20210826151421?>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2567). *ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ 2567*. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2567, จาก <https://itas.nacc.go.th/report/rpt0202?IsPublic=True>
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2552). *สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.
- อภิวัฒน์ จ้วลำหิน. (2553). *การจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้กิจกรรมกีฬาฟุตบอลตามแนวคิดพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อัชกรณ วังศ์ปรีดี และสุนทรชัย ขอบยศ. (2558). *การบริหารการคลังท้องถิ่น : บทเรียนจากนวัตกรรมท้องถิ่นไทย*. นนทบุรี : โรงพิมพ์รัตนไตร.
- Henry Tam. 2023. *Who's Afraid of Political Education?*. สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.cambridge.org/chula.idm.oclc.org/core/books/liberaleducation/1701374D9293DB003A3DD41DBBE0F814#fndtn-information>
- Sage Publishing. (2011). *Ethical Decision Making and Behavior*. https://uk.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/39590_.pdf

กระแสเงินสดและผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์
ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
 Cash flow and performance affecting the return on securities of
 companies listed on the Stock Exchange of Thailand Agricultural
 and food industry groups

สุปวีญ์ เรืองสุรัตน์¹ , พิธาน แสนภักดี² และนฤพล อ่อนนิมล³
Supawee Ruangsurat¹, Pitan Sanpakdee² and Naruphon Onwimon³

Received: 8 November 2025 Revised: 22 February 2026 Accepted: 23 February 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระแสเงินสดและผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน 2) ศึกษากระแสเงินสดและผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ จำนวน 74 บริษัท รวมทั้งสิ้น 370 ข้อมูล จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ระหว่างปี 2563 - 2567 รวม 5 ปี จากรายงานประจำปี งบการเงินแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี

¹ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ; Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi. Email: Supawee.r@rmutsb.ac.th

² คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ; Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi. Corresponding Author Email: Pitan.s@rmutsb.ac.th

³ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ; Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi. Corresponding Author Email: Pitan.s@rmutsb.ac.th

และ SETSMART สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน กิจกรรมจัดหาเงิน และผลการดำเนินงานจากอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสะท้อนให้นักลงทุนให้ความสำคัญต่อกระแสเงินสดและสภาพคล่องที่แท้จริง มากกว่าข้อมูลทางบัญชีในการพิจารณาการจ่ายเงินปันผล 2) ผลการดำเนินงานจากอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์จากราคาหลักทรัพย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่านักลงทุนให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้ มากกว่ากำไรสุทธิหรือกระแสเงินสดแยกตามกิจกรรม

คำสำคัญ: กระแสเงินสด ผลการดำเนินงาน ผลตอบแทนหลักทรัพย์

Abstract

This research aims to 1) study the impact of cash flow and operating results on dividend yield, and 2) study the impact of cash flow and operating results on the stock price of companies listed on the Stock Exchange of Thailand in the agriculture and food industry group. A quantitative research design was used, studying a total of 370 data points from 74 secondary companies listed on the Stock Exchange of Thailand in the agriculture and food industry group between 2020 and 2024 (5 years), from annual reports, financial statements, and SETSMART. Statistical methods used included minimum and maximum values, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient analysis, and multiple regression analysis. The results showed that: 1) Cash flow from operating activities, investing activities, financing activities, and operating results from return on assets significantly impacted dividend yield, reflecting investors' emphasis on real cash flow and liquidity over accounting information when considering dividend payments; 2) Operating results from return on assets significantly impacted stock price, indicating investors prioritize the efficiency of asset utilization to generate income. Investors prioritize the efficiency of asset utilization to generate income over net profit or cash flow broken down by activity.

Keywords: Cash flow, Work performance, Security returns

บทนำ (Introduction)

เป้าหมายหลักประการหนึ่งของการลงทุนในตลาดทุน คือการแสวงหาผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ในระดับที่น่าพอใจ ภายใต้สภาวะเศรษฐกิจโลกที่มีความผันผวนสูง การตัดสินใจลงทุนจึงจำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินที่สะท้อนมูลค่าและศักยภาพที่แท้จริงของกิจการ (Rizvi, Naqvi & Mirza, 2021) ในบริบทของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) "กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร" ถือเป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยเป็นทั้งแหล่งความมั่นคงทางอาหาร แหล่งการจ้างงานที่สำคัญ และเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมส่งออกหลักที่สร้างรายได้ให้ประเทศอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2567) กลุ่มอุตสาหกรรมนี้มีลักษณะเฉพาะที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงสูงกว่าภาคส่วนอื่นอย่างชัดเจน ข้อมูลเชิงประจักษ์ ในปี 2566 พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร (Ag-GDP) ขยายตัวเพียงร้อยละ 0.3 ซึ่งสะท้อนถึงสถานะชะลอตัวจากปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น ปรากฏการณ์เอลนีโญ ที่ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นถึงร้อยละ 15-20 ความผันผวนของต้นทุนวัตถุดิบและราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลก (Hossain et al., 2022) ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเสถียรภาพของกำไรสุทธิ ทำให้การประเมินมูลค่ากิจการโดยพึ่งพาเพียงตัวเลขตามเกณฑ์คงค้างอาจเกิดความบิดเบือนได้ง่ายจากการใช้ดุลยพินิจทางบัญชีของผู้บริหาร

ในทางทฤษฎีทางการเงินและการบัญชี ในส่วนของกำไรสุทธิตามเกณฑ์คงค้างอาจมีข้อจำกัดในการสะท้อนสถานะที่แท้จริงของกิจการ เนื่องจากผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจทางบัญชีเพื่อบริหารจัดการตัวเลขกำไร ซึ่งอาจบิดเบือนข้อมูลที่นักลงทุนได้รับ ด้วยเหตุนี้ "กระแสเงินสด" จึงทวีความสำคัญในฐานะดัชนีชี้วัด "สัญญาณชีพ" ที่แท้จริงของกิจการ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารที่ต้องมีการจัดการ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CFO) อย่างรัดกุมเพื่อรักษาความต่อเนื่องของซัพพลายเชน หากบริษัทมีกำไรแต่ขาดสภาพคล่องย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระค่าวัตถุดิบแก่เกษตรกร ในขณะที่กระแสเงินสดจากการลงทุน (CFI) ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตเพื่อรองรับมาตรฐานความปลอดภัยสากลและมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี (Pratama & Yadnya, 2022) ซึ่งเป็นสัญญาณชีพที่บ่งบอกถึงความอยู่รอดและความสามารถในการจ่ายเงินปันผลของกิจการ

นอกเหนือจากสภาพคล่องแล้ว "ผลการดำเนินงาน" ซึ่งสะท้อนผ่านอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร เช่น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ หรืออัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ยังคงเป็นตัวแปรสำคัญที่บ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารในการใช้ทรัพยากรของกิจการ เพื่อสร้าง

ผลกำไร (สุธาสนี สุวรรณภักดี, 2566) ประสิทธิภาพในการดำเนินงานนี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่นักลงทุนใช้คาดการณ์การเติบโตในอนาคต ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังราคาหลักทรัพย์

แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยเหล่านี้ แต่ยังคงมีช่องว่างในการศึกษา (Research Gap) ที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์อิทธิพลเปรียบเทียบระหว่างกระแสเงินสดและผลการดำเนินงานต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ โดยเฉพาะในบริบทของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารของไทย ซึ่งมีความอ่อนไหวต่อปัจจัยภายนอกสูง ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ชัดเจนว่า ระหว่างความสามารถในการสร้างเงินสดจริงกับประสิทธิภาพในการทำกำไร ปัจจัยใดมีน้ำหนักต่อการตัดสินใจของนักลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมนี้มากกว่ากัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนในการคัดเลือกหลักทรัพย์ และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการวางกลยุทธ์ทางการเงิน เพื่อสร้างมูลค่าสูงสุดแก่ผู้ถือหุ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระแสเงินสดและผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
2. เพื่อศึกษากระแสเงินสดและผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

ทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอัตราเงินปันผลตอบแทน

อัตราเงินปันผลตอบแทน เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่เปรียบเทียบระหว่างเงินปันผลต่อหุ้นกับราคาของหุ้น ณ วันที่คำนวณ เป็นอัตราส่วนที่บ่งบอกถึงว่า หากซื้อหุ้น ณ ราคาปัจจุบัน จะมีโอกาสได้รับเงินปันผลเป็นอัตราร้อยละเท่าไรของราคาหุ้น จึงต้องมีการวางแผนการลงทุนควบคู่ไปด้วยเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่ดีในอนาคต นักลงทุนมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหรือหาวิธีการลงทุนใหม่ ๆ เพื่อที่จะได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่าการลงทุนในหุ้นสามัญ ผู้ลงทุนจะมีสถานะเป็นเจ้าของกิจการซึ่งจะมีส่วนได้เสียหรือมีสิทธิในทรัพย์สินและรายได้ของกิจการที่เราเลือกลงทุนไป และยังมีโอกาสที่จะได้รับกำไรจากส่วนต่างของราคาผลตอบแทนที่ได้จากหุ้นก็คือ เงินปันผล

บริษัทขนาดใหญ่มีความน่าเชื่อถือสามารถเข้าถึงตลาดทุนและระดมทุนได้ง่ายขึ้น ดังนั้น บริษัทที่มีขนาดใหญ่ต้องจ่ายเงินปันผลต่ำกว่าโดยสะสมกำไรไว้เพื่อขยายการลงทุนและเพื่อลดต้นทุนของการก่อหนี้ (กิริติ ชาวสามทอง และธนภณ วิมูลอาจ, 2567)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอัตราผลตอบแทนหลักทรัพย์ราคาหลักทรัพย์

การกำหนดราคาหลักทรัพย์ โดยใช้การพิจารณาการมีประสิทธิภาพของตลาดทุน นักลงทุนจึงพยายามหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันกับราคาหลักทรัพย์ เพื่อใช้ในการประเมินหาราคาหลักทรัพย์กับมูลค่าของธุรกิจที่ต้องการ โดยกำหนดราคาหลักทรัพย์ ด้วยวิธีการกำหนดราคาของสินทรัพย์มีวิธีการปฏิบัติ 2 ลักษณะคือ การกำหนดมูลค่าด้วยกำไรใช้ในการวิเคราะห์ประเมินมูลค่าหลักทรัพย์ และการกำหนดค่าด้วยกระแสเงินสดที่คิดลดเป็นมูลค่าปัจจุบันใช้ข้อมูล ที่เกิดขึ้นทางการบัญชีมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดมูลค่าเพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์แต่ละหลักทรัพย์ อัตราส่วนเหล่านี้ช่วยให้ ผู้บริหาร นักลงทุน และผู้ถือหุ้น สามารถวางแผนกลยุทธ์ทางธุรกิจและตัดสินใจลงทุนได้อย่างแม่นยำ เพื่อให้บริษัทเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (กิริติ ชาวสามทอง และธนภณ วิมูลอาจ, 2567)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระแสเงินสด

งบกระแสเงินสด คือ รายงานการเงินที่แสดงให้ผู้ใช้งบการเงิน ได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดของกิจการในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี โดยจะบอกถึงแหล่งที่มาและแหล่งใช้ไปของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในระหว่างงวดบัญชีที่เกิดจากการตัดสินใจทางการเงินของกิจการใน 3 กิจกรรม คือ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน เป็นข้อบ่งชี้ที่สำคัญแสดงถึงความสามารถในการดำเนินงานของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่เพียงพอ เพื่อจ่ายชำระหนี้กู้ยืม เพื่อจ่ายเงินปันผลและเพื่อการลงทุน กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน เป็นรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดรายได้และกระแสเงินสดในอนาคต เฉพาะรายจ่ายที่ส่งผลให้เกิดการรับรู้สินทรัพย์ในงบแสดงฐานะการเงินเท่านั้น และกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน เป็นการเปิดเผยข้อมูลของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมจัดหาเงินแยกต่างหากมีความสำคัญเนื่องจากจะเป็นประโยชน์ในการคาดคะเนสิทธิเรียกร้องในกระแสเงินสดในอนาคตจากผู้ให้เงินทุนแก่กิจการ (ธีรวัฒน์ ธวัชรัตน์โกคิน, 2567)

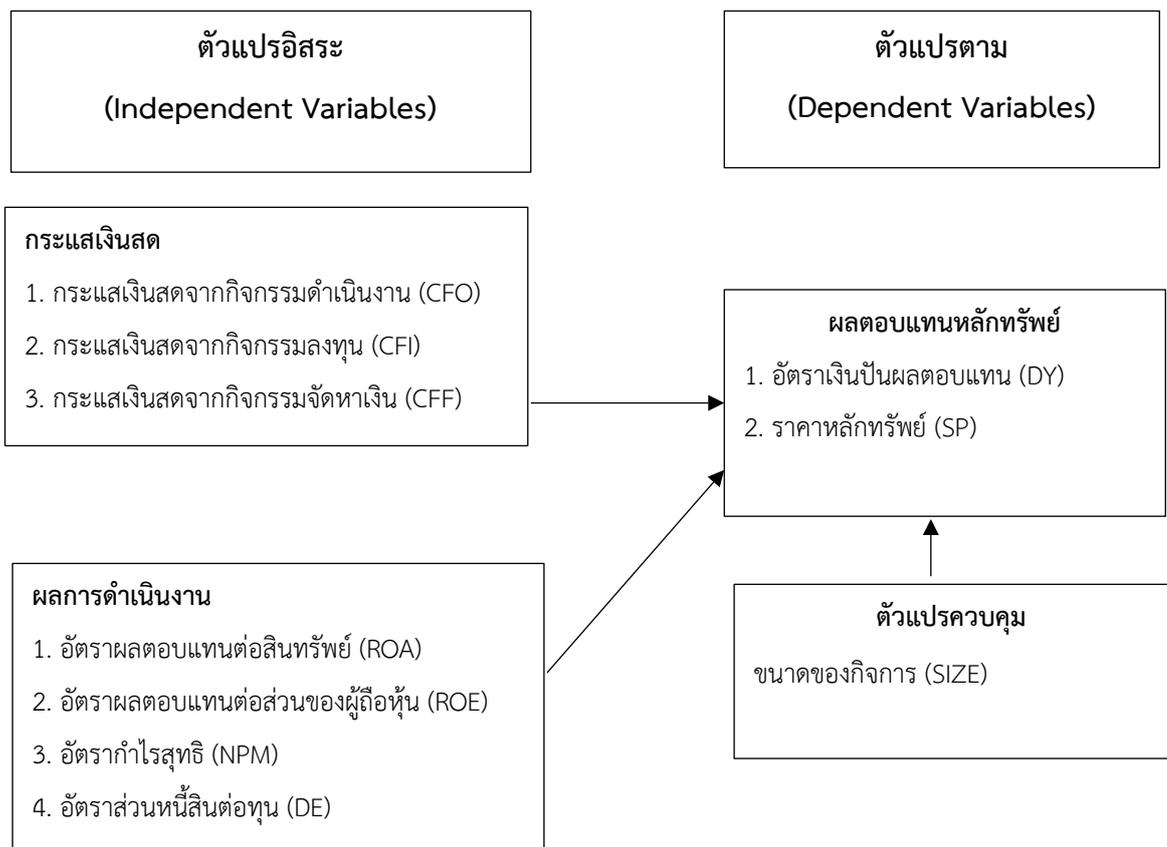
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงาน คือ ประสิทธิภาพขององค์กรที่รวมถึงการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบริษัท เปรียบเทียบวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรโดยในงานวิจัยนี้พิจารณาอัตราส่วนหลัก 4 ประเภท ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ที่วิเคราะห์ประสิทธิภาพของบริษัทในการใช้

สินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ที่วัดความสามารถในการใช้เงินทุนของผู้ถือหุ้นเพื่อสร้างกำไร อัตรากำไรสุทธิ ซึ่งวัดความสามารถของกิจการในการควบคุมต้นทุนและสร้างกำไรสุทธิจากรายได้ที่ได้รับ อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ใช้วัดโครงสร้างทางการเงินของกิจการ อัตราส่วนเหล่านี้ช่วยให้ ผู้บริหาร นักลงทุน และผู้ถือหุ้น สามารถวางแผนกลยุทธ์ทางธุรกิจและตัดสินใจลงทุนได้อย่างแม่นยำ เพื่อให้บริษัทเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (สุธาสนี สุวรรณภักดี, 2566)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 กระแสเงินสดด้านกิจกรรมดำเนินงานส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน

สมมติฐานที่ 2 กระแสเงินสดด้านกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน

สมมติฐานที่ 3 กระแสเงินสดด้านกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน

สมมติฐานที่ 4 ผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน

สมมติฐานที่ 5 ผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน

สมมติฐานที่ 6 ผลการดำเนินงานด้านอัตรากำไรสุทธิส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน

สมมติฐานที่ 7 ผลการดำเนินงานด้านอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 8 กระแสเงินสดด้านกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 9 กระแสเงินสดด้านกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 10 กระแสเงินสดด้านกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 11 ผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 12 ผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 13 ผลการดำเนินงานด้านอัตรากำไรสุทธิส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์

สมมติฐานที่ 14 ผลการดำเนินงานด้านอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์

ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ มีรายละเอียดดังนี้
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร จำนวนทั้งสิ้น 82 บริษัท ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีเจาะจงเฉพาะ โดยมีเงื่อนไข คือ เป็นบริษัทที่มีข้อมูลงบการเงินรวมทั้งหมายเหตุประกอบ งบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 2563 – 2567 ไม่เป็นบริษัทที่มีผลประกอบการไม่ต่อเนื่อง ใน พ.ศ. 2563-2567 และบริษัทที่มีข้อมูลที่ใช้สำหรับการวิจัยไม่ครบถ้วน เหลือกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 74 บริษัท จำนวน 370 ข้อมูล (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประกอบด้วยรายงานประจำปี งบการเงิน แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ตั้งแต่ ปี 2563–2567 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และฐานข้อมูล SETSMART

ตารางที่ 1 การวัดค่าตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	การวัดค่า
ตัวแปรอิสระ	
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (CFO)	รายได้สุทธิ + ค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่เงินสด +/- การเปลี่ยนแปลงในเงินทุนหมุนเวียน
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน (CFI)	รายจ่ายด้านทุน + การซื้อการลงทุนระยะยาว + การเข้าซื้อกิจการ - การขายกิจการ
กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน (CFF)	การออกตราสารหนี้ + การออกหุ้น + การซื้อหุ้นคืน + การชำระหนี้ + เงินปันผล
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)	กำไรสุทธิ / สินทรัพย์รวม
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)	กำไรสุทธิ / ส่วนของผู้ถือหุ้น
อัตรากำไรสุทธิ (NPM)	กำไรสุทธิ / ยอดขาย
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (DE)	หนี้สินหมุน / ส่วนของผู้ถือหุ้น
ตัวแปรควบคุม	
ขนาดกิจการ (SIZE)	สินทรัพย์รวม
ตัวแปรตาม	
อัตราเงินปันผลต่อหุ้น (DY)	เงินปันผลต่อหุ้น / ราคาหุ้น × 100
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (DE)	หนี้สินรวม / ส่วนของผู้ถือหุ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) เก็บข้อมูลที่เป็นตัวเลขทางการเงินจากรายงานทางการเงินของแต่ละบริษัท 2) เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการจากแบบแสดงข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปีของแต่ละบริษัท

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าสูงสุด (Maximum), ค่าต่ำสุด (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายตัวแปร 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ประกอบด้วย การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐาน ตามสมการแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

$$DY_{it} = \beta_0 + \beta_1 CFO_{it} + \beta_2 CFI_{it} + \beta_3 CFF_{it} + \beta_4 ROA_{it} + \beta_5 ROE_{it} + \beta_6 NPM_{it} + \beta_7 DE_{it} + \beta_8 SIZE_{it} + \epsilon \dots\dots\dots 1$$

$$SP_{it} = \beta_0 + \beta_1 CFO_{it} + \beta_2 CFI_{it} + \beta_3 CFF_{it} + \beta_4 ROA_{it} + \beta_5 ROE_{it} + \beta_6 NPM_{it} + \beta_7 DE_{it} + \beta_8 SIZE_{it} + \epsilon \dots\dots\dots 2$$

โดยที่

CFO_{it} แทน	กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน ของบริษัท i ในปี t
CFI_{it} แทน	กระแสเงินสดจากกิจกรรมการลงทุน ของบริษัท i ในปี t
CFF_{it} แทน	กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน ของบริษัท i ในปี t
ROA_{it} แทน	อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ของบริษัท i ในปี t
ROE_{it} แทน	อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ของบริษัท i ในปี t
NPM_{it} แทน	อัตรากำไรสุทธิ ของบริษัท i ในปี t
DE_{it} แทน	อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ของบริษัท i ในปี t
$SIZE_{it}$ แทน	ขนาดของกิจการ ของบริษัท i ในปี t
β_0 แทน	ค่าคงที่
β_{1-8} แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ ของตัวแปรที่ 1 ถึง 8
ϵ แทน	ค่าความคาดเคลื่อน สำหรับบริษัท i

ผลการวิจัย (Research Finding)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา ของตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุม และตัวแปรตาม

ตัวแปร	หน่วยนับ	ค่าต่ำสุด (Min.)	ค่าสูงสุด (Max.)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Std. Deviation)
CFO	ล้านบาท	-11,373.93	71,037.71	1,549.41	5,928.45
CFI	ล้านบาท	-75,918.55	2,711.08	-995.56	4,683.63
CFF	ล้านบาท	-50,289.01	28,841.09	-468.76	3,751.55
ROA	เท่า	-144.56	42.85	7.95	13.14
ROE	เท่า	-551.23	51.61	4.28	45.66
NPM	เท่า	-553.63	171.09	1.95	38.47
DE	เท่า	0.00	83.89	1.89	4.90
DY	ร้อยละ	0.00	19.67	2.75	2.88
SP	บาท	0.22	218.00	15.88	30.12
SIZE	ล้านบาท	226.10	926,987.18	23,362.06	101,255.53

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา พบว่า กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (CFO) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1,549.4055 ล้านบาท กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน (CFI) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -995.56 ล้านบาท กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน (CFF) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -468.76 ล้านบาท อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.95 เท่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 เท่า อัตรากำไรสุทธิ (NPM) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.95 เท่า อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (DE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.89 เท่า อัตราเงินปันผลตอบแทน(DY) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 2.75 ราคาหลักทรัพย์ (DP) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.88 บาท ขนาดของกิจการ (SIZE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23,362.06 ล้านบาท

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

	CFO	CFI	CFF	ROA	ROE	NPM	DE
CFO	1						
CFI	-.728**	1					
CFF	-.362**	-0.086	1				
ROA	0.049	-0.012	-0.010	1			
ROE	0.051	-0.029	-0.018	.574**	1		
NPM	0.039	-0.016	-0.016	.446**	.327**	1	
DE	0.006	-0.014	0.005	-.239**	-.659**	-.158**	1

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรอิสระที่พิจารณาจากค่าสถิติ Pearson Correlation ตามตารางที่ 2 พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าน้อยกว่า 0.80 (Hair et al, 2010) และจากการตรวจสอบควบคู่กับค่าสถิติ Tolerance และค่า VIF ในตารางที่ 3 พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่า Tolerance ไม่เข้าใกล้ศูนย์กล่าวคือมีค่ามากกว่า 0.10 และค่า VIF ของตัวแปรอิสระทุกตัวต่ำกว่า 10 ทำให้ไม่มีปัญหา Multi-collinearity จึงสามารถใช้ตัวแปรอิสระทุกตัวที่เก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณของกระแสเงินสดและผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized		P-Value (Sig.)	Collinearity Statistics	
	Coefficients		t-Test	Beta		Tolerance	VIF
	B	Std. Error					
(Constant)	2.333	0.185		12.641	0.000		
CFO	-0.000	0.000	-0.368	-2.596	0.011*	0.123	8.154
CFI	-0.000	0.000	-0.606	-3.647	0.000**	0.109	9.246
CFF	-0.000	0.000	-0.385	-3.959	0.000**	0.260	3.850

ตารางที่ 3 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณของกระแสเงินสดและผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized		P-Value	Collinearity		
	Coefficients		Coefficients			t-Test	Statistics	
	B	Std. Error	Beta				Tolerance	VIF
ROA	0.050	0.014	0.231	3.494	0.001**	0.564	1.774	
ROE	0.001	0.005	0.018	0.226	0.821	0.377	2.653	
NPM	0.002	0.004	0.030	0.541	0.589	0.793	1.262	
DE	-0.033	0.040	-0.057	-0.832	0.406	0.533	1.876	
SIZE	-0.000	0.000	-0.238	-2.083	0.038*	0.188	5.306	

R = 0.349 R Square = 0.122 Adjusted R Square = 0.102

**ระดับนัยสำคัญ 0.01 * ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า มีตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน โดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน ได้ร้อยละ 12.2 (R Square = 0.122) ซึ่งมีค่าที่ค่อนข้างต่ำ อาจเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่มีความสำคัญและไม่ได้ถูกนำมาคำนวณในแบบจำลองนี้ หากพิจารณากระแสเงินสดและผลการดำเนินงานส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทน พบว่า กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (CFO) ส่งผลทางลบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 กระแสเงินสดจากกิจกรรมการลงทุน (CFI) ส่งผลทางลบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน (CFF) ส่งผลทางลบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ส่งผลทางบวกต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ขนาดของกิจการ (SIZE) ส่งผลทางลบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในขณะที่ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (DE) ไม่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทน เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) สำหรับกระแสเงินสดและผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทนสามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (CFO) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ -0.000 แสดงให้เห็นว่า หากกระแส

เงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (CFO) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทนลดลง 0.000 หน่วย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 2) กระแสเงินสดจากกิจกรรมการลงทุน (CFI) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ -0.000 แสดงให้เห็นว่าหาก กระแสเงินสดจากกิจกรรมการลงทุน (CFI) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทนลดลง 0.000 หน่วย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 3) กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน (CFF) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ -0.000 แสดงให้เห็นว่าหาก กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน (CFF) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทนลดลง 0.000 หน่วย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 4) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.050 แสดงให้เห็นว่าหาก อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทนเพิ่มขึ้น 0.050 หน่วย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 5) ขนาดของกิจการ (SIZE) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ -0.000 แสดงให้เห็นว่าหากขนาดของกิจการ (SIZE) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทนลดลง 0.000 หน่วย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณของกระแสเงินสดและผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized		P-Value	Collinearity	
	Coefficients		t-Test	Coefficients		Statistics	
	B	Std. Error				Beta	Tolerance
(Constant)	12.451	2.008		6.200	0.000		
CFO	0.000	0.001	0.093	0.635	0.526	0.123	8.154
CFI	-0.001	0.001	-0.151	-0.877	0.381	0.109	9.246
CFF	-0.001	0.001	-0.110	-1.091	0.276	0.260	3.850
ROA	0.350	0.157	0.153	2.226	0.027*	0.564	1.774
ROE	-0.016	0.055	-0.024	-0.287	0.774	0.377	2.653
NPM	0.040	0.045	0.051	0.881	0.379	0.793	1.262
DE	-0.208	0.432	-0.034	-0.481	0.631	0.533	1.876
SIZE	-0.000	0.000	-0.162	-1.367	0.172	0.188	5.306

R = 0.236 R Square = 0.056 Adjusted R Square = 0.034

**ระดับนัยสำคัญ 0.01 * ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า มีตัวแปรอิสระที่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ โดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ ได้ร้อยละ 5.6 ($R\text{ Square} = 0.056$) ซึ่งมีค่าที่ค่อนข้างต่ำ อาจเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่มีความสำคัญและไม่ได้ถูกนำมาคำนวณในแบบจำลองนี้ หากพิจารณากระแสเงินสดและผลการดำเนินงานส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ส่งผลทางบวกต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในขณะที่กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (CFO) กระแสเงินสดจากกิจกรรมการลงทุน (CFI) กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน (CFF) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (DE) และตัวแปรควบคุม ขนาดของกิจการ (SIZE) ไม่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านเงินปันผลตอบแทน เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) สำหรับกระแสเงินสดและผลการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ สามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.350 แสดงให้เห็นว่าหาก อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น 0.350 หน่วย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผล (Research Discussion)

วัตถุประสงค์ข้อ 1 กระแสเงินสดและผลการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

กระแสเงินสดด้านกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน เนื่องจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานสะท้อนถึงความสามารถที่แท้จริงของกิจการในการสร้างเงินสดจากการดำเนินงานหลัก อันเป็นแหล่งที่มาสำคัญของเงินสดที่ใช้ในการจ่ายเงินปันผล ดังนั้น กิจการที่มีกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่มีเสถียรภาพและเพียงพอ ย่อมส่งผลเชิงบวกต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน ทั้งในมิติของความมั่นคงในการจ่ายปันผลและความน่าสนใจในการลงทุน ผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัชญาณีย์ ต้นใหญ่ (2564) ซึ่งพบว่า กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีอิทธิพลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน

กระแสเงินสดด้านกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน ซึ่งสะท้อนว่า กิจการที่มีการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรหรือโครงการใหม่ในระดับสูง โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารซึ่งมีความจำเป็นในการลงทุนด้านเทคโนโลยีและเครื่องจักรสูง กิจการเหล่านี้ มีแนวโน้มที่จะสงวนเงินสดและกำไรสะสมไว้

เพื่อสนับสนุนการขยายตัวในอนาคต มากกว่าการจัดสรรเพื่อจ่ายเป็นเงินปันผลในอัตราสูง อันส่งผลให้อัตราเงินปันผลตอบแทนปรับตัวลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสิทธิ์ กาญจนศักดิ์ชัย (2565) ที่ชี้ให้เห็นว่า บริษัทที่มุ่งเน้นการลงทุนเพื่อการเติบโตมักกำหนดนโยบายการจ่ายเงินปันผลในอัตราที่ต่ำกว่า เนื่องจากกิจการมีความต้องการใช้เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการขยายกิจการมากกว่า การจ่ายผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้นในปัจจุบัน

กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน สะท้อนว่ากิจการมีการพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากภายนอก อาทิ การก่อหนี้สิน หรือการออกหุ้นทุนเพิ่มเติม กิจการในสภาวะดังกล่าวมักมีความจำเป็นต้องใช้กระแสเงินสดเพื่อการลงทุนขยายกิจการ, การชำระภาระหนี้สินเดิม, หรือเพื่อชดเชยการขาดสภาพคล่องจากการดำเนินงาน ดังนั้น กิจการจึงมีแนวโน้มในการสงวนเงินสดไว้ มากกว่าการจัดสรรเพื่อจ่ายเงินปันผลในอัตราสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชราภรณ์ คล่องการเขียน (2565) ซึ่งระบุว่า การตัดสินใจจัดหาเงินทุนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจ่ายเงินปันผล เนื่องจากกิจการที่มีภาระหนี้สินสูงมักประสบข้อจำกัดด้านกระแสเงินสดอิสระอันเป็นการจำกัดความสามารถในการจ่ายเงินปันผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้น

ผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน เนื่องจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เป็นมาตรวัดที่บ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของกิจการในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อสร้างผลกำไร หากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์อยู่ในระดับสูง ย่อมสะท้อนว่ากิจการมีกำไรสุทธิที่มั่นคง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนความสามารถในการจ่ายเงินปันผลที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ที่อยู่ในระดับดีอย่างต่อเนื่องจึงมีแนวโน้มส่งผลให้อัตราเงินปันผลตอบแทนของกิจการปรับตัวสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพงศ์ อินทร์จันทร์ (2565) ซึ่งพบว่า ความสามารถในการทำกำไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลบวกต่อนโยบายการจ่ายเงินปันผล เช่นเดียวกับ Handriani และ Robiyanto (2020) ที่ยืนยันว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจ่ายเงินปันผล เนื่องจากผลกำไรที่สูงขึ้นถือเป็นสัญญาณเชิงบวก ที่แสดงถึงเสถียรภาพทางการเงิน และเพิ่มศักยภาพของกิจการในการจัดสรรผลกำไรนั้นตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้น

ผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า แม้กิจการจะมีความสามารถในการสร้างผลตอบแทนต่อส่วนทุนในระดับสูง แต่ปัจจัยดังกล่าวมิได้นำไปสู่การจ่ายเงินปันผลในอัตราที่สูงขึ้นเสมอไป สาเหตุสำคัญอาจเนื่องมาจาก กิจการในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กำลังอยู่ในช่วงการเติบโต จึงเลือกใช้กลยุทธ์การลงทุนซ้ำโดยนำผลกำไรที่ได้กลับไปลงทุน

ต่อในสินทรัพย์หรือเทคโนโลยีใหม่ แทนการจ่ายเงินปันผล เพื่อมุ่งสร้างการเติบโตของกิจการ ในอนาคต ผลการวิจัยนี้จึงไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของธนกร วงศ์สุวรรณ (2565) ซึ่งพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจ่ายเงินปันผล

ผลการดำเนินงานด้านอัตรากำไรสุทธิไม่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน แม้ว่าอัตรากำไรสุทธิจะเป็นมาตรวัดที่บ่งชี้ถึงความสามารถในการทำกำไร จากยอดขาย แต่การจัดสรรผลกำไรดังกล่าวยังคงขึ้นอยู่กับนโยบายการบริหาร แผนการลงทุน และสภาพคล่องของกิจการ กิจการอาจมีผลกำไรทางบัญชีในระดับสูง ซึ่งสะท้อนผ่านอัตรากำไรสุทธิที่สูง แต่กลับประสบภาวะขาดสภาพคล่องหรือมีกระแสเงินสดไม่เพียงพอ สำหรับการจ่ายเงินปันผล ดังนั้น อัตรากำไรสุทธิที่สูงจึงมิได้เป็นหลักประกันว่ากิจการจะจ่ายเงินปันผลในอัตราที่สูง หรือส่งผลให้อัตราเงินปันผลตอบแทนสูงขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fauziah & Lestari (2021) ซึ่งชี้ว่า เมื่อกิจการมีโอกาสในการเติบโตสูง ปัจจัยด้านผลกำไรในปัจจุบันอาจมีความสำคัญน้อยกว่า การสงวนเงินสดไว้เพื่อการลงทุนในอนาคต

ผลการดำเนินงานด้านอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนไม่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านอัตราเงินปันผลตอบแทน นักลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร ซึ่งมีความผันผวนด้านต้นทุนวัตถุดิบและฤดูกาลสูง อาจให้ความสำคัญกับความสามารถในการทำกำไร และเสถียรภาพของกระแสเงินสด มากกว่าโครงสร้างหนี้ トラบิตที่บริษัทยังสามารถสร้างกำไรและมีสภาพคล่องเพียงพอ ภาระหนี้สินในระดับที่ยอมรับได้ของอุตสาหกรรม ก็อาจไม่ถูกนำมาเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดนโยบายปันผลซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ สังข์แก้ว (2565) ที่พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนส่งผลเชิงลบต่อนโยบายปันผล เพราะหนี้ที่สูงขึ้นมักนำมาซึ่งความเสี่ยงและข้อจำกัดในการจ่ายปันผล แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้กลับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sinaga et al. (2023) ที่พบว่า ภาระหนี้สินไม่มีอิทธิพลต่อนโยบายเงินปันผล เพราะปัจจัยด้านความสามารถในการทำกำไรเป็นตัวแปรที่ส่งอิทธิพลต่อการตัดสินใจจ่ายเงินปันผลของผู้บริหารอย่างชัดเจนมากกว่า

วัตถุประสงค์ข้อ 2 กระแสเงินสดและผลการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

กระแสเงินสดด้านกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานไม่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ แม้ว่ากระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานจะสะท้อนความสามารถของบริษัท ในการสร้างเงินสดจากธุรกิจหลัก ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความมั่นคงในระยะยาว แต่ในทางปฏิบัติ ราคาหลักทรัพย์ในตลาดมักถูกขับเคลื่อนด้วยความคาดหวังของนักลงทุนในอนาคตมากกว่าตัวเลข

กระแสเงินสดในปัจจุบัน ดังนั้น กระแสเงินสดที่ดีอาจไม่เพียงพอที่จะดันราคาหุ้นขึ้นหากตลาดไม่ได้คาดการณ์การเติบโต หรือมีปัจจัยลบอื่น ๆ เข้ามากระทบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Widarjono et al. (2020) ที่พบว่า ในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ปัจจัยด้านความสามารถในการทำกำไรมีอิทธิพลต่อมูลค่าบริษัทและราคาหลักทรัพย์อย่างชัดเจน เพราะนักลงทุนอาจให้น้ำหนักกับประสิทธิภาพการทำกำไรมากกว่าการสร้างเงินสดในระยะสั้น

กระแสเงินสดด้านกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนไม่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนระยะยาว ซึ่งผลลัพธ์ทางการเงินจะไม่ปรากฏในระยะสั้น อีกทั้งนักลงทุนไม่สามารถตีความได้ชัดเจนจากเพียงตัวเลขรวม ทำให้ราคาหลักทรัพย์ไม่ตอบสนองต่อกระแสเงินสดกิจกรรมการลงทุนอย่างชัดเจน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของชลธิชา สุขเกษม (2566) ที่พบว่ากระแสเงินสดจากการลงทุนมีอิทธิพลต่อราคาหลักทรัพย์ เพราะสะท้อนถึงการเติบโตในอนาคต

กระแสเงินสดด้านกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินไม่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ เนื่องจาก เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างทุนและการระดมเงินทุน ซึ่งไม่ได้บ่งชี้ถึงศักยภาพในการสร้างรายได้หรือกำไรของบริษัทโดยตรง อีกทั้งการตีความเจตนาของกิจกรรมทางการเงินนั้นซับซ้อนและขึ้นกับบริบทเฉพาะทำให้ตลาดไม่ตอบสนองต่อกระแสเงินสดกิจกรรมจัดหาเงินอย่างชัดเจน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของชลธิชา สุขเกษม (2566) ที่พบเพราะ การจัดหาเงินทุนสะท้อนถึงนโยบายและโครงสร้างทุนของกิจการว่ากระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินมีอิทธิพลต่อราคาหลักทรัพย์ เพราะสะท้อนถึงการเติบโตในอนาคต

ผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพของบริษัทในการใช้ทรัพย์สินเพื่อสร้างกำไร ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการดำเนินงาน ความสามารถในการจ่ายปันผล และเสถียรภาพทางการเงิน ทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยที่นักลงทุนนำมาพิจารณาในการประเมินมูลค่าหลักทรัพย์ในตลาด ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของสุภัทรา ปรีชากุล (2565) ที่พบว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Widarjono et al. (2020) ที่พบว่าความสามารถในการทำกำไรเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดตัวหนึ่งในการกำหนดมูลค่าของบริษัทและราคาหลักทรัพย์ในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม

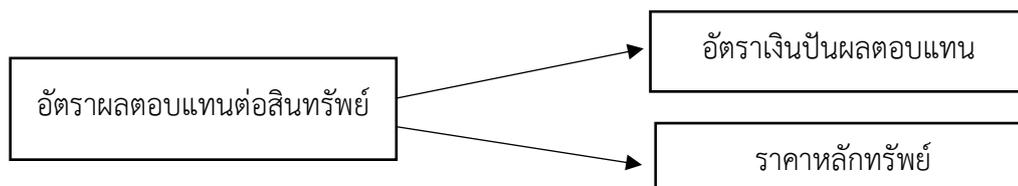
ผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ แม้อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นจะเป็นตัวชี้วัดที่ดีในการประเมินความสามารถในการทำกำไรของบริษัท แต่อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นที่สูง

ไม่ได้หมายความว่าส่งผลโดยตรงต่อราคาหลักทรัพย์เสมอไป เพราะนักลงทุนจะพิจารณาความยั่งยืนของอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น โครงสร้างทางการเงิน ความสามารถในการสร้างกระแสเงินสด รวมถึงความคาดหวังของตลาดในอนาคต ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของสุภัทรา ปรีชากุล (2565) ที่พบว่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีอิทธิพลเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์

ผลการดำเนินงานด้านอัตรากำไรสุทธิไม่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์เนื่องจาก อัตรากำไรสุทธิ แม้จะเป็นตัวบ่งชี้ความสามารถในการทำกำไรของกิจการ แต่ก็อาจไม่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ หากนักลงทุนมองว่ากำไรนั้นไม่ยั่งยืนไม่สามารถเปลี่ยนเป็นกระแสเงินสด หรือไม่สะท้อนถึงศักยภาพการเติบโตในอนาคต ตลาดหลักทรัพย์ไม่ตอบสนองกับตัวเลขเพียงอย่างเดียว แต่ตอบสนองกับคุณภาพของกำไร ความมั่นคง และอนาคตของธุรกิจ หากอัตรากำไรสุทธิดีแต่ขาดความมั่นคงหรือแผนการขยายธุรกิจ ราคาหลักทรัพย์อาจไม่ปรับเพิ่มตามไปด้วย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Widarjono et al. (2020) ที่พบว่าที่พบว่า ในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร ปัจจัยด้าน อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีอิทธิพลต่อมูลค่าบริษัทและราคาหลักทรัพย์ชัดเจนกว่า เพราะสะท้อนประสิทธิภาพการดำเนินงานจริงได้ดีกว่าอัตรากำไรสุทธิ

ผลการดำเนินงานด้านอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนไม่ส่งผลต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ด้านราคาหลักทรัพย์ เนื่องจากอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเป็นตัวชี้วัดเชิงโครงสร้างที่ไม่สะท้อนถึงผลประโยชน์หรือศักยภาพในการสร้างผลตอบแทนของกิจการโดยตรง ส่งผลให้อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ไม่สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดหลักในการประเมินราคาหลักทรัพย์ในตลาดได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาร่วมกับความแตกต่างในแต่ละอุตสาหกรรมและนโยบายการเงินของแต่ละบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับ Putri & Sucipto (2022) ที่พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนไม่มีอิทธิพลต่อราคาหลักทรัพย์ เพราะปัจจัยด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีอิทธิพลที่ชัดเจนและสำคัญต่อนักลงทุนมากกว่าโครงสร้างหนี้ของกิจการ

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ซึ่งวัดประสิทธิภาพของบริษัทในการใช้สินทรัพย์สร้างกำไร เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อนักลงทุนในสองมิติประการแรกอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ที่สูงขึ้น จะสะท้อนถึงความสามารถในการทำกำไรที่แข็งแกร่ง ทำให้บริษัทมีศักยภาพสูงในการจ่ายเงินปันผล ซึ่งนำไปสู่อัตราเงินปันผลตอบแทนที่น่าดึงดูดใจสำหรับนักลงทุนที่เน้นกระแสเงินสด ประการที่สองประสิทธิภาพการทำกำไรที่สะท้อนจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ที่สูงขึ้น ถือเป็นสัญญาณเชิงบวกที่สำคัญสำหรับนักลงทุนในตลาดหุ้น สะท้อนถึงการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนศักยภาพในการเติบโตในอนาคต ปัจจัยเหล่านี้จึงส่งผลให้เกิดอุปสงค์ในหลักทรัพย์เพิ่มสูงขึ้นและเป็นแรงผลักดันให้ราคาหลักทรัพย์ปรับตัวเพิ่มขึ้นให้สอดคล้องกับปัจจัยพื้นฐานที่แข็งแกร่งขึ้นของกิจการ ชี้ให้เห็นว่า นักลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์มากกว่ากำไรหรือสภาพคล่องในบางกรณี เนื่องจากสะท้อนถึงขีดความสามารถในการแข่งขันและการอยู่รอดที่แท้จริงของกิจการ

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นักลงทุนและผู้บริหารควรมุ่งเน้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญเพียงประการเดียวที่ผลวิจัยพบว่า ส่งผลบวกต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ทั้งอัตราเงินปันผลตอบแทนและราคาหลักทรัพย์
2. นักลงทุนที่มุ่งเน้นเงินปันผล ควรให้ความสำคัญกับกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่แข็งแกร่ง และควรระมัดระวังบริษัทที่มีการลงทุนสูงหรือมีการจัดหาเงินทุนจากภายนอกสูงเพราะผลวิจัยชี้ว่า มักนำไปสู่การจ่ายปันผลที่ลดลง
3. นักลงทุนที่มุ่งเน้นส่วนต่างราคาหลักทรัพย์ ควรให้น้ำหนักกับ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์แต่ไม่ควรคาดหวังว่ากระแสเงินสดหรืออัตราส่วนกำไรอื่นที่จะส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ เนื่องจากผลวิจัยพบว่าปัจจัยเหล่านี้ไม่มีนัยสำคัญต่อราคาหุ้นในกลุ่มอุตสาหกรรมนี้
4. นักลงทุนควรระมัดระวังการให้น้ำหนักกับ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและอัตรากำไรสุทธิมากเกินไป เนื่องจากผลวิจัยสรุปว่า ตัวแปรทั้งสองไม่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนหลักทรัพย์ทั้งด้านเงินปันผลและราคาหลักทรัพย์ในกลุ่มอุตสาหกรรมนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลในช่วงปีพ.ศ. 2563-2567 ซึ่งรวมเป็นระยะเวลา 5 ปีเท่านั้น ดังนั้นควรที่จะมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีประโยชน์มากขึ้น
2. การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ดังนั้นการศึกษาค้างต่อไปควรศึกษาข้อมูลในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นเพื่อให้การวิจัยนั้นมีประโยชน์วงกว้างมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิริติ ชาวสามทอง และธนภณ วิมูลอาจ. (2567). ผลกระทบของอัตราส่วนทางการเงินและดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นสามัญในหมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสาร Roi Kaensarn Academi, 9(9), 751-765.
- จิราภรณ์ สังข์แก้ว. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อนโยบายการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 19(2), 241-252.
- ชลธิชา สุขเกษม. (2566). ผลกระทบของกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงินต่อมูลค่าหลักทรัพย์ของบริษัทในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร. วารสารการบัญชีและการจัดการ, 15(3), 78-92.
- ณัฐพงศ์ อินทร์จันทร์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนจากเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 12(3), 184-197.
- ชนกร วงศ์สุวรรณ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินและผลตอบแทนจากเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียน. วารสารการบัญชีและการจัดการ, 14(2), 45-58.
- ธีรวัฒน์ ธวัชรัตน์โกคิน. (2567). กระแสเงินสด ความสามารถในการทำกำไร และแนวทางการประเมินมูลค่าหุ้นของกลุ่มอุตสาหกรรมการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 14(1), 39 – 51.
- พัชรภรณ์ คล่องการเขียน. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ กลุ่มบริการ. วารสารนวัตกรรมการจัดการและวิทยาการสารสนเทศ, 2(1), 1-13.

- ภัชญาณีย์ ต้นใหญ่. (2564). ผลกระทบของเครื่องมือทางการเงินและกระแสเงินสดต่ออัตราผลตอบแทนหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระปริญญาบัณฑิตรัฐมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2567). รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ปี 2566 และแนวโน้มปี 2567 (ฉบับรวมเล่ม). กระทรวงอุตสาหกรรม <https://www.oie.go.th/>
- สุธาสินี สุวรรณภักดี. (2566). อิทธิพลของอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรและอัตราส่วนกระแสเงินสดต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มบริการ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 17(2), 101-112.
- สุภัทรา ปรีชากุล. (2565). อิทธิพลของโครงสร้างทางการเงินและความสามารถในการทำกำไรต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารการเงินและการลงทุน*, 11(2), 45-60.
- อภิสิทธิ์ กาญจนศักดิ์ชัย. (2565). ปัจจัยที่กำหนดนโยบายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ. *วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*, 11(1), 79-90.
- Fauziah, F., & Lestari, V. S. (2021). The effect of profitability, liquidity, and leverage on dividend policy with growth opportunity as a moderating variable. *Accounting Research Journal of Sutaatmadja (AKURJA)*, 5(2), 209-223. <https://doi.org/10.32493/akurja.v5i2.2021.10656>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Prentice Hall.
- Handriani, E., & Robiyanto, R. (2020). Investment opportunity set, dividend policy, and firm value: Evidence from Indonesia. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(6), 93-100. <https://doi.org/10.13106/jafeb.2020.vol7.no6.093>
- Hossain, M. S., Hosen, M., & Rahman, M. A. (2022). The volatility of agricultural commodity prices: A systematic review and future research agenda. *Journal of Risk and Financial Management*, 15(8), 346. <https://doi.org/10.3390/jrfm15080346>
- Pratama, I. G. B. A., & Yadnya, I. P. (2022). The effect of cash flow, profitability, and firm size on stock returns. *European Journal of Finance and Banking Research*, 13(1), 1-13.

- Putri, A., & Sucipto, A. (2022). The effect of debt to equity ratio and return on equity on stock prices. *International Journal of Economics, Business and Accounting Research (IJEBAR)*, 6(1), 125-134. <https://doi.org/10.29040/ijebar.v6i1.4116>.
- Rizvi, S. K. A., Naqvi, B., & Mirza, S. S. (2021). Is stock market volatility firm-specific, systematic, or contagious? A new multi-level wavelet-based approach. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 80, 332-343. <https://doi.org/10.1016/j.qref.2021.03.003>
- Sinaga, I., Simanjuntak, A., & Handayani, T. (2023). The effect of profitability, liquidity, and leverage on dividend policy in manufacturing companies listed on the Indonesia Stock Exchange. *International Journal of Social Science*, 3(1), 173-182. <https://doi.org/10.53625/ijss.v3i1.4889>
- Widarjono, A., Anto, M., & Fakhrunnas, F. (2020). Determinants of firm value in the Indonesian food and beverage sector: A panel data approach. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(9), 427-435. <https://doi.org/10.13106/jafeb.2020.vol7.no9.427>

คุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์

The Value and Benefits of Shakespeare's Quotations

ธีรเดช ชื่นประภาณุสรณ์¹ องค์กร สงวนญาตี² นุสรรา ลามภูวนารณ³

สุทธาสินี เกสรประทุม⁴ พรพิศ งามพงษ์⁵ ธัญญชย์ ชัยวุฒิมากร⁶

Teeradet Chuenpraphanusorn¹ Ongorn Snguyat² Nusara Larppuwanart³

Suttasinee Kespratoom⁴ Pornpit Ngamphon⁵ Thanan Chaivutimakorn⁶

Received: 15 December 2025 Revised: 24 February 2026 Accepted: 24 February 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์ตามทรรศนะของผู้อ่านและผู้ชมชาวไทย 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพส่วนบุคคลต่างกันและ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์ทั้ง 4 มิติ การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กับผู้เคยอ่านหรือเคยได้ยินคำคมจากผลงานของวิลเลียม เช็กสเปียร์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่าน google form สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 7 คน

¹ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต; Suan Dusit University, E-mail: teera_det@hotmail.co.th

² มหาวิทยาลัยสวนดุสิต; Suan Dusit University, E-mail: ongornss@gmail.com

³ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต; Suan Dusit University, E-mail: nusalar@gmail.com

⁴ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต; Suan Dusit University, E-mail: suttasineekes@gmail.com

⁵ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต; Suan Dusit University, E-mail: pompit_nga@dusit.ac.th

⁶ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต; Suan Dusit University, E-mail: thanan_cha@dusit.ac.th

ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากอาสาสมัครทั้งสิ้น 14 คนซึ่งคิดเป็นค่าร้อยละ 50 สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากกรอบแนวคิดการวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดที่ยืดหยุ่น ช่วยให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็น ประสบการณ์และมุมมองได้อย่างอิสระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายมิติ พบว่า มิติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 4.15) รองลงมาคือ คุณค่าทางปรัชญาและมุมมองชีวิต (ค่าเฉลี่ย 4.14) ประโยชน์ทางภาษาและการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย 4.13) และประโยชน์ทางอารมณ์และจิตวิทยา (ค่าเฉลี่ย 4.12) ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่า ผู้อ่านที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ความถี่ในการอ่าน แหล่งที่รู้จักคำคม ระดับความเข้าใจ วิธีการสร้างความเข้าใจ ผลกระทบต่อแรงบันดาลใจ การใช้เป็นแนวคิดในการตัดสินใจ และการใช้ในการสื่อสารที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์ทั้ง 4 มิติ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r = 0.996-0.998$)

ส่วนผลการวิจัยเชิงคุณภาพสามารถสรุปได้ว่า คำคมของเช็กสเปียร์ยังคงมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้เพื่อการสื่อสารทางความคิดและใช้เพื่อการสร้างคุณประโยชน์กับโลกปัจจุบันนี้ได้หลากหลายมิติ คือ ให้คุณค่าด้านการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม คติ ความเชื่อ ให้คุณค่าทางปรัชญาและการสร้างแนวคิดหรือมุมมองชีวิตใหม่ ๆ ซึ่งยังคงทันสมัยอยู่ตลอดเวลาแม้ว่าจะมีระยะเวลาผ่านมาหลายร้อยปีแล้วก็ตาม นอกจากนี้ยังให้คุณค่าทางจิตวิทยาแห่งการสื่อสารและการจรรโลงใจมนุษย์และให้ประโยชน์ทางการนำคำคมไปใช้เพื่อการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ ยังพบอีกว่าคำคมของเช็กสเปียร์นั้น สามารถนำไปใช้เพื่อการพูดตามสถานที่ต่าง ๆ ได้ทั้งเวทีเชิงวิชาการ เวทีสัมมนาทางความคิด เวทีแห่งการกล่าวสุนทรพจน์ได้ดี

คำสำคัญ (Keywords): คำคมเช็กสเปียร์, คุณค่าและประโยชน์, วรรณกรรมอังกฤษ, การรับรู้

Abstract

This research aimed to: 1) examine the value and benefits of Shakespearean quotations as perceived by Thai readers and audiences; 2) compare the opinions of respondents with differing personal characteristics; and 3) investigate the relationships among opinions regarding the value and benefits of Shakespearean quotations across four dimensions. The study employed a mixed-methods design, integrating both quantitative and qualitative approaches. For the quantitative phase, the sample size was determined using Yamane's formula (1973) at a 95% confidence level with an acceptable margin of error of 5%, yielding a sample of 400 participants selected through accidental sampling from individuals who had previously read or encountered quotations from the works of William Shakespeare. Data were collected via a structured questionnaire administered through Google Forms. The statistical methods employed included percentage, mean, standard deviation, independent samples t-test, one-way analysis of variance (One-way ANOVA), and Pearson's correlation analysis. For the qualitative phase, data were gathered through a focus group discussion with seven key informants selected by purposive sampling from a pool of fourteen volunteers, representing 50 percent of the total volunteer pool. The instrument used was a semi-structured interview guide developed from the research conceptual framework and relevant theoretical literature. The open-ended and flexible nature of the questions allowed informants to freely express their opinions, experiences, and perspectives.

The findings were as follows. First, overall opinions regarding the value and benefits of Shakespearean quotations were at a high level of

agreement (mean = 4.13). When examined by dimension, the highest mean score was recorded for educational and cultural value (mean = 4.15), followed by philosophical value and life perspectives (mean = 4.14), linguistic and communicative benefits (mean = 4.13), and emotional and psychological benefits (mean = 4.12), respectively. Second, comparative analysis revealed statistically significant differences ($p < .05$) in opinions toward the value and benefits of Shakespearean quotations among respondents who differed in terms of gender, age, educational level, occupation, frequency of reading, source of exposure to quotations, level of comprehension, strategies for building understanding, impact on personal inspiration, application as a guiding principle in decision-making, and use in communication. Third, opinions concerning the value and benefits of Shakespearean quotations across all four dimensions were found to be statistically significantly correlated at the .05 level, with strong positive correlations ($r = 0.996-0.998$).

The qualitative findings further indicated that Shakespearean quotations remain highly relevant and applicable for intellectual communication and continue to offer multidimensional benefits in the contemporary world. These include educational value pertaining to culture, maxims, and beliefs; philosophical value in generating new conceptual frameworks and life perspectives that retain their timelessness despite having been composed several centuries ago; psychological value in fostering human communication and moral edification; and practical communicative utility across various forms of expression. It was also found that Shakespearean quotations are well-suited for use in diverse public speaking contexts, including academic forums, intellectual seminars, and formal speech occasions.

Keywords: Shakespearean quotations, Value and benefits, English literature, Perception

บทนำ (Introduction)

วิลเลียม เช็กสเปียร์ (William Shakespeare, ค.ศ. 1564-1616) เป็นกวีและนักเขียนบทละครชาวอังกฤษที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นกวีที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของโลก ผลงานของเขาซึ่งประพันธ์ขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 16 ถึงต้นศตวรรษที่ 17 ได้ก้าวข้ามบริบทในยุคนั้น (ยุคอิลิซาเบธ) กลายเป็นการศึกษาที่อยู่เหนือกาลเวลาว่าด้วยธรรมชาติของมนุษย์ ศีลธรรม และสังคม (Ackroyd, 2006; Bentley, 1961)

ผลงานของเช็กสเปียร์ที่ยังหลงเหลืออยู่ถึงปัจจุบัน ประกอบด้วยบทละคร 39 เรื่อง กวีนิพนธ์แบบซอนเน็ต 154 เรื่อง และบทกวีอื่น ๆ อีกหลายชิ้น บทละครและกวีนิพนธ์เหล่านี้ได้ถูกแปลเป็นภาษาต่างประเทศจำนวนมาก และได้รับความนิยมอย่างสูง จนทำให้เช็กสเปียร์เป็นนักเขียนที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดในการใช้ภาษาอังกฤษ (Hylton, 2026)

คำคมจากบทประพันธ์ของเช็กสเปียร์ยังคงได้รับความสนใจจนถึงทุกวันนี้ เพราะสามารถสื่อความหมายได้คมคายไม่ว่าจะผ่านไปกี่ยุคสมัย วลีเหล่านี้หลายส่วนได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของภาษาอังกฤษที่ใช้กันในชีวิตประจำวันอย่างแพร่หลาย (Ribner, 2005; Jonson, 1996) เช่น "To be or not to be" (เป็นหรือไม่เป็น), "All the world's a stage" (โลกทั้งโลกเป็นเวที), "The world is your oyster" (โลกเป็นหอยนางรมของคุณ) เป็นต้น

การศึกษาคำคมเหล่านี้ จึงเป็นส่วนหนึ่งของการทำความเข้าใจอิทธิพลทางวัฒนธรรมและภาษาอังกฤษ ในขณะเดียวกัน บุคคลไทยบางกลุ่มได้รู้เกี่ยวกับผลงานและคำคมของเช็กสเปียร์จากสื่อต่าง ๆ ทั้งออนไลน์ ยูทูบ บทเพลง และภาพยนตร์ ซึ่งทำให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการเปิดมิติใหม่แห่งการศึกษาคำคมของเช็กสเปียร์ ซึ่งแต่เดิมมุ่งเน้นศึกษาความงามด้านภาษาและกลวิธีการประพันธ์เป็นหลัก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์ตามทรรศนะของผู้อ่านและผู้ชมชาวไทย ว่าได้รับคุณค่าและมีประโยชน์อย่างไรต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในมิติต่างๆ คือ มิติแห่งคุณค่าทางปรัชญาและมุมมองชีวิต มิติแห่งประโยชน์ทางอารมณ์และจิตวิทยา มิติแห่งประโยชน์ทางภาษาและการสื่อสาร และมิติแห่งคุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์ทั้ง 4 มิติ คือ 1) คุณค่าทางปรัชญาและมุมมองชีวิต 2) ประโยชน์ทางอารมณ์และจิตวิทยา 3) ประโยชน์ทางภาษาและการสื่อสารและ 4) คุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรคือบุคคลทั่วไปที่เคยอ่านหรือเคยได้ยินคำคมจากผลงานของวิลเลียม เช็กสเปียร์ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ทั้งนี้การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ผ่านแบบสำรวจความคิดเห็นด้วย Google Form โดยมีเครื่องมือในการวิจัย แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1: สถานภาพส่วนบุคคล (เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ)

ตอนที่ 2: การรับรู้/ความเข้าใจและความเหมาะสม (7 ข้อ)

ตอนที่ 3: คุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์ใน 4 มิติ (40 ข้อ) ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4: ข้อคำถามแบบปลายเปิด

แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.95

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน: ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การทดสอบสมมติฐาน: Independent t-test, One-way ANOVA, Scheffe's test

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์: Pearson's Correlation

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากอาสาสมัครผู้ให้ข้อมูลที่สมัครมาทั้งหมด 14 คน ทำการคัดเลือกตามเงื่อนไขว่าทุกคนต้องเคยรับรู้/เคยอ่าน/รับชมหรือรับฟังคำคมของเช็กสเปียร์จากสื่อต่าง ๆ ทั้งจากหนังสือ บทประพันธ์ สื่อออนไลน์ มาแล้วจำนวน 7 คน (ร้อยละ 50 ของประชากร) โดยการกระจายสัดส่วนคืออาจารย์ในระดับอุดมศึกษา 1 คนจาก 2 คน ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา 1 คนจาก 2 คน นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี 2 คนจาก 3 คน นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 คนจาก 2 คน และบุคคลทั่วไป 2 คนจาก 5 คน

เครื่องมือในการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interview Form) โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็นโดยละเอียด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทำการจัดเก็บข้อมูล/จัดระเบียบข้อมูลด้วยการถอดเทปเป็นลายลักษณ์อักษร
2. ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ความคิดเห็น มุมมอง ทศนคติที่แท้จริงของผู้ให้ข้อมูลต่อคำคมของเช็กสเปียร์ พร้อมสร้างข้อสรุปและนำเสนอในรูปแบบพรรณนาโวหาร

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์

ส่วนที่ 1: สถานภาพส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 142 คน (ร้อยละ 35.50) เพศทางเลือกจำนวน 139 คน (ร้อยละ 34.75) เพศชายจำนวน 119 คน (ร้อยละ 29.75) มีอายุ 18-22 ปี จำนวน 101 คน (ร้อยละ 30.51) ระดับการศึกษากำลังศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 130 คน (ร้อยละ 39.27) และประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 186 คน (ร้อยละ 56.20)

ส่วนที่ 2: การรับรู้/ความเข้าใจและความเหมาะสม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยอ่านหรือเคยได้ยินคำคมจากผลงานของเช็กสเปียร์ในระดับปานกลาง จำนวน 261 คน (ร้อยละ 78.85) โดยได้รู้จักคำคมจากแหล่งการเรียนรู้ในชั้นเรียน จำนวน 137 คน (ร้อยละ 41.39) คิดว่าคำคมค่อนข้างเข้าใจยากในบริบทปัจจุบัน จำนวน 131 คน (ร้อยละ 39.58) และใช้วิธีการให้อาจารย์อธิบายให้ฟัง จำนวน 137 คน (ร้อยละ 41.39) คำคมของเช็กสเปียร์มีผลต่อการสร้างแรงบันดาลใจหรือมุมมองชีวิตในระดับมีผลค่อนข้างมาก จำนวน 167 คน (ร้อยละ 50.45) เคยใช้คำคมเป็นแนวคิด

หรือหลักการในการตัดสินใจในชีวิตส่วนตัว จำนวน 302 คน (ร้อยละ 91.24) และเคยใช้คำคมในการสื่อสาร จำนวน 299 คน (ร้อยละ 90.33)

ส่วนที่ 3: คุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์ ภาพรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13, SD 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายมิติ พบว่า

มิติที่ 1: คุณค่าทางปรัชญาและมุมมองชีวิต (ค่าเฉลี่ย 4.14, SD 0.64) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ "คำคมเหล่านี้ให้กำลังใจหรือแรงบันดาลใจในการเผชิญความท้าทายในชีวิต" (ค่าเฉลี่ย 4.21)

มิติที่ 2: ประโยชน์ทางอารมณ์และจิตวิทยา (ค่าเฉลี่ย 4.12, SD 0.63) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ "ฉันใช้คำคมเป็นเครื่องมือในการเยียวยาจิตใจหรือการปลอบประโลมตนเอง" (ค่าเฉลี่ย 4.18)

มิติที่ 3: ประโยชน์ทางภาษาและการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย 4.13, SD 0.60) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ "คำคมของเช็กสเปียร์ช่วยเพิ่มคลังคำศัพท์ภาษาอังกฤษของฉัน" (ค่าเฉลี่ย 4.20)

มิติที่ 4: คุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 4.15, SD 0.62) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ "คำคมของเช็กสเปียร์เป็นส่วนสำคัญของการศึกษาด้านวรรณคดีอังกฤษที่ควรรู้" (ค่าเฉลี่ย 4.21)

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ส่วนที่ 4: การเปรียบเทียบความคิดเห็น

การเปรียบเทียบตามเพศ พบว่า ผู้อ่านที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=7.660, p=.001$) โดยเพศหญิงมีความคิดเห็นสูงกว่าเพศทางเลือกในทุกมิติ การเปรียบเทียบตามอายุ พบว่า ผู้อ่านที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=14.118, p=.000$) โดยผู้ที่มีอายุ 18-22 ปีมีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น การเปรียบเทียบตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้อ่านที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=9.283, p=.000$) โดยผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มปริญญาเอก การเปรียบเทียบตามอาชีพ พบว่า ผู้อ่านที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=9.326, p=.000$) โดยนักเรียน/นักศึกษาที่มีความคิดเห็นสูงกว่าข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ การเปรียบเทียบตามความถี่ในการอ่าน พบว่า ผู้อ่านที่เคยอ่านคำคมบ่อยมากและบ่อยมีความคิดเห็นสูงกว่าผู้อ่านปานกลางและน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=31.378, p=.000$) การเปรียบเทียบตามแหล่งที่รู้จัก พบว่า ผู้ที่รู้จักคำคมจากการเรียนในชั้นเรียนมีความคิดเห็นสูงกว่าผู้ที่รู้จักจากการฟังคลิปลงจากสื่อออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=3.890, p=.002$)

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์ ทั้ง 4 มิติ

ส่วนที่ 5: ความสัมพันธ์ระหว่างมิติต่างๆ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์ทั้ง 4 มิติ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p=.000$) โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง มีค่า r อยู่ระหว่าง 0.996-0.998

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพสามารถสรุปได้ว่า คำคมของเช็กสเปียร์ยังคงดำรงคุณค่าและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปใช้เพื่อการสื่อสารทางความคิดและสามารถสร้างคุณภาพการแกโลกปัจจุบันได้อย่างหลากหลายมิติ ประการแรก ให้คุณค่าด้านการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม คติและความเชื่อ กล่าวคือคำคมเหล่านี้เปรียบเสมือนหน้าต่างที่เปิดมองสู่มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของอารยธรรมตะวันตก ช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าถึงแก่นแท้ของคตินิยม ขนบประเพณี และระบบความเชื่อที่หล่อหลอมสังคมมนุษย์มาอย่างยาวนาน ประการที่สอง คือ การให้คุณค่าทางปรัชญาและการสร้างแนวคิดหรือมุมมองชีวิตใหม่ ๆ ซึ่งยังคงทันสมัยอยู่ตลอดเวลาแม้ว่าจะมีระยะเวลาผ่านมาหลายร้อยปีแล้วก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากเช็กสเปียร์ได้หยั่งลึกสู่แก่นสารัตถะของความเป็นมนุษย์ที่เป็นสากลและอมตะไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรัก ความทะเยอทะยาน ความขัดแย้งภายในจิตใจหรือการแสวงหาความหมายของชีวิต ประการที่สาม คือ การให้คุณค่าทางจิตวิทยาแห่งการสื่อสารและการจรรโลงใจมนุษย์ ถ้อยคำอันไพเราะคมคายของเช็กสเปียร์สามารถกระตุ้นอารมณ์ ปลุกเร้าความรู้สึก และสร้างความเชื่อมโยงทางจิตใจระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับสาร อีกทั้งยังช่วยเยียวยาและบำรุงจิตวิญญาณในยามที่มนุษย์เผชิญกับความท้าทายในชีวิต และประการสุดท้าย ให้ประโยชน์ในการนำคำคมไปใช้เพื่อการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการอ้างอิงในงานเขียนเชิงวิชาการ การกล่าวสุนทรพจน์ การสร้างสรรค์เนื้อหาบนสื่อสังคมออนไลน์ หรือแม้แต่การสนทนาในชีวิตประจำวัน ล้วนสามารถนำคำคมเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและทรงพลัง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์จากผู้อ่านและผู้ชมชาวไทยจำนวน 400 คน และจากการทำการสัมภาษณ์กลุ่มมีทิศทางและความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผลวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายมิติ พบว่า มิติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรม รองลงมาคือ คุณค่าทางปรัชญาและมุมมองชีวิต ประโยชน์ทางภาษาและการสื่อสาร และประโยชน์ทางอารมณ์และจิตวิทยา ตามลำดับ ส่วนการเปรียบเทียบพบว่า ผู้อ่านที่มีสถานภาพส่วนบุคคลต่างกัน (เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ) รวมถึงความถี่ในการอ่าน แหล่งที่รู้จักคำคม

ระดับความเข้าใจ วิธีการสร้างความเข้าใจ ผลกระทบต่อแรงบันดาลใจ การใช้เป็นแนวคิด และการใช้ ในการสื่อสารที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของคำคม เช็กสเปียร์ทั้ง 4 มิติ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ เชิงบวกในระดับสูง ($r = 0.996-0.998$) แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ให้คุณค่ากับคำคมในด้านหนึ่งมักจะให้ คุณค่าในด้านอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ส่วนผลวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีความคิดเห็น สอดคล้องกันและสรุปได้ว่าคำคมของเช็กสเปียร์มีคุณค่าด้านการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม คติ ความเชื่อ ให้คุณค่าทางปรัชญาและการสร้างแนวคิดหรือมุมมองชีวิตใหม่ๆซึ่งยังคงทันสมัยอยู่ ตลอดเวลาแม้ว่าจะมีระยะเวลาผ่านมาหลายร้อยปีแล้วก็ตาม ให้คุณค่าทางจิตวิทยาแห่งการสื่อสาร และการจรรโลงใจมนุษย์และให้ประโยชน์ทางการนำคำคมไปใช้เพื่อการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ ยังพบอีกว่า คำคมของเช็กสเปียร์นั้น สามารถนำไปใช้เพื่อการพูดตามสถานที่ต่าง ๆ ได้ทั้งเวที เชิงวิชาการ เวทีสัมมนาทางความคิด การกล่าวสุนทรพจน์ เวทีดีเบตได้ดี

อภิปรายผล (Research Discussion)

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อคุณค่าและประโยชน์ของคำคม เช็กสเปียร์ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีมิติที่ 4 คุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มิติที่ 1 คุณค่าทางปรัชญาและมุมมองชีวิต มิติที่ 3 ประโยชน์ทางภาษา และการสื่อสาร และมิติที่ 2 ประโยชน์ทางอารมณ์และจิตวิทยา ตามลำดับ

1.1 คุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรม การที่มีคุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรม ได้รับการยอมรับสูงสุด สามารถอธิบายได้จากลักษณะของกลุ่มตัวอย่างซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนและ นักศึกษาซึ่งรู้จักคำคมเช็กสเปียร์จากการเรียนในชั้นเรียนมากที่สุด จึงสามารถรับรู้คุณค่าในมิตินี้ ได้ชัดเจนกว่ามิติอื่น ซึ่งสอดคล้องกับ Chuenpraphanusorn (2023) ที่ระบุว่าบทละครของ เช็กสเปียร์ถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างแพร่หลายทั้งในรายวิชาวรรณกรรมและสาขาอื่น ๆ ทำให้ผู้เรียนได้รับรู้ถึงคุณค่าของวัฒนธรรมทางภาษาและความคิดมากขึ้น

1.2 คุณค่าทางปรัชญาและมุมมองชีวิต สำหรับมิติคุณค่าทางปรัชญาและมุมมองชีวิต ประเด็นที่ว่า "คำคมเหล่านี้ให้กำลังใจหรือแรงบันดาลใจในการเผชิญความท้าทายในชีวิต" มีค่าเฉลี่ย สูงสุดในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ส่วนใหญ่ เป็นวัยรุ่นและผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่กำลังเผชิญความท้าทายในการเรียนและการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Garber (2008) ที่อธิบายว่าผลงานของเช็กสเปียร์กล่าวถึงประเด็นสากลของชีวิต

มนุษย์ เช่น ความรัก ความทะเยอทะยาน การเผชิญหน้ากับความตาย และการค้นหาความหมายของชีวิต ซึ่งยังคงมีความเกี่ยวข้องกับผู้คนในทุกยุคสมัย

1.3 การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยใช้คำคมเป็นแนวคิดในการตัดสินใจในชีวิตส่วนตัว และเคยใช้ในการสื่อสาร แสดงว่าคำคมเช็กสเปียร์ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแพร่หลาย สอดคล้องกับ Crystal (2008) ที่ระบุว่าวลีจากผลงานของเช็กสเปียร์ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีการประมาณว่าเช็กสเปียร์ได้สร้างสรรค์คำศัพท์และสำนวนใหม่มากกว่า 1,700 คำที่ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อคุณค่าและประโยชน์ของคำคมเช็กสเปียร์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า ผู้อ่านที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกมิติ ผลการวิจัยพบว่า ผู้อ่านที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกมิติ ดังนี้

2.1 ความแตกต่างด้านเพศ เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและแตกต่างจากเพศทางเลือกอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจเป็นเพราะเพศหญิงมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการแสดงออกทางอารมณ์และการสื่อสารเชิงสัมพันธ์ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของคำคมเช็กสเปียร์

2.2 ความแตกต่างด้านอายุ กลุ่มอายุ 18-22 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและแตกต่างจากกลุ่มอื่นทั้งหมด เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีโอกาสสัมผัสกับวรรณกรรมเช็กสเปียร์ในบริบทการศึกษาและอยู่ในช่วงแสวงหาอัตลักษณ์และความหมายของชีวิต สอดคล้องกับ Chuenpraphanusorn. (2022) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า งานของเช็กสเปียร์สามารถสื่อสารกับผู้อ่านทุกยุคสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากกล่าวถึงประเด็นที่เป็นสากลและไร้กาลเวลา

2.3 ความแตกต่างด้านระดับการศึกษาและอาชีพ กลุ่มที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในขณะที่กลุ่มปริญญาเอกมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้มีการศึกษาระดับสูงมีมุมมองเชิงวิพากษ์และเกณฑ์ประเมินที่เข้มงวดกว่า นอกจากนี้ กลุ่มนักเรียนและนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดและแตกต่างจากกลุ่มข้าราชการอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากมีโอกาสสัมผัสกับวรรณกรรมในบริบทการเรียนมากกว่า ดังเช่นงานเขียนของ Bloom (1998) ชื่อ Shakespeare: The Invention of the Human ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเช็กสเปียร์เป็นผู้ "ประดิษฐ์" ความเป็นมนุษย์สมัยใหม่ผ่านตัวละครที่มีความซับซ้อนทางจิตวิทยาและกล่าวถึงการที่งานเช็กสเปียร์ผสมผสานภาษา อารมณ์ ปรัชญาและมนุษยธรรมไว้อย่างเป็นเอกภาพ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือความถี่ในการอ่านคำคม โดยกลุ่มที่อ่านบ่อยมากมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและผลต่อแรงบันดาลใจ โดยกลุ่มที่รู้สึกว่าการอ่านคำคมมีผลอย่างมากต่อแรงบันดาลใจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเช่นกัน สอดคล้องกับ Nivat (2026) ที่อธิบายว่าผลงานโดดเด่นของเชกสเปียร์ อย่างเช่นเรื่อง Hamlet, King Lear, Macbeth, Othello และที่คนไทยรู้จักกันดี Romeo and Juliet สร้างพลังดึงดูดผู้ชม บทละครของเชกสเปียร์ได้รับความนิยมไม่เสื่อมคลาย เพราะความที่นำเสนอแก่นแท้ของจิตใจที่ยากจะปฏิเสธได้ว่ามนุษย์เราทุกคนรัก โลก โกรธ หลง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าและประโยชน์ทั้ง 4 มิติ ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันพบว่า ความคิดเห็นทั้ง 4 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 คุณค่าทางปรัชญาและมุมมองชีวิต มิติที่ 2 ประโยชน์ทางอารมณ์และจิตวิทยา มิติที่ 3 ประโยชน์ทางภาษาและการสื่อสาร และมิติที่ 4 คุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสหสัมพันธ์ที่สูงมากบ่งชี้ว่า ผู้ที่ให้คุณค่ากับคำคมเชกสเปียร์มีแนวโน้มให้คุณค่าในทุกมิติไปพร้อมกัน ไม่ได้ให้คุณค่าเฉพาะมิติใดมิติหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากคำคมหนึ่งบทมักมีองค์ประกอบครบทั้ง 4 มิติในตัวเอง กล่าวคือ สามารถให้ประโยชน์ได้หลายด้านพร้อมกัน ทั้งคุณค่าทางปรัชญา ประโยชน์ทางอารมณ์ ประโยชน์ทางภาษา และคุณค่าทางการศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องแนวคิดของ Kermode (2000) ที่ได้เขียนหนังสือชื่อ Shakespeare's Language ที่กล่าวว่าผลงานของเชกสเปียร์มีการผสมผสานภาษาเชิงกวี ความคิดเชิงปรัชญา และการแสดงออกทางอารมณ์ให้กลายเป็นหนึ่งเดียวกัน อีกทั้ง มีความซับซ้อนและหนาแน่นของภาษาเชกสเปียร์ที่พัฒนาขึ้นในช่วงกลางถึงปลายของอาชีพ โดยชี้ให้เห็นว่าภาษาเองทำหน้าที่สร้างความหมายอย่างลึกซึ้งแตกต่างจากนักเขียนร่วมสมัย

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เก็บข้อมูลเฉพาะในกรุงเทพมหานคร จึงอาจไม่สามารถสรุปเป็นตัวแทนของคนไทยทั้งประเทศได้
2. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียนและนักศึกษา ซึ่งอาจมีอคติในการให้คุณค่ากับคำคมในมิติทางการศึกษา
3. การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะคำคมของเชกสเปียร์ ไม่ได้เปรียบเทียบกับคำคมของกวีท่านอื่น

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

งานวิจัยนี้ให้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการรับรู้คำคมเชกสเปียร์ในบริบทของสังคมไทย ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยเดิมที่มักศึกษาเฉพาะด้านภาษาและกลวิธีการประพันธ์ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าคนไทยให้คุณค่ากับคำคมเชกสเปียร์ในมิติของการศึกษาและวัฒนธรรมมากที่สุด ซึ่งสะท้อนว่าการเรียนรู้ในระบบการศึกษามีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดวรรณกรรมตะวันตกสู่ผู้อ่านชาวไทย

นอกจากนี้ ยังพบว่าคุณค่าและประโยชน์ทั้ง 4 มิติมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่า คำคมเชกสเปียร์มีลักษณะเป็นองค์รวมที่ให้ทั้งแง่คิดทางปรัชญา ประโยชน์ทางอารมณ์ ทักษะทางภาษา และคุณค่าทางวัฒนธรรมไปพร้อมกัน ที่สำคัญคือคนไทยกว่าร้อยละ 90 เคยนำคำคมไปใช้ในการตัดสินใจและการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งยืนยันว่าวรรณกรรมคลาสสิกจากต่างวัฒนธรรมยังคงมีความหมายและนำไปใช้ได้จริงในสังคมไทยปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำหรับสถาบันการศึกษา

1.1.1 สถาบันการศึกษาควรมีการบูรณาการคำคมของเชกสเปียร์เข้าไว้ในการสอนวรรณกรรมอังกฤษอย่างเป็นระบบ เช่น รายวิชา Introduction to Literature หรือ Literature Appreciation เป็นต้น

1.1.2 สถาบันการศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนวิเคราะห์และนำคำคมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.1.3 สถาบันการศึกษาควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคำคมเชกสเปียร์ เช่น การประกวดท่องจำ การแสดงละคร หรือการประกวดกล่าวสุนทรพจน์จากคำคมของเชกสเปียร์ เป็นต้น

1.2 สำหรับผู้สอน

1.2.1 ผู้สอนควรอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของคำคมในสังคมไทยและนานาชาติที่ครอบคลุมงานประพันธ์ของกวีเอกหลาย ๆ ท่านเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ดีขึ้น

1.2.2 ผู้สอนควรใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น คลิปวิดีโอ ภาพยนตร์ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ซึ่งปัจจุบันนี้มีนักสร้างภาพยนตร์ต่าง ๆ ได้นำผลงานของเช็กสเปียร์ มาสร้างเป็นภาพยนตร์อย่างมากมาย

1.2.3 ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าและแลกเปลี่ยนความเข้าใจเกี่ยวกับ คำคมทั้งในบริบทของสังคมไทยและนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาเปรียบเทียบโวหารคำคม ของเช็กสเปียร์กับสุนทรภู่เป็นต้น

1.3 สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำฐานข้อมูลคำคมเช็กสเปียร์พร้อม คำแปลและคำอธิบายเป็นภาษาไทย

1.3.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการเผยแพร่คำคมผ่านสื่อออนไลน์ ที่เข้าถึงง่าย

1.3.3 ควรจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเช็กสเปียร์เพื่อเผยแพร่ ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังจังหวัดอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นตัวแทน ของคนไทยทั่วประเทศ

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบคำคมของเช็กสเปียร์กับคำคมของกวีท่านอื่น ๆ

2.3 ควรศึกษาการนำคำคมเช็กสเปียร์ไปประยุกต์ใช้ในบริบทต่าง ๆ เช่น การสอน การโฆษณา การพูดในที่สาธารณะ

2.4 ควรศึกษาการรับรู้และความเข้าใจของคนไทยต่อคำคมเช็กสเปียร์โดยเฉพาะ ในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง (References)

Ackroyd, P. (2006). *Shakespeare: The biography*. Vintage.

Bentley, G. E. (1961). *Shakespeare: A biographical handbook*. Yale University Press.

Bloom, H. (1998). *Shakespeare: The invention of the human*. Riverhead Books.

Chuenpraphanusorn, T. (2022). *Literature appreciation*. Suan Dusit University.

Chuenpraphanusorn, T. (2023). *Introduction to literature*. Suan Dusit University.

- Crystal, D. (2008). *Think on my words: Exploring Shakespeare's language*. Cambridge University Press.
- Garber, M. (2008). *Shakespeare and modern culture*. Anchor Books.
- Hylton, J. (2026). *The complete works of William Shakespeare*. Retrieved January, 5, 2026 from <https://shakespeare.mit.edu/>
- Kermode, F. (2000). *Shakespeare's language*. Farrar, Straus and Giroux.
- Lanier, D. (2002). *Shakespeare and modern popular culture*. Oxford University Press.
- McDonald, R. (2001). *Shakespeare and the arts of language*. Oxford University Press.
- Morson, G. S. (2021). *The long and short of it: From aphorism to novel*. Stanford University Press.
- Nivat, 59. (2026). *Shakespeare after 400*. Retrieved February, 12, 2026 from <https://porcupinebook.com/shakespeare-after-400/>
- Oxford Learner's Dictionaries. (n.d.). Quotation. In *Oxford Learner's Dictionaries*. Retrieved October 13, 2025, from <https://www.oxfordlearnerdictionary.com/definition/english/Quotation>.
- Pennebaker, J. W., & Smyth, J. M. (2016). *Opening up by writing it down* (3rd ed.). Guilford Press.
- Ribner, I. (2005). *Patterns in Shakespearian tragedy*. Routledge.
- Shapiro, J. (2015). *The year of Lear*. Simon & Schuster.
- Shapiro, J. (2020). *Shakespeare in a divided America*. Penguin.
- Zappavigna, M. (2012). *Discourse of Twitter and social media*. Continuum.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยว
ในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม
ของชุมชนจังหวัดระนอง

Factors Influencing Tourists' Low-Carbon Travel Behavior in Local
Lifestyle, Indigenous Wisdom, and Cultural Tourism
in Ranong Province, Thailand

ณัฏกร คุ่มเพชร¹, มุกด์ตรา ทองเวส² และสุพัตรา ปราณี³

Nathakorn Kumpetch¹, Mooktra thongves², Supattra Pranee³

Received: 21 November 2025 Revised: 23 February 2026 Accepted: 24 February 2026

บทคัดย่อ

พฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมีความสำคัญต่อการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยช่วยบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดระนอง 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดระนอง 3) รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำบนวิถีชีวิตท้องถิ่นภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดระนอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดระนอง ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ได้กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบบังเอิญ

^{1,2,3} วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: mooktra.th@ssru.ac.th

(Convenience Sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การควบคุมพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ความตั้งใจต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้ร้อยละ 54.1 นอกจากนี้ การสังเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำที่เน้นการบูรณาการ “วิถีชีวิตท้องถิ่น – ภูมิปัญญา – ศิลปวัฒนธรรม” ของชุมชนจังหวัดระนองผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords): พฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Abstract

Low-carbon tourism behavior plays a crucial role in reducing environmental and social impacts by mitigating climate change, conserving natural resources, and generating sustainable income for local communities. This study aimed to: (1) examine the level of low-carbon tourism behavior among tourists engaging in local lifestyle, indigenous wisdom, and cultural tourism in communities in Ranong Province; (2) investigate the factors influencing tourists' low-carbon tourism behavior in the context of local lifestyle, indigenous wisdom, and cultural tourism in Ranong Province; and (3) develop a low-carbon tourism management model based on local lifestyle, indigenous wisdom, and cultural heritage in Ranong Province, emphasizing community participation.

This research employed a quantitative survey design. The sample consisted of 400 Thai tourists who traveled to Ranong Province between February and May 2025. Participants were selected using convenience sampling. Data were collected through a structured questionnaire and analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis.

The findings revealed that tourists demonstrated a high level of low-carbon tourism behavior. Factors that significantly influenced such behavior at the .05 level included attitudes toward low-carbon tourism, subjective norms regarding low-carbon tourism, perceived behavioral control, behavioral intention toward low-carbon tourism, environmental factors related to low-carbon tourism, and the marketing mix components of price and distribution channels. These variables collectively explained 54.1% of the variance in low-carbon tourism behavior. Furthermore, the synthesis of participants' suggestions led to the development of a low-carbon tourism management model that integrates "local lifestyle – indigenous wisdom – arts and culture" of communities in Ranong Province through multi-stakeholder participation, particularly that of local communities. This integrated approach contributes to balancing environmental conservation with sustainable grassroots economic development.

Keywords: Low-carbon tourism behavior, community participation, sustainable tourism management

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อนเป็นประเด็นสำคัญระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมอย่างกว้างขวาง อันมีสาเหตุสำคัญจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gases: GHGs) จากกิจกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะภาคคมนาคม

พลังงาน และภาคการท่องเที่ยว ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการเดินทาง การพักผ่อน และกิจกรรมนันทนาการ (Becken & Hay, 2012; Gössling & Peeters, 2015) ในบริบทของประเทศไทย ภาครัฐได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งสู่ความยั่งยืน ภายใต้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2566 – 2570 โดยให้ความสำคัญกับการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการขับเคลื่อนสู่การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Ministry of Tourism and Sports, 2023) สอดคล้องกับแนวทางขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization [UNWTO], 2022) การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low-Carbon Tourism) จึงเป็นกลไกสำคัญในการลด “รอยเท้าคาร์บอน” (Carbon Footprint) ควบคู่กับการสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในระดับประเทศ (Scott et al., 2016)

ในระดับภาคการท่องเที่ยว การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ งานวิจัยที่ผ่านมาเสนอว่า ปัจจัยด้านทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การควบคุมพฤติกรรม และความตั้งใจเชิงพฤติกรรม มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Chang et al., 2020) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยเชิงจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวในภาพรวม หรือศึกษาในบริบทการท่องเที่ยวทั่วไป แต่ขาดการบูรณาการตัวแปรด้านส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยเชิงบริบทของพื้นที่เข้าไปในแบบจำลองเดียวกัน (Gössling et al., 2021) อีกทั้ง งานศึกษาจำนวนมากดำเนินการในระดับประเทศหรือระดับนานาชาติ ทำให้ขาดความเข้าใจเชิงลึกในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะบริบทของการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนไทย (Pongponrat & Chantradoan, 2012) นอกจากนี้ แม้จะมีข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แต่มีงานวิจัยจำกัดที่เชื่อมโยงผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณกับการพัฒนา “รูปแบบการบริหารจัดการ” ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในระดับชุมชน (UNWTO, 2022) ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่บูรณาการปัจจัยด้านพฤติกรรม ทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การควบคุมพฤติกรรม และความตั้งใจ ร่วมกับปัจจัยแวดล้อมและส่วนประสมทางการตลาด ภายใต้บริบทเฉพาะของการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยอธิบายพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้อย่างครอบคลุม และเชื่อมโยงสู่การจัดการเชิงพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับจังหวัดระนอง ซึ่งมีศักยภาพโดดเด่นด้านการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรม รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แหล่งน้ำพุร้อนและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

(Tourism Authority of Thailand, 2023) การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งเป็นตลาดหลักมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ งานวิจัยนี้ จึงมุ่งศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำที่บูรณาการวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ นักท่องเที่ยว ชุมชน ภาครัฐและเอกชน และระบบการตลาดและโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงมิติพฤติกรรมผู้บริโภคเข้ากับการจัดการเชิงพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชน อย่างเป็นระบบ อันจะนำไปสู่ต้นแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่สามารถขยายผลในระดับจังหวัดและระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. ศึกษาระดับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง
2. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง
3. ศึกษาแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำบนวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดระนองมีระดับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยด้านความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม ทัศนคติ แรงจูงใจ และการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความยั่งยืนของการท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง

ประชากร คือ ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รายงานสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ จังหวัดระนอง มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเฉลี่ยหลายแสนคนต่อปี และในช่วงไตรมาสแรก-ไตรมาสสองของปีมีแนวโน้มการเดินทางอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2567) การวิจัยครั้งนี้ ไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่ชัดเฉพาะช่วงเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ได้ เนื่องจากเป็นข้อมูลเชิงพยากรณ์ และมีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลท่องเที่ยว จึงทำให้ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน (Infinite Population)

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณกรณีประชากรไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ของ Cochran (1977) ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ อย่างน้อย 385 คน ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนเป็น 400 คน เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูล และเพิ่มความแม่นยำในการวิเคราะห์ทางสถิติ ได้กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Convenience or Accidental Sampling)

เครื่องมือในการวิจัย แบ่งออกเป็นทั้งหมด 8 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส

ส่วนที่ 2 ทศนคติต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 3 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 4 การควบคุมพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 5 ความตั้งใจต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 6 ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 7 ส่วนประสมทางการตลาด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านส่งเสริมการขาย และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 8 พฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จำนวน 2 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามข้อ 2-8 เป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ได้แก่ 5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย และ 1 น้อยที่สุด ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน

เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้เท่ากับ 0.76 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรจำนวน 30 คน และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

สถิติในการวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ระดับของทัศนคติต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การควบคุมพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ความตั้งใจต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ส่วนประสมทางการตลาด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านส่งเสริมการขาย และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง ด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยไปเที่ยวจังหวัดระนอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.75 มีอายุระหว่าง 30 -35 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.75 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.25 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และส่วนใหญ่สถานภาพโสด จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 60.25 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	189	47.25
	หญิง	211	52.75
2. อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	62	15.50
	20 - 24 ปี	71	17.75
	25 - 29 ปี	81	20.25
	30 - 35 ปี	87	21.75
	35 - 40 ปี	47	11.75
	50 ปี ขึ้นไป	52	13.00
3. ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	53	13.25
	มัธยมศึกษา/ปวช.	46	11.50
	อนุปริญญา/ปวส.	72	18.00
	ปริญญาตรี	209	52.25
	สูงกว่าปริญญาตรี	20	5.00
4. อาชีพ	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	78	19.50
	พนักงานบริษัท	91	22.75
	ธุรกิจส่วนตัว	136	34.00
	รับจ้างอิสระ	51	12.75
	นักเรียน/นักศึกษา	21	5.25
	อื่น ๆ	23	5.75
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 10,001 บาท	88	22.00
	10,001 - 15,000 บาท	96	24.00
	15,001 - 20,000 บาท	78	19.50
	20,001 - 25,000 บาท	63	15.75
	25,001 - 30,000 บาท	44	11.00
	มากกว่า 30,000 บาท	31	7.75
6. ถิ่นภาพสมรส	โสด	241	60.25
	สมรส	128	32.00
	แยกกันอยู่	17	4.25
	หม้าย	5	1.25
	หย่าร้าง	9	2.25
	รวม	400	100.00

ระดับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนองโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยพบว่า ทักษะคิดต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การควบคุมพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ความตั้งใจต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ส่วนประสมทางการตลาด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านส่งเสริมการขาย และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งหมด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะคิดต่อการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

ปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ทักษะคิดต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	3.56	0.76	มาก
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	3.63	0.80	มาก
การควบคุมพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	3.53	0.78	มาก
ความตั้งใจต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	3.57	0.69	มาก
ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	3.56	0.82	มาก
ส่วนประสมทางการตลาด	3.56	0.68	มาก
พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	3.56	0.68	มาก
ภาพรวม	3.57	0.74	มาก

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระทุกตัวอยู่ในช่วง 0.341-0.533 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.1 แสดงว่าปัจจัยของตัวแปรอิสระนั้น ไม่มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ภายในกันเอง (Hair et al.,2014) และค่า VIF ของตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าอยู่ในช่วง 1.877- 2.930 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีระดับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นตัวแปรที่อิสระต่อกัน ซึ่งถือว่าระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัวไม่ก่อให้เกิด Multicollinearity ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่า Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระ

ตัวแปรพยากรณ์	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_1)	0.373	2.680
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_2)	0.468	2.139
การควบคุมพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_3)	0.420	2.379
ความตั้งใจต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_4)	0.515	1.941
ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_5)	0.423	2.365
ส่วนประสมทางการตลาด		
ด้านผลิตภัณฑ์ (X_6)	0.371	2.697
ด้านราคา (X_7)	0.341	2.930
ด้านส่งเสริมการขาย (X_8)	0.369	2.712
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X_9)	0.533	1.877

ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า p -value < .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) แสดงว่ามีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยแสดงรายละเอียดตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	144.227	9	16.025	51.025	0.000*
Residual	122.486	390	0.314		
Total	266.713	399			

* $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา

ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง พบว่า ทศนคติต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_1) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_2) การควบคุมพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_3) ความตั้งใจต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_4) ปัจจัยแวดล้อมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (X_5) ส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคา (X_7) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X_9) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง ได้ร้อยละ 54.1 ($R^2 = 0.541$) อีกร้อยละ 45.9 เป็นผลมาจากตัวแปรอื่นที่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษา ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยววิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	0.166	0.171		0.967	0.334
X_1	0.211	0.061	0.196	3.482	0.001*
X_2	0.175	0.051	0.172	3.431	0.001*
X_3	0.114	0.055	0.109	2.061	0.040*
X_4	0.166	0.057	0.140	2.920	0.004*
X_5	0.110	0.052	0.112	2.115	0.035*
X_6	-0.004	0.056	-0.004	-0.075	0.940
X_7	0.118	0.057	0.121	2.063	0.040*
X_8	-0.022	0.055	-0.022	-0.395	0.693
X_9	0.112	0.051	0.104	2.217	0.027*

$R = 0.735$, $R^2 = 0.541$, Adjusted $R^2 = 0.530$, Durbin-Watson = 2.005

* $p < .05$

การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำบนวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) พบว่า

รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำบนวิถีชีวิตท้องถิ่น ภูมิปัญญา และ ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดระนอง ควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

ด้านสิ่งแวดล้อม ควรลดการใช้พลาสติก จัดการขยะอย่างเป็นระบบ และส่งเสริม การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อลดการปล่อยคาร์บอน

ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ควรรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น ส่งเสริมกิจกรรม เรียนรู้วิถีชีวิต และสนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและ บริหารจัดการ พร้อมทั้งกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

ด้านการบริหารจัดการและการสื่อสาร ควรกำหนดแนวทางการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ อย่างชัดเจน และประชาสัมพันธ์แนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแก่ผู้มาเยือน

โดยสรุป รูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมควรเป็นการจัดการที่บูรณาการการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาอัตลักษณ์ชุมชน และเน้นการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ เพื่อให้เกิด ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำโดยรวมอยู่ในระดับมาก รวมถึงตัวแปรด้านทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม ปัจจัยแวดล้อม และส่วนประสมทางการตลาดล้วนอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับแนวทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการรักษาวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ผลการศึกษานี้เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่กำหนดว่านักท่องเที่ยวมีระดับพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจอธิบายได้จากแนวโน้มการตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อมในระดับสากล รวมถึงนโยบายด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทยที่สอดคล้องกับแนวทางของ United Nations World Tourism Organization (2022) ซึ่งเน้นการลดรอยเท้าคาร์บอนในภาคการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ Li, Smith, และ Xu (2021) ที่พบว่าทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับ Chen และ Tung (2023) ที่ระบุว่านักท่องเที่ยวที่มีระดับความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมสูงมักแสดงพฤติกรรม ที่สนับสนุนการลดคาร์บอนอย่างชัดเจน

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า ทักษะคิดต่อการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม ปัจจัยแวดล้อม และส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาและช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรม การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวน ของพฤติกรรมได้ร้อยละ 54.1 ผลดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กำหนดว่าปัจจัย ด้านจิตสังคมและบริบททางการตลาดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ทั้งนี้ สามารถ อธิบายได้ตามกรอบแนวคิดของ Theory of Planned Behavior ซึ่งเสนอว่า ทักษะคิด บรรทัดฐาน ทางสังคม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม เป็นปัจจัยกำหนดความตั้งใจ และพฤติกรรมจริง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานของ Huang และ Hsu (2021) ที่พบว่า บรรทัดฐานทางสังคมและการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเดินทางที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึง Nguyen et al. (2022) ที่ชี้ว่า ความตั้งใจเป็นตัวแปรสำคัญในการเชื่อมโยง ระหว่างทักษะคิดกับพฤติกรรมจริง นอกจากนี้ การที่ปัจจัยด้านราคาและช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนว่าการออกแบบกลยุทธ์การตลาดที่เอื้อต่อการเข้าถึงบริการ คาร์บอนต่ำมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ Gupta และ Jain (2024) ที่ระบุว่าปัจจัยทางการตลาดสามารถกระตุ้นการเลือกบริการท่องเที่ยวที่ลดผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า รูปแบบ การบริหารจัดการที่เหมาะสมควรเน้นการบูรณาการระหว่างการรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การรักษา อัตลักษณ์วิถีชีวิตท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการท่องเที่ยว ทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล รูปแบบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด การท่องเที่ยวโดยชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เสนอโดย United Nations World Tourism Organization (2022) ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ Zhang et al. (2021) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญ ในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ Lee และ Lee (2022) ที่เสนอว่า การผสม นวัตกรรมท้องถิ่นเข้ากับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมช่วยเพิ่มความยั่งยืนในระยะยาว แม้ว่าวัตถุประสงค์ ข้อนี้ จะมุ่งเน้นการพัฒนาเชิงรูปแบบมากกว่าการทดสอบเชิงสถิติ แต่ผลการศึกษานับสนับสนุน สมมติฐานข้อที่ 3 ที่กำหนดว่าการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความยั่งยืนของการท่องเที่ยว

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

การวิจัยครั้งนี้ได้สร้าง องค์ความรู้ใหม่ โดยพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำที่บูรณาการ วิถีชีวิตท้องถิ่น – ภูมิปัญญา – ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนจังหวัดระนอง ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ นักท่องเที่ยว (Tourist Behavior): การสร้างความตระหนักรู้และทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ชุมชน (Community): การมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนจนถึงการดำเนินงาน ภาครัฐและเอกชน (Stakeholders): สนับสนุนด้านนโยบายและทรัพยากร และระบบการตลาดและโครงสร้างพื้นฐาน (Marketing and Infrastructure): การสื่อสารและสร้างระบบที่เอื้อต่อพฤติกรรมคาร์บอนต่ำ องค์ความรู้นี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับจังหวัดอื่นที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงยั่งยืนในระดับประเทศ

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และองค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง ควรกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับจังหวัด พร้อมตัวชี้วัดการลดคาร์บอนที่ชัดเจน
2. กรมการท่องเที่ยว ควรพัฒนามาตรฐานหรือเครื่องหมายรับรองสถานประกอบการคาร์บอนต่ำ เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ประกอบการ
3. กรมการขนส่งทางบก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมระบบขนส่งสาธารณะหรือยานพาหนะพลังงานสะอาดในแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานท้องถิ่น ควรจัดกิจกรรมรณรงค์และอบรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยว
2. ชุมชนควรจัดตั้งคณะกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อร่วมวางแผนและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
3. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ควรสนับสนุนระบบติดตามและประเมินผลการลดคาร์บอนในระดับพื้นที่

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2566. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- Becken, S., & Hay, J. E. (2012). **Climate change and tourism: From policy to practice**. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203125630>
- Chang, J., Hernández-Díaz, A. G., & Lo, C. (2020). Low-carbon tourism: A new model for sustainable tourism development. **Sustainability**, *12*(12), 4943. <https://doi.org/10.3390/su12124943>
- Chen, M. F., & Tung, P. J. (2023). Determinants of environmentally responsible tourism behavior: Extending the theory of planned behavior. **Journal of Sustainable Tourism**, *31*(4), 845–862. <https://doi.org/10.1080/09669582.2022>
- Cochran, W. G. (1977). **Sampling techniques** (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Gössling, S., & Peeters, P. (2015). Assessing tourism's global environmental impact 1900–2050. **Journal of Sustainable Tourism**, *23*(5), 639–659. <https://doi.org/10.1080/09669582.2015.1008500>
- Gössling, S., Scott, D., & Hall, C. M. (2021). Pandemics, tourism and global change: A rapid assessment of COVID-19. **Journal of Sustainable Tourism**, *29*(1), 1–20. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1758708>
- Gupta, S., & Jain, R. (2024). Green marketing strategies and tourist behavioral intention toward low-carbon tourism. **Sustainability**, *16*(3), 1124. <https://doi.org/10.3390/su16031124>
- Huang, S., & Hsu, C. H. C. (2021). Effects of social norms and perceived behavioral control on environmentally responsible travel behavior. **Tourism Management Perspectives**, *37*. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2020.100781>
- Lee, T. H., & Lee, Y. F. (2022). Community participation and sustainable tourism development: Evidence from cultural tourism destinations. **Journal of Destination Marketing & Management**, *23*, 100689. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2021.100689>

- Li, J., Smith, A., & Xu, H. (2021). Environmental attitudes and sustainable travel behavior: The mediating role of behavioral intention. **Journal of Travel Research**, **60**(7), 1440–1455. <https://doi.org/10.1177/0047287520941234>
- Ministry of Tourism and Sports. (2023). **National tourism development plan 2023–2027**. <https://www.mots.go.th>
- Nguyen, T. H., Lobo, A., & Greenland, S. (2022). Pro-environmental travel intention and behavior: An application of the theory of planned behavior. **Journal of Cleaner Production**, **336**, 130352. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.130352>
- Pongponrat, K., & Chantradoan, S. (2012). Building sustainable tourism through community-based cultural tourism: A case study of Thailand. **Asian Social Science**, **8**(10), 61–69. <https://doi.org/10.5539/ass.v8n10p61>
- Scott, D., Gössling, S., & Hall, C. M. (2016). **Tourism and climate change: Impacts, adaptation and mitigation** (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315768236>
- Tourism Authority of Thailand. (2023). **Tourism statistics of Ranong province**. <https://www.tourismthailand.org>
- United Nations World Tourism Organization. (2022). **Global tourism plastics initiative report 2022**. UNWTO. <https://www.unwto.org>
- United Nations World Tourism Organization. (2022). **Tourism and climate action**. UNWTO. <https://www.unwto.org>
- United Nations World Tourism Organization. (2023). **Tourism and climate action framework progress report 2023**. UNWTO. <https://www.unwto.org>

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า

บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)

ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

Factors Associated with Life Insurance Purchasing Behaviors of

Customer of FWD Life Insurance Public Company Limited

in Bangkok and Metropolitan Area

ยingsak สาคอร์วรรณศักดิ์¹ และทิฆัมพร พันธุ์เดช²

Yingsak Sakornwannasak¹ and Tikhamporn Punluekdej²

Received: 15 December 2025 Revised: 24 February 2026 Accepted: 24 February 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล 2) เพื่อศึกษาปัจจัยแรงจูงใจ และปัจจัยความไว้วางใจของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้าบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแรงจูงใจ และปัจจัยความไว้วางใจ กับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้าบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 389 ตัวอย่าง สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

¹ สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์; Graduate school, Southeast Asia University.

Email: Boryningsak@gmail.com

² สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์; Graduate school, Southeast Asia University.

Email: tikhamporn.pu@gmail.com

ผลวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้าบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยแรงจูงใจในการซื้อประกันชีวิตอยู่ในระดับมาก และมีปัจจัยความไว้วางใจอยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และ 4) ปัจจัยแรงจูงใจ คือ ด้านสังคม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และพบว่า ปัจจัยความไว้วางใจ ด้านความมีชื่อเสียง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

คำสำคัญ (Keywords): พฤติกรรมการซื้อประกันชีวิต ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยความไว้วางใจ

Abstract

This article aims were to study 1) life insurance buying behaviors of customer of FWD Life Insurance Public Company Limited in Bangkok and metropolitan area. 2) The motivational factors and trust factors of customer of FWD Life Insurance public company limited in Bangkok and metropolitan area. 3) Relationship between the personal factors with life insurance buying behaviors of customer of FWD Life Insurance Public Company Limited in Bangkok and metropolitan area. And 4) Relationship between the motivational factors and trust factors with life insurance buying behaviors of customer of FWD Life Insurance Public Company Limited in Bangkok and metropolitan area. The research was quantitative research. The data collected by questionnaires, testing with 389 persons who customer's purchasing life insurance of FWD Life Insurance public company limited in Bangkok and metropolitan area. The statistical analyzed data were

percentage, mean, standard deviation, chi-square test and multiple linear regression.

Results of the research showed that 1) life insurance buying behaviors of customer of FWD Life Insurance Public Company Limited in Bangkok and metropolitan area was at the moderately level. 2) The motivational factors were at a high level and the trust factors were at the moderately level. 3) the personal factors; gender and age had relation significantly with the customer's purchasing behaviors to life insurance of FWD Life Insurance public company limited in Bangkok and metropolitan area. And 3) The motivational factors; the social aspects had relation with the customer's purchasing behaviors to life insurance of FWD Life Insurance public company limited in Bangkok and metropolitan area.

Keywords: Life insurance buying behaviors, Motivational factors, Trust factors

บทนำ (Introduction)

การประกันชีวิตเป็นการบริหารความเสี่ยงประเภทหนึ่งและมีความสำคัญเปรียบเสมือนเป็นหลักประกันทางการเงินที่ช่วยบรรเทาปัญหาทางการเงิน หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับครอบครัว จากการสูญเสียผู้เป็นเสาหลักในการหารายได้มาจุนเจือครอบครัว การประกันชีวิตจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการสร้างหลักประกันทางการเงินเพื่อความมั่นคงในระยะยาวของครอบครัว การประกันชีวิตไม่จำเป็นต้องใช้เงินก้อนใหญ่ก็สามารถสร้างเป็นเงินสำรองไว้ใช้เมื่อยามฉุกเฉินให้กับครอบครัวได้ (พรุเด็นเซียลประกันชีวิต, 2567) โดยภาพรวมธุรกิจประกันชีวิตระหว่างมกราคม-ธันวาคม 2567 มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.23 เมื่อเทียบกับปี 2566 จำแนกเป็นเบี้ยประกันภัยรับรายใหม่ (New Business Premium) 184,331 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.28 และเบี้ยประกันภัยรับปีต่อไป (Renewal Premium) 469,592 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.21 คิดเป็นอัตราความคงอยู่ของกรมธรรม์ร้อยละ 83 โดยสาเหตุสำคัญที่ผลักดันการเติบโตของธุรกิจมาจากปัจจัยเอื้อทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงกระแสใส่ใจสุขภาพของประชาชนที่มีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

(โตเกียวมารีนประกันชีวิต, 2567) อย่างไรก็ตาม การทำประกันชีวิตของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำเพียง 36% ของประชากร เมื่อเทียบกับสิงคโปร์และมาเลเซีย (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2567)

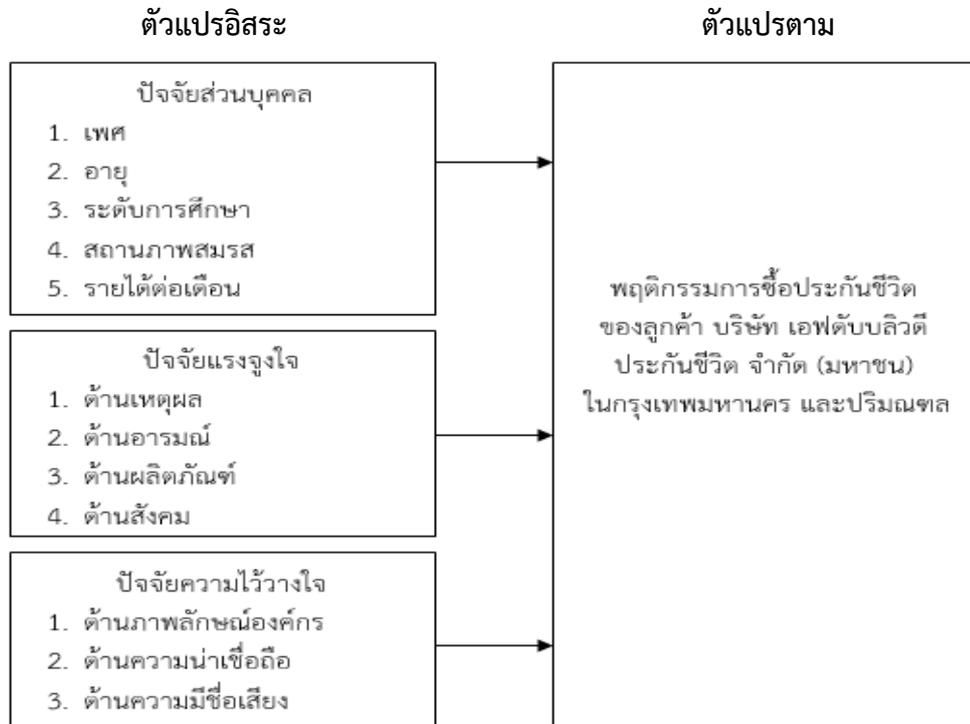
บมจ. เอฟดับบลิวดี ให้บริการการขายประกันชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งการเลือกซื้อประกันชีวิตภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ทำให้ลูกค้ามีอิสระในการเลือกซื้อประกันชีวิตที่ตอบสนองความต้องการของตนเองได้มากขึ้น บมจ. เอฟดับบลิวดี จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลถึงพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้าทั้งในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันชีวิตและภาพลักษณ์ขององค์กรเพื่อช่วยให้ลูกค้าเกิดความเชื่อถือและไว้วางใจว่าครอบครัวจะได้รับความคุ้มครองทางการเงิน เมื่อเกิดการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บที่จะต้องนอนโรงพยาบาล ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจะได้ไม่เป็นภาระของตัวเองและครอบครัว (พันทิพา ชัดงาม, 2566)

ผู้วิจัยเห็นถึงปัญหาในการเลือกซื้อประกันชีวิตของลูกค้าจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” โดยข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์นำไปวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการของลูกค้า ตลอดจนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนที่ถือกรมธรรม์หรือต้องการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตแก่ประชาชนทั่วไปต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยแรงจูงใจ และปัจจัยความไว้วางใจของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแรงจูงใจ และปัจจัยความไว้วางใจ กับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการสำรวจ (Survey Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวนทั้งสิ้น 12,966 ราย (อ้างอิงศูนย์สนับสนุนงานฝ่ายขาย Agency Help Desk, 2568)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล รวมทั้งสิ้น 389 ราย ซึ่งได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีของ Taro Yamane ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่าง 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำแนกตามพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

พื้นที่	จำนวนลูกค้ำ (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
กรุงเทพมหานคร	2,888	87
ปริมณฑล:		
นนทบุรี	2,365	71
ปทุมธานี	2,109	63
สมุทรปราการ	1,998	60
สมุทรสาคร	1,833	55
นครปฐม	1,773	53
รวม	12,966	389

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic random sampling) โดยเลือกลูกค้า 1 ราย เว้น 32 ราย ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนตัวอย่างตามพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 389 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความไว้วางใจ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภค และแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการประกันชีวิต รวมถึงเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยนี้ใช้พื้นที่ในการดำเนินการวิจัยเป็นการศึกษาเฉพาะลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอพดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยนี้เริ่มทำการศึกษาในช่วงเดือนเมษายน ถึงเดือนสิงหาคม 2568

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการศึกษา รวมทั้งสร้างข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ

2. สร้างแบบสอบถามโดยนำข้อคำถามที่ได้พัฒนาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งนำฉบับร่างแบบสอบถามทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยทดลอง (Try out) กับตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.935

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference statistics) ได้แก่ การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 389 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างลูกค้าบริษัทเอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 57.58) อายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 34.96) มีระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 40.36) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 67.61) และมีรายได้ต่อเดือน 40,001-60,000 บาท (ร้อยละ 28.79) สรุปผลศึกษาได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยแรงจูงใจในการซื้อประกันชีวิต พบว่า ลูกค้าบริษัทเอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีแรงจูงใจในการซื้อประกันชีวิต โดยภาพรวม ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.783$, S.D. = 0.276) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเหตุผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.101$, S.D. = 0.695) รองลงมา ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.080$, S.D. = 0.511) และน้อยที่สุด ด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.455$, S.D. = 0.455) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยความไว้วางใจในการซื้อประกันชีวิต พบว่า ลูกค้าบริษัทเอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีความไว้วางใจในการซื้อประกันชีวิต โดยภาพรวม ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.218$, S.D. = 0.495) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความมีชื่อเสียง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.501$, S.D. = 0.600) รองลงมา

ด้านความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.204$, S.D. = 0.928) และน้อยที่สุด ด้านภาพลักษณ์องค์กร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.948$, S.D. = 0.581) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการณ์การซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่า ลูกค้าบริษัทเอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีพฤติกรรมการณ์การซื้อประกันชีวิต โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.448$, S.D. = 0.337) โดยจะซื้อประกันชีวิต เพื่อสร้างความอุ่นใจจะได้มีเงินไว้ใช้ในยามชรา ไม่เป็นภาระต่อลูกหลาน ($\bar{x} = 3.446$, S.D. = 0.446) รองลงมาคือ ซื้อประกันชีวิตเพื่อเป็นหลักประกันที่ทำให้คนที่อยู่ข้างหลังไม่ต้องลำบากและสามารถ ประคับประคองชีวิตต่อไปได้โดยไม่เดือดร้อนในวันที่ผู้เอาประกันจากไป อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.430$, S.D. = 0.967) และน้อยที่สุดคือ ซื้อประกันชีวิตเพราะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้ ความคุ้มครองชีวิตควบคู่กับการออมเงิน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.276$, S.D. = 0.900) ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์การซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล สถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test: χ^2)

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมการณ์การซื้อประกันชีวิตของลูกค้าบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

(n = 389)

พฤติกรรมการณ์การซื้อประกันชีวิต		ปัจจัยส่วนบุคคล				
		เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	สถานภาพสมรส	รายได้ต่อเดือน
1. ซื้อประกันชีวิตเพื่อเป็นหลักประกันให้คนที่อยู่ข้างหลังไม่ต้องลำบากและสามารถประคับประคองชีวิตต่อไปได้โดยไม่เดือดร้อนในวันที่ผู้เอาประกันจากไป	χ^2 Sig.	1.715 (0.788)	13.933 (0.305)	4.668 (0.792)	10.388 (0.239)	26.640 (0.046)
2. ซื้อประกันชีวิตเพื่อสร้างความอุ่นใจจะได้มีเงินไว้ใช้ในยามชรา ไม่เป็นภาระต่อลูกหลาน	χ^2 Sig.	3.044 (0.693)	21.036 (0.136)	8.167 (0.613)	12.761 (0.237)	19.499 (0.490)
3. ซื้อประกันชีวิตเมื่อมีรูปแบบที่น่าสนใจและตรงตามความต้องการ	χ^2 Sig.	10.542 (0.032)*	29.383 (0.003)*	14.814 (0.063)	6.210 (0.624)	19.293 (0.254)

ตารางที่ 2 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้าบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

พฤติกรรมการซื้อประกันชีวิต		ปัจจัยส่วนบุคคล				
		เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	สถานภาพสมรส	รายได้ต่อเดือน
4. ซื้อประกันชีวิตเพราะต้องการความคุ้มครองไม่ว่าจะเป็นภาระหนี้สิน ค่ารักษาพยาบาล ค่าเลี้ยงดูลูก เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้คนที่อยู่ข้างหลังมีเงินก้อนใหญ่มาช่วยจัดการปัญหา	χ^2 Sig.	9.252 (0.055)	9.245 (0.682)	5.459 (0.708)	3.145 (0.925)	20.165 (0.213)
5. ซื้อประกันชีวิตเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆที่เกิดขึ้นหากประสบอุบัติเหตุ	χ^2 Sig.	2.832 (0.586)	12.348 (0.418)	12.039 (0.149)	4.864 (0.772)	16.160 (0.442)
6. ซื้อประกันชีวิตเพราะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้ความคุ้มครองชีวิตควบคู่กับการออมเงิน	χ^2 Sig.	3.189 (0.527)	14.149 (0.291)	8.871 (0.353)	15.188 (0.056)	20.920 (0.182)
7. ซื้อประกันชีวิตเพราะต้องการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีในวันที่ท่านไม่สามารถหารายได้ได้อีกแล้ว	χ^2 Sig.	3.086 (0.379)	3.336 (0.949)	14.283 (0.027)	2.226 (0.898)	17.507 (0.131)
8. ซื้อประกันชีวิตเพื่อวางแผนทางการเงินไม่ว่าจะจากไปก่อน หรือมีอายุยืนยาว ประกันชีวิตก็จะช่วยป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น	χ^2 Sig.	3.859 (0.425)	11.849 (0.458)	1.713 (0.989)	6.159 (0.629)	20.563 (0.196)
9. ซื้อประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองค่ารักษาพยาบาลกรณีอุบัติเหตุ เจ็บป่วยเป็นโรคร้ายแรง ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย	χ^2 Sig.	3.655 (0.455)	10.487 (0.573)	11.375 (0.181)	7.689 (0.464)	10.918 (0.814)
10. ซื้อประกันชีวิตนอกจากจะให้ความคุ้มครองแล้ว ในกรณีมีความจำเป็นต้องใช้เงินในระหว่างที่กรมธรรม์ยังไม่ครบสัญญา ก็สามารถกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ หรือเวนคืนกรมธรรม์ประกันชีวิตได้เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายยามฉุกเฉินได้	χ^2 Sig.	2.689 (0.611)	11.089 (0.521)	7.843 (0.449)	2.752 (0.949)	19.026 (0.267)
โดยภาพรวม	χ^2 Sig.	18.350 (0.627)	76.154 (0.124)	33.682 (0.816)	49.530 (0.198)	79.830 (0.609)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Chi-square (χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ปัจจัยเพศ และอายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิต ซื้อประกันชีวิต เมื่อมีรูปแบบที่น่าสนใจและตรงตามความต้องการ (Sig. 0.032 และ 0.003 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ต่อเดือน ไม่มีมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิต

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยแรงจูงใจ ทั้ง 4 ปัจจัย ประกอบด้วย ด้านเหตุผล ด้านอารมณ์ ด้านผลิตภัณท์ และด้านสังคม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple linear regression analysis)

ตารางที่ 3 แสดงแสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยแรงจูงใจ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

(n = 389)

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	3.212	.243		13.191	.000		
ด้านเหตุผล (X_1)	.001	.025	.001	.027	.978	.987	1.013
ด้านอารมณ์ (X_2)	.050	.042	.071	1.211	.227	.738	1.355
ด้านผลิตภัณท์ (X_3)	-.077	.043	-.104	-1.784	.075	.749	1.335
ด้านสังคม (X_4)	.079	.034	.120	2.344	.020*	.971	1.030

R = 0.148, R² = 0.022, Adjusted. R² = 0.012, SE_{est} = 0.335185, F = 2.152, Sig. = 0.074

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบความมีอิทธิพลของตัวแปรด้วยสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple linear regression analysis) พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจ ด้านสังคม (X_4) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยความไว้วางใจ ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์องค์กร ด้านความน่าเชื่อถือ และด้านความมีชื่อเสียง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยแรงจูงใจ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิต ของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

(n = 389)

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	2.985	0.130		22.874	0.000		
ด้านภาพลักษณ์องค์กร (X ₁)	0.009	0.031	0.015	0.284	0.777	0.856	1.168
ด้านความน่าเชื่อถือ (X ₂)	0.036	0.020	0.098	1.784	0.075	0.830	1.206
ด้านความมีชื่อเสียง (X ₃)	0.091	0.029	0.159	3.130	0.002*	0.966	1.036

R = 0.205, R² = 0.042, Adjusted. R² = 0.035, SE_{est} = 0.331362, F = 5.649, Sig. = 0.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบความมีอิทธิพลของตัวแปรด้วยสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple linear regression analysis) พบว่า ปัจจัยความไว้วางใจ คือ ด้านภาพลักษณ์องค์กร (X₁) ด้านความน่าเชื่อถือ (X₂) และด้านความมีชื่อเสียง (X₃) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะว่าการทำประกันชีวิตเป็นการคุ้มครองที่บริษัทประกันจะมอบให้ตามเงื่อนไขและข้อตกลงที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ เช่น เสียชีวิต สูญเสียอวัยวะ ทูพพลภาพ จากความเสี่ยงจากอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วยจากโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดเพื่อเป็นหลักประกัน ทำให้ปัจจุบันหลายคนสนใจและเลือกทำประกันชีวิต โดยผลจากการศึกษามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุธรรมเลิศพงษ์ประเสริฐ (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่า พฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี ในระดับปานกลาง โดยผู้ซื้อส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อประกันชีวิตไว้เพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพเมื่ออายุมากขึ้น เกิดการเจ็บป่วยจะได้มีเงินทุนช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับผลงาน

ของอัศนัย กาวิชัย (2567) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิต กรณีศึกษาการเลือกซื้อประกันชีวิตเอไอเอ ผ่านธนาคารกรุงเทพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ผู้บริโภคในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่มีพฤติกรรมการเลือกซื้อประกันชีวิตเอไอเอผ่านธนาคารกรุงเทพในระดับปานกลาง โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการออมเงิน และสอดคล้องกับ สุชาติดา สงสัย (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการซื้อประกันชีวิต พบว่า พฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตโดยส่วนใหญ่เลือกซื้อประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์

2. ปัจจัยแรงจูงใจในการซื้อประกันชีวิตของลูกค้าบริษัทเอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยภาพรวม ในระดับมาก เป็นเพราะว่า การทำประกันชีวิตเปรียบเหมือนการสร้างหลักประกันความมั่นคงให้แก่ตนเองและครอบครัวในการเตรียมความพร้อมรับมือกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่กระทบกับเงินเก็บที่สะสมมา และการทำประกันชีวิตยังช่วยในการวางแผนการเงินและออมทรัพย์ในระยะยาวพร้อมกับการได้รับการคุ้มครอง โดยผลจากการศึกษามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จารุวรรณ เล็กเมฆา (2568) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของประชากรในกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรในกรุงเทพมหานคร มีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการซื้อประกันชีวิตปานกลาง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลัดดา นิรมลพิศาล (2567) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การตลาดและการสร้างแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของกลุ่มลูกค้า Gen Y พบว่า แรงจูงใจมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยความไว้วางใจในการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยภาพรวม ในระดับปานกลาง เป็นเพราะว่า ความมีชื่อเสียงของบริษัทประกันชีวิตทำให้ลูกค้ารู้สึกไว้วางใจและเชื่อถือในการดำเนินธุรกิจที่มั่นคง และมีชื่อเสียงด้านการเงิน มีการบริการที่ดีและมีผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้มากกว่า โดยผลจากการศึกษามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรรวรรณ ธรรมมาวุฒิกุล (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เลือกใช้บริการประกันวินาศภัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคที่เลือกใช้บริการประกันวินาศภัย ในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญกับชื่อเสียงของบริษัทประกันชีวิตที่มีความเชื่อถือและไว้วางใจได้ ความรวดเร็วหรือการตอบสนอง และการเอาใจใส่ลูกค้า สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดารารัตน์ ศรีเบญจรัตน์ (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อประกันสุขภาพให้บุตร (ช่วงอายุ 1 เดือน-10 ปี) บริษัทประกันชีวิต ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ให้ความสำคัญต่อความไว้วางใจในเรื่องข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่ผู้บริโภคได้รับจากบริษัทประกันจะถูกต้องครบถ้วน

บริษัทประกันสามารถ ตอบข้อซักถามของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี พนักงานแสดงความเปิดเผยจริงใจ และพร้อมให้ความช่วยเหลือลูกค้า

4. จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่า ปัจจัยเพศ และอายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล อาจเป็นเพราะลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีช่วงอายุ 31-40 ปี ซึ่งเกรงว่าในอนาคตอาจเผชิญกับเหตุการณ์ไม่คาดคิดทั้งความเสี่ยงจากอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วย จึงซื้อประกันชีวิตไว้เป็นหลักประกันความมั่นคงและช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้น โดยผลจากการศึกษามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุชาติ สงสัย (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการซื้อประกันชีวิต พบว่า ปัจจัยเพศ และอายุ มีความสัมพันธ์กับความต้องการซื้อประกันชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่า เพศ และอายุ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. จากการศึกษาปัจจัยแรงจูงใจ ประกอบด้วย ด้านเหตุผล ด้านอารมณ์ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านสังคม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจ ด้านสังคม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อาจเป็นเพราะ การทำประกันเป็นเครื่องมือที่ช่วยคุ้มครองความเสี่ยงในชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากไม่อาจรู้ได้ว่าในอนาคตจะเกิดอะไรขึ้น การทำประกันชีวิตจะช่วยให้มั่นใจและหมดกังวลเรื่องเงิน รวมถึงช่วยให้ครอบครัวมีเงินทุนสำรองและสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ โดยผลจากการศึกษามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพัชรี เอี่ยมคล้าย (2565) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่พบว่า แรงจูงใจ ด้านอุปถัมภ์ ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ จารุวรรณ เล็กเมฆา (2568) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของประชากร

ในกรุงเทพมหานครที่พบว่า แรงจูงใจ ด้านการอุปถัมภ์ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต ในกรุงเทพมหานคร อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. จากการศึกษาปัจจัยความไว้วางใจ ประกอบด้วย ด้านภาพลักษณ์องค์กร ด้านความน่าเชื่อถือ และด้านความมีชื่อเสียง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่า ปัจจัยความไว้วางใจ ด้านความมีชื่อเสียง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อาจเป็นเพราะ ความไว้วางใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า ถ้าขาดความไว้วางใจ ลูกค้าจะไม่ซื้อซื้อประกันชีวิต ความไว้วางใจสามารถเปลี่ยนเป็นความภักดีและกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดการซื้อประกันชีวิตซ้ำในอนาคต โดยผลจากการศึกษามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณิชสุดา เจริญทอง (2566) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลกลุ่มอ้างอิง การรับรู้คุณค่า คุณภาพการให้บริการ และความไว้วางใจ ส่งผลต่อความตั้งใจออมในกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ผ่านออนไลน์ของผู้บริโภค Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ความไว้วางใจ ส่งผลต่อความตั้งใจออมในกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ผ่านออนไลน์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพบได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลคือ เพศ และอายุ ปัจจัยแรงจูงใจคือ ด้านสังคม และปัจจัยความไว้วางใจ คือ ด้านความมีชื่อเสียง โดยมีเหตุผลหลักเพื่อการสร้างความมั่นคงทางการเงินในการคุ้มครองครอบครัว ในยามที่ผู้เอาประกันเสียชีวิตหรือทุพพลภาพ โดยมอบเงินก้อนให้ผู้รับประโยชน์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ หรือเป็นหลักประกันค่าใช้จ่ายในอนาคต เช่น ค่าเล่าเรียนบุตร หรือค่าผ่อนบ้าน เป็นต้น ดังนั้น บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) จำเป็นต้องมีการการพัฒนาแบบประกันชีวิตที่เพิ่มความยืดหยุ่นและประโยชน์เฉพาะทางให้มากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายและตอบโจทย์ไลฟ์สไตล์ที่แตกต่างกันของลูกค้า

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. บริษัทเอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ควรมีนโยบายส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการทำประกันชีวิต และการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน ผ่านการทำการตลาด เพื่อดึงดูดผู้ที่ยังไม่มีความรู้ด้านนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตไปในตัวในการเตรียมความพร้อมกับความเสี่ยงในอนาคต
2. บริษัทเอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ควรมีนโยบายส่งเสริมเปิดเผยข้อมูลความมั่นคงขององค์กรเพื่อสร้างความมั่นใจและความน่าเชื่อถือไว้วางใจแก่ลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้องประกันชีวิตในอนาคต
3. บริษัทเอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ควรมีนโยบายวางแผนการตลาดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย รวมทั้งการปรับปรุงแบบกรมธรรม์ให้สามารถตอบสนองกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรให้ความสำคัญในเรื่องความไว้วางใจของผู้บริโภคว่าข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่ผู้บริโภคได้รับจากบริษัทประกันชีวิตมีความถูกต้องครบถ้วน รวมถึงมีการป้องกันการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าทุกคน
2. ควรมีการพัฒนาตัวแทนขายประกันชีวิตให้มีความรู้ความสามารถอย่างคล่องแคล่วสามารถข้อมูลการประกันชีวิตได้อย่างถูกต้องเพื่อสร้างความไว้วางใจแก่ลูกค้า
3. ควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดที่มุ่งเน้นการสร้าง ความไว้วางใจที่จะได้รับการซื้อประกันชีวิตเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตและเพิ่มยอดขายให้มากขึ้น
4. ควรส่งเสริมความรู้และความเชี่ยวชาญแก่ตัวแทนประกันชีวิตและบุคลากรให้สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนและไม่ซับซ้อนแก่ลูกค้า
5. ควรมุ่งเน้นการส่งเสริมการตลาดที่สื่อถึงประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับจากการซื้อประกันชีวิตโดยมุ่งเน้นความอบอุ่นและความมั่นคงของบุคคลในครอบครัวเพื่อตอบสนองความต้องการแก่ผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิต กับองค์กรอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิต อันจะได้รับความตอบที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการกลับมาซื้อประกันชีวิตซ้ำในอนาคตและสามารถนำข้อมูลผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนและพัฒนากลยุทธ์ทางตลาดต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- จรรุวรรณ เล็กเมฆา. (2568). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของประชากรในกรุงเทพมหานคร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี (ฉบับบัณฑิตศึกษา) ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2568), 36-46.
- ณัฐสุดา เจริญทอง. (2566). อิทธิพลกลุ่มอ้างอิง การรับรู้คุณค่า คุณภาพการให้บริการ และความไว้วางใจส่งผลต่อความตั้งใจออมในกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ผ่านออนไลน์ของผู้บริโภค Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดรรารัตน์ ศรีเบญจรัตน์. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้อประกันสุขภาพให้บุตร (ช่วงอายุ 1 เดือน-10 ปี) บริษัทประกันชีวิต ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่. วารสารสุทธิปริทัศน์ ปีที่ 37 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2566, 60-77.
- โตเกียวมารินประกันชีวิต. (2567). เจาะเหตุผลที่คน Gen Y และ Gen Z เลือกรักษาประกันชีวิต. ค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2568, จาก <https://www.tokiomarine.com/th/th/life/about-us/media-centre/why-monthly-health-insurance-good-for-gen-y-and-z.html>
- พรเด็นเซียลประกันชีวิต. (2567). ประกันชีวิตกับประกันสุขภาพเลือกอะไรดี มีข้อดีข้อเสียอย่างไร. ค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2568, จาก <https://online.prudential.co.th/blog/how-choose-life-health-insurance>
- พัชรี เอี่ยมคล้าย. (2565). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารสุทธิปริทัศน์ ปีที่ 37 ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2566, 16-28.
- พันทิพา ชัดงาม. (2566). โครงการเอไอเอ ก้าวใหม่ ชีวิตใหม่. ค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2568, จาก <https://www.aia.co.th/th/about-aia/media-centre/press-releases/aia-new-leg-new-life2023>

- ลัดดา นิรมลพิศาล. (2567). กลยุทธ์การตลาดและการสร้างแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของกลุ่มลูกค้า Gen Y. ปรินญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศุภวิทย์กสิกรไทย. (2567). ปัจจัยท้าทายและการรับมือของธุรกิจประกันชีวิต. ค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2568, จาก <https://www.kasikornbank.com/th/kwealth/Pages/a779-t4-evg-insurance-life-insurance-in-addition-to-government-welfare-kgth.aspx>
- สุชาดา สงสัย. (2566). ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการซื้อประกันชีวิต. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14 (วันศุกร์ที่ 19 พฤษภาคม 2566), 2085-2096.
- สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนนทบุรี. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม-เมษายน 2566, 119-130.
- อรรวรรณ ธรรมมาวุฒิกุล. (2566). พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เลือกใช้บริการประกันวินาศภัยในกรุงเทพมหานคร. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (2024): มกราคม - กุมภาพันธ์ 2567, 85-96.
- อัศนัย กาวิชัย. (2567). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิต กรณีศึกษาการเลือกซื้อประกันชีวิต เอไอเอผ่านธนาคารกรุงเทพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา เศรษฐศาสตร. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัด
กองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

Factors Affecting the Performance Efficiency of Officer Royal Thai
Armed Forces Headquarters in Chaeng Watthana District

ศุภชมา แจ่มใส¹
Suphatcha Jamsai¹

Received: 3 November 2025 Revised: 26 February 2026 Accepted: 26 February 2026

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 350 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการส่วนใหญ่มีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ของงาน 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และโครงสร้างองค์กร สำหรับปัจจัยด้านกลยุทธ์และกระบวนการทำงานแม้จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับหนึ่ง แต่เมื่อวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรอื่นกลับแสดงอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ยังพบว่าข้าราชการที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกันมีระดับประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะผู้ที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี มีระดับประสิทธิภาพต่ำกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป ขณะที่ปัจจัยด้านอายุของข้าราชการไม่มีความแตกต่างในด้านประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การปฏิบัติงาน ข้าราชการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา;
Master's Degree Department of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat University.
E-mail: s65563825065@ssru.ac.th

Abstract

This study aimed to 1) examine the level of work performance efficiency among government officer under the Royal Thai Army Headquarters in Chaeng Watthana District, and 2) investigate the factors influencing their work performance efficiency.

A quantitative research methodology was employed, utilizing a structured questionnaire to collect data from a sample of 350 personnel. The data were analyzed using both descriptive and inferential statistics, including percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance (ANOVA), Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The findings revealed that 1) the majority of government officers exhibited a high level of work performance efficiency, particularly in terms of task achievement. 2) Statistically significant factors influencing performance efficiency included technological factors and organizational structure. Moreover, strategic factors and work processes demonstrated a moderate positive correlation with performance efficiency, they showed a statistically significant negative influence when analyzed in conjunction with other variables. Furthermore, the analysis indicated that civil servants with varying period of work exhibited significantly different levels of performance efficiency. Specially, those with less than five years of service had lower efficiency compared to those with more than eleven years of experience. However, no statistically significant differences in performance efficiency were found based on age.

Keywords: Performance efficiency, Performance, Government officers

บทนำ (Introduction)

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสามารถของภาครัฐในการบริหารจัดการและบรรลุเป้าหมาย การบริหารงานภาครัฐที่มีประสิทธิภาพช่วยให้การดำเนินงานคล่องตัว ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ทันเวลา ข้าราชการจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนราชการ การพัฒนาประสิทธิภาพและแรงจูงใจของข้าราชการจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะในยุคที่การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเกิดอย่างรวดเร็ว

กองบัญชาการกองทัพไทยเป็นหน่วยงานหลักในการวางแผน อำนวยการ และบูรณาการกำลังทหารเพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศ การปฏิบัติงานของข้าราชการจึงต้องอาศัยประสิทธิภาพสูง ปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ โครงสร้างองค์กร บุคลากร และเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม ในการปฏิบัติงานจริงยังพบปัญหา เช่น โครงสร้างซับซ้อน ระบบการบังคับบัญชาลำดับชั้นทำให้การตัดสินใจล่าช้าขาดแรงจูงใจ ระบบฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรไม่ครอบคลุม รวมถึงข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มงวด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการในกองบัญชาการกองทัพไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อปรับปรุงระบบบริหารภาครัฐให้เหมาะสม สนับสนุนให้ข้าราชการปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ และสามารถนำผลการศึกษาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่มีลักษณะงานใกล้เคียงกัน

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดนโยบายที่เหมาะสมกับการพัฒนาองค์กรในระยะยาว นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานอื่น ๆ ในภาครัฐที่มีโครงสร้างและลักษณะการดำเนินงานใกล้เคียงกัน เพื่อให้สามารถออกแบบแนวทางบริหารจัดการที่ตอบโจทย์กับบริบทขององค์กรราชการในยุคปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษา เรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการสำรวจ (Survey Research) ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ จำนวน 2,785 คน ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม 350 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหน่วยงาน

โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (Demographic Information) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการ รวมจำนวน 25 ข้อ ใช้มาตราประมาณค่าแบบ Likert Scale 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับ ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการ รวมจำนวน 20 ข้อ ใช้มาตราประมาณค่าแบบ Likert Scale 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาจะนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์และประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องและแม่นยำ พร้อมทั้งใช้เครื่องมือทางสถิติในการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

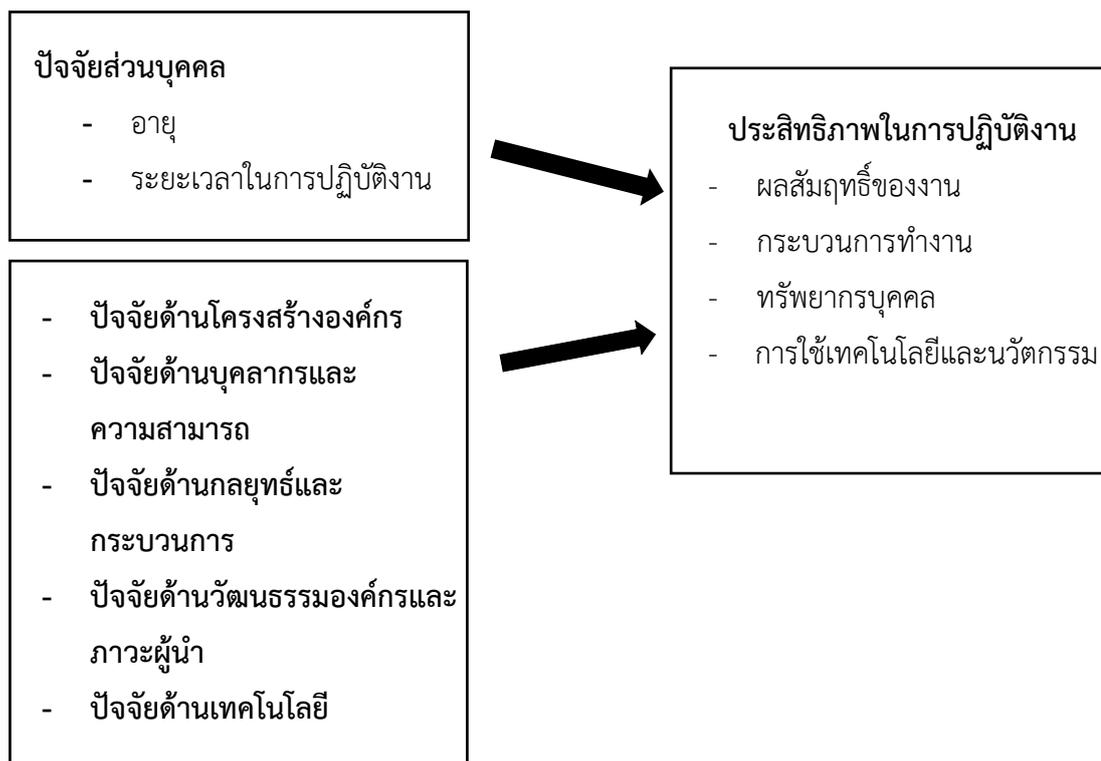
1. ค่าร้อยละ (Percentage) และความถี่ (Frequency) ใช้อธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา หน่วยงาน ระดับตำแหน่งงาน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์ เพื่อประเมินระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัด กองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ รวมทั้งระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวม

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ใช้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร บุคลากร กลยุทธ์ และเทคโนโลยี กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้เพื่อวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการในพื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

5. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ใช้เพื่อเปรียบเทียบระดับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการศึกษา เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 6 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สรุปผลได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ตำแหน่งงานระดับปฏิบัติการ และมีอายุงานมากกว่า 20 ปี สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงานขององค์กร

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ ใน 5 ด้าน คือ โครงสร้างองค์กร บุคลากรและทักษะ กลยุทธ์และกระบวนการทำงาน วัฒนธรรมและภาวะผู้นำ และเทคโนโลยี วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมและรายด้าน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ โดยภาพรวม

n = 350

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านโครงสร้างองค์กร	3.51	1.040	มาก
ด้านบุคลากรและทักษะ	3.41	.954	มาก
ด้านกลยุทธ์และกระบวนการทำงาน	3.46	.930	มาก
ด้านวัฒนธรรมและภาวะผู้นำ	3.41	.842	มาก
ด้านเทคโนโลยี	3.43	.985	มาก
รวม	3.44	.906	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านโครงสร้างองค์กร รองลงมา คือ

ด้านกลยุทธ์และกระบวนการทำงาน ด้านเทคโนโลยี ด้านบุคลากรและทักษะ และด้านวัฒนธรรมและภาวะผู้นำตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ ใน 5 ด้าน คือ ผลสัมฤทธิ์ของงาน กระบวนการทำงาน ทรัพยากรบุคคล และการใช้เทคโนโลยี วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมและรายด้าน ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ โดยภาพรวม

n = 350

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านผลสัมฤทธิ์ของงาน	3.79	.779	มาก
ด้านกระบวนการทำงาน	3.69	.819	มาก
ด้านบุคลากรและการบริหารทรัพยากรบุคคล	3.66	.843	มาก
ด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม	3.74	.737	มาก
รวม	3.72	.767	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ของงาน รองลงมา ด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านกระบวนการทำงาน และด้านบุคลากรและการบริหารทรัพยากรบุคคล ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ จำแนกรายด้าน

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่	1.363	.075		18.209	.000
ด้านโครงสร้างองค์กร	.462	.070	.626	6.593	.000*
ด้านบุคลากรและความสามารถ	.103	.047	.128	2.199	.029*
ด้านกลยุทธ์และกระบวนการทำงาน	-.287	.068	-.348	-4.218	.000*
ด้านวัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำ	-.034	.038	-.037	-.896	.371
ด้านเทคโนโลยี	.435	.052	.558	8.428	.000*
R = .923 R ² = .852 R ² adj. = .850 F = 395.685 Sig. = .000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญและมีอิทธิพลมากที่สุดต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ รองลงมา ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ด้านบุคลากรและความสามารถ ด้านกลยุทธ์และกระบวนการทำงาน ส่งผลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญและยังคงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะวิเคราะห์โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ (Pearson Correlation Analysis) ดังตาราง 4-8

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ด้านโครงสร้างองค์กร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

		โครงสร้างองค์กร	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
โครงสร้างองค์กร	Pearson	1	.895**
	Sig. (2-		.000
	N	350	350
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	Pearson	.895**	1
	Sig. (2-	.000	
	N	350	350

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ด้านบุคลากรและความสามารถ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

บุคลากรและความสามารถ		ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	
บุคลากรและ ความสามารถ	Pearson	1	.866**
	Sig. (2-		.000
	N	350	350
ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน	Pearson	.866**	1
	Sig. (2-	.000	
	N	350	350

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ปัจจัยด้านบุคลากรและความสามารถ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ด้านกลยุทธ์และกระบวนการทำงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

กลยุทธ์และกระบวนการทำงาน		ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	
กลยุทธ์และ กระบวนการ ทำงาน	Pearson	1	.854**
	Sig. (2-		.000
	N	350	350
ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน	Pearson	.854**	1
	Sig. (2-	.000	
	N	350	350

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ปัจจัยด้านกลยุทธ์และกระบวนการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ด้านวัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

วัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำทำงาน		ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
วัฒนธรรมองค์กร และภาวะผู้นำ	Pearson	1
	Sig. (2-	.779**
	N	.000
ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน	Pearson	350
	Sig. (2-	.779**
	N	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

ตารางที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ด้านเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

เทคโนโลยี		ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
เทคโนโลยี	Pearson	1
	Sig. (2-	.908**
	N	.000
ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน	Pearson	350
	Sig. (2-	.908**
	N	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ โดยจำแนกตามอายุ และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยหาความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ดังตารางที่ 9-10

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ จำแนกตามอายุ

	อายุ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ต่ำกว่า 30	3.49	.799	1.990	.115
	31-40 ปี	3.78	.738		
	41-50 ปี	3.75	.816		
	50 ปีขึ้นไป	3.75	.681		

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ จำแนกตามอายุ พบว่าข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ จำแนกตามระยะเวลาปฏิบัติงาน

	ระยะเวลาปฏิบัติงาน	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ต่ำกว่า 5 ปี	3.11	.780	5.741	.001
	5-10 ปี	3.67	.688		
	11-20 ปี	3.87	.746		
	20 ปีขึ้นไป	3.67	.774		

จากตาราง 4.20 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ จำแนกตามระยะเวลาปฏิบัติงาน พบว่า ข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ ที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานต่างกันมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีคะแนนประสิทธิภาพต่ำที่สุด

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ ตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 โครงสร้างองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ จากการศึกษาพบว่า โครงสร้างองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกและส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ เห็นได้ชัดเจนว่าในโครงสร้างช่วยเพิ่มประสิทธิผลของบุคลากร

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรและความสามารถมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบุคลากรและความสามารถ มีผลเชิงบวกอย่างชัดเจนต่อประสิทธิภาพ ที่เน้นความรู้ ทักษะ และการพัฒนาศักยภาพบุคลากร

สมมติฐานที่ 3 กลยุทธ์และกระบวนการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ จากการศึกษา พบว่ากลยุทธ์และกระบวนการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าข้าราชการที่เข้าใจกลยุทธ์และมีขั้นตอนการทำงานชัดเจน กลยุทธ์ที่ดีต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มิใช่เพียงแผนบนกระดาษ

สมมติฐานที่ 4 วัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ จากการศึกษา พบว่า วัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แต่ไม่ถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะกองบัญชาการกองทัพไทยมีโครงสร้างการบังคับบัญชาชัดเจนและวัฒนธรรมราชการแข็งตัว องค์กรที่มีวัฒนธรรมชัดเจน เช่น การมีเป้าหมายร่วมกันและความปรับตัวดี จะมีประสิทธิภาพสูง วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมประสิทธิภาพบุคลากรในภาครัฐ

สมมติฐานที่ 5 เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ จากการศึกษา พบว่า เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ข้าราชการที่สามารถเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะปฏิบัติงานได้รวดเร็วขึ้น มีคุณภาพมากขึ้น และลดข้อผิดพลาด ความง่ายในการใช้งานและประโยชน์ต่อการทำงานของเทคโนโลยี ส่งผลต่อความเต็มใจใช้งานและประสิทธิภาพ ช่วยเพิ่มความคล่องตัวและคุณภาพงานของข้าราชการ

สมมติฐานที่ 6 ข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน จากการศึกษา พบว่า ข้าราชการที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพ โดยผู้ที่มีอายุงานมากกว่ามักมีประสิทธิภาพสูงกว่า มีความสามารถในการบริหารเวลา การวางแผน และการตัดสินใจของข้าราชการอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 7 ข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ ในแต่ละช่วงอายุมีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน จากการศึกษา พบว่า ข้าราชการในแต่ละช่วงอายุ ไม่พบความแตกต่างด้านประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญ อายุไม่ใช่ปัจจัยหลักหาก

ขาดแรงจูงใจและระบบสนับสนุนการทำงานที่เหมาะสม ข้าราชการวัยกลางคน (30-50 ปี) มีแนวโน้มที่จะมีประสิทธิภาพในการทำงานสูง เนื่องจากมีทักษะภาวะและประสบการณ์ แต่ความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุไม่ชัดเจนในระดับนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 8 ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ โครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนทั้งในด้านสายบังคับบัญชา การตัดสินใจ และการกำหนดบทบาทหน้าที่ ช่วยให้การงานมีระบบและคล่องตัว ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญ โครงสร้างที่เหมาะสมช่วยลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มความยืดหยุ่นในการประสานงาน

สมมติฐานที่ 9 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ จากการศึกษา พบว่า เทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย พื้นที่เขตแจ้งวัฒนะ การใช้เทคโนโลยี เช่น ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ระบบบัญชาการควบคุมและสื่อสาร ระบบประชุมทางไกล และฐานข้อมูลกำลังพลช่วยเพิ่มความรวดเร็ว ความถูกต้อง และการตอบสนองต่อการกิจด้านความมั่นคง ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ช่วยเพิ่มความแม่นยำ ความโปร่งใส และเสริมสร้างประสิทธิภาพขององค์กร

อภิปรายผล (Research Discussion)

การศึกษาครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ของงาน สะท้อนให้เห็นว่า องค์กรมีความสามารถในการขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากลักษณะโครงสร้างองค์กรที่มีสายการบังคับบัญชาชัดเจน มีระบบกำกับติดตาม และมีวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความรับผิดชอบต่อหน้าที่ สอดคล้องกับแนวคิดองค์การแบบราชการ (bureaucratic organization) ที่เน้นความมีระเบียบแบบแผนและการควบคุมภายใน

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีและโครงสร้างองค์กร ซึ่งมีระดับความสัมพันธ์สูงกว่าปัจจัยอื่น แสดงให้เห็นว่าในบริบทองค์กรภาครัฐด้านความมั่นคง โครงสร้างและระบบสนับสนุนทางเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานต้องอาศัยการประสานงานหลายหน่วยงาน และต้องการความถูกต้องแม่นยำสูง การมีระบบเทคโนโลยีที่สนับสนุนการสื่อสาร การจัดเก็บข้อมูล และการติดตามงาน จึงช่วยลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินงาน

3. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและโครงสร้างองค์กรเป็นตัวแปรที่สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยเชิงโครงสร้าง (structural factors) มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์มากกว่าปัจจัยเชิงนโยบายหรือกลยุทธ์เพียงอย่างเดียว กล่าวอีกนัยหนึ่ง หากองค์กรมีระบบที่เอื้อต่อการทำงาน มีโครงสร้างหน้าที่ชัดเจน และมีเครื่องมือสนับสนุนที่เหมาะสม บุคลากรจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายังพบว่า เมื่อควบคุมตัวแปรอื่น ปัจจัยด้านกลยุทธ์และกระบวนการทำงานมีแนวโน้มส่งผลในทิศทางเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจตีความได้ว่า การกำหนดขั้นตอนหรือแนวทางปฏิบัติที่เข้มงวดเกินไป อาจทำให้เกิดความล่าช้าหรือขาดความยืดหยุ่นในการตัดสินใจ โดยเฉพาะในบริบทที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ดังนั้น การออกแบบกระบวนการทำงานจึงควรสร้างสมดุลระหว่าง “การควบคุม” และ “ความคล่องตัว” เพื่อไม่ให้ระบบกลายเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพ

4. ผลการเปรียบเทียบตามลักษณะส่วนบุคคลพบว่า อายุไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ระยะเวลาปฏิบัติงานมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่าจะมีระดับประสิทธิภาพสูงกว่า ผลดังกล่าวสะท้อนลักษณะองค์ความรู้ที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์และความเข้าใจระบบราชการ ซึ่งเป็นความรู้เชิงบริบท (contextual knowledge) ที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้ในระยะเวลาสั้น ๆ การส่งเสริมประสบการณ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน หน่วยงานควรลงทุนและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เช่น ระบบจัดการข้อมูล การติดตามผลการปฏิบัติงาน และระบบสื่อสารภายใน เพื่อเพิ่มความรวดเร็ว ความถูกต้อง โปร่งใส และลดภาระงานซ้ำซ้อน

2. ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ให้สอดคล้องกับภารกิจยุคใหม่ โดยลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน กระจายอำนาจอย่างเหมาะสม เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและประสิทธิภาพในการบังคับบัญชา

3. พัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการพัฒนา soft skills เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม รวมถึงการมีระบบประเมินผลที่เป็นรูปธรรม

4. เสริมสร้างกลยุทธ์และกระบวนการทำงาน ให้มีความเป็นระบบ ชัดเจน และติดตามผลได้จริง โดยใช้หลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ทันสมัย เช่น การใช้ KPIs หรือระบบติดตามงานแบบ real-time เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและความรับผิดชอบ

5. ใช้ประสบการณ์ทำงานเป็นฐานในการพัฒนาบุคลากร จัดเส้นทางความก้าวหน้าในสายงาน (career path) ให้สอดคล้องกับระยะเวลาการทำงาน และออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสมตามช่วงอายุราชการ ตั้งแต่การปฐมนิเทศ การอบรมเชิงลึก จนถึงการพัฒนาบุคลากรอาวุโสให้เป็นที่ปรึกษา

6. ทบทวนบทบาทของภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์กร แม้ไม่ปรากฏผลเชิงสถิติ แต่ในเชิงการบริหารยังคงมีความสำคัญ ควรพัฒนาผู้นำที่สร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือ ความผูกพัน และความภาคภูมิใจในการทำงาน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่าง ไปยังหน่วยงานในพื้นที่อื่นของกองบัญชาการกองทัพไทย หรือหน่วยงานอื่นในกองทัพ เพื่อให้ได้ผลที่ครอบคลุมและเปรียบเทียบความแตกต่างเชิงบริบท

2. ศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Case Study) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อทำความเข้าใจข้อจำกัดในการบริหาร และอธิบายความแตกต่างระหว่าง “กลยุทธ์บนเอกสาร” กับ “การปฏิบัติจริง”

3. เปรียบเทียบหน่วยงานทหารกับหน่วยงานพลเรือน เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัย เช่น เทคโนโลยีและภาวะผู้นำ ต่อประสิทธิภาพการทำงานในบริบทที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัญญากร จิตต์อารีและพร ทิวา แสงเขียว. (2567). โครงสร้างขององค์กรและระบบการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานด้านบัญชีของธุรกิจน้ำมันเอทานอลในประเทศไทย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(6), 34-48.
- จุกุฑารัตน์ ศิริพร. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของข้าราชการในระบบราชการอิเล็กทรอนิกส์. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- จุกุฑารัตน์ ศิริพร. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของข้าราชการในระบบราชการอิเล็กทรอนิกส์. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- นิรชา กลิ่นอุบล. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ: กรณีศึกษากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2556). ภาวะผู้นำกับวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 10(2), 45-60.
- ปัทมพร พรหมทอง. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมการปกครอง จังหวัดสกลนคร. *การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาตรีรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการมหาวิทยลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*.

- ปิยาภรณ์ อินทราชา. (2560). **คุณลักษณะของบุคลากรกับผลสัมฤทธิ์ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ราชการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปิยาภรณ์ อินทราชา. (2560). **คุณลักษณะของบุคลากรกับผลสัมฤทธิ์ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ราชการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มณีรัตน์ สุขเกษม. (2562). **การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรภาครัฐ**. วารสารการบริหารและการจัดการ, 11(1), 85-98.
- อุษณีย์ ปานนาค. (2565). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการตำรวจภูธรภาค 9**. สารนิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุพัตรา ศรีสำอางค์. (2564). **ประสบการณ์ในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่น**. วารสารวิชาการสถาบันพระปกเกล้า, 19(2), 112-127.
- Benner, P. (1984). **From novice to expert: Excellence and power in clinical nursing practice**. Addison-Wesley.
- Davis, F. D. (1989). **Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology**. MIS Quarterly.
- Denison, D. R. (2000). **Organizational culture: Can it be a key lever for driving organizational change?** In S. Cartwright & C. L. Cooper (Eds.). *The Handbook of Organizational Culture*. John Wiley & Sons.
- Dessler, G. (2017). **Human resource management (15th ed.)**. Pearson.
- Katz, D., & Kahn, R. L. (1978). **The social psychology of organizations (2nd ed.)**. New York: Wiley.
- McClelland, D. C. (1973). **Testing for competence rather than for "intelligence."** American Psychologist.
- Mintzberg, H. (1994). **The rise and fall of strategic planning**. Free Press.
- Robbins, S. P. (2001). **Organizational behavior (9th ed.)**. Prentice Hall.
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York: Harper & Row.
- Wright, P. and McMahan, G. (2011). **Exploring Human Capital: Putting "Human" Back into Strategic Human Resource Management**. *Human Resource Management Journal*, 21, 93-104.

อิทธิพลของทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้และผลการดำเนินงาน
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Influence of Intellectual Capital on the Cost of Debt and
Performance of Companies Listed on the Stock Exchange of Thailand

ทิพวรรณ ทรัพย์บุญ¹ และพิธาน แสนภักดี²

Tippawan Supboon¹ and Pitan Sanpakdee²

Received: 11 October 2025 Revised: 27 February 2026 Accepted: 28 February 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอิทธิพลของทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ 2) ศึกษาอิทธิพลของทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากข้อมูลทุดิจิทัลจำนวน 441 บริษัท รวมทั้งสิ้น 1,323 ข้อมูล จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2565 - 2567 รวม 3 ปี จากรายงานประจำปี งบการเงินแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และ SETSMART สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) สถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ทุนทางปัญญาด้านทุนเชิงโครงสร้างและทุนเชิงสัมพันธ์ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ และทุนทางปัญญาด้านทุนมนุษย์ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ 0.05 ในขณะที่ทุนเชิงโครงสร้างไม่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ และทุนเชิงโครงสร้าง

¹ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Email: kanyapat.a@rmutsb.ac.th

² คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Corresponding Author Email: Pitan.s@rmutsb.ac.th

และทุนเชิงสัมพันธ์ไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน การค้นพบนี้ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในระดับทฤษฎีและการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ขององค์กร รวมทั้งนักลงทุนที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนต่อไป

คำสำคัญ: ทุนทางปัญญา ผลการดำเนินงาน ต้นทุนของหนี้

Abstract

This research aims to 1) study the influence of intellectual capital on the cost of debt and 2) study the influence of intellectual capital on the performance of companies listed on the Stock Exchange of Thailand. A quantitative research design was used, studying a total of 1,323 data points from 441 listed companies (2022-2024) from annual reports, financial statements (Form 56-1), and SETSMART. Statistical methods included 1) descriptive statistics (minimum, maximum, mean, standard deviation) and 2) inferential statistics (Pearson correlation coefficient analysis and multiple regression analysis). The findings indicated that structural and relational intellectual capital had a significant effect on the cost of debt, while human capital significantly influenced performance ($p < 0.01, 0.05$). Structural capital did not affect the cost of debt, and neither structural nor relational capital affected performance. These findings provide knowledge applicable to both theoretical and strategic management levels of organizations. The list also includes investors who will use it to make future investment decisions.

Keywords: Intellectual Capital, Operating Results, Cost of Debt

บทนำ (Introduction)

สภาวะการณ์ของโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี นับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น รวมถึงสภาวะการณ์ที่อาจคาดไม่ถึง เช่นโรคระบาดโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อตรงต่อการดำเนินธุรกิจที่จะต้องมีการปรับตัวและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการแข่งขันทางธุรกิจก็ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์กรจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง โดยต้องอาศัยศักยภาพจากทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งศักยภาพดังกล่าวเรียกว่า "ทุน" และอาจอยู่ในรูปของทุนทางอุตสาหกรรม เช่น แรงงาน วัตถุดิบ เครื่องจักร และกระบวนการที่พัฒนาโดยอาศัยเงินทุนโดยตรง "ทุนทางปัญญา" (Intellectual

Capital: IC) ถือเป็นทุนอีกรูปแบบหนึ่งที่ไม่จำเป็นต้องใช้เงินทุนโดยตรง แต่กลับมีอำนาจในการเปลี่ยนแปลง พัฒนา และสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจให้แก่องค์กรได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (บรรจงรัตน์ และคณะ, 2565) แม้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับทุนทางปัญญาในหลายประเทศทั่วโลกเพื่อให้บริษัทสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันเหนือคู่แข่ง แต่ก็ยังคงมีช่องว่างในความเข้าใจว่าควรลงทุนและใช้ทุนทางปัญญาในฐานะทรัพย์สินสำคัญหรือไม่

ทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) คือทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งเกิดจากความรู้ ทักษะและความสามารถของพนักงาน กระบวนการภายในองค์กร และความสัมพันธ์ทางธุรกิจ โดยทรัพยากรเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในระยะยาว (Janošević & Dženopoljac, 2022) เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ช่วยสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการดำเนินงานอย่างยั่งยืนขององค์กร ดังนั้นองค์กรจึงควรให้ความสำคัญโดยส่งเสริมให้มีการพัฒนาและฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง สร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วม รวมถึงการจ่ายค่าตอบแทน ซึ่งเป็นแรงจูงใจในการพัฒนางานและสร้างความจงรักภักดีต่อองค์กร โดย ทุนทางปัญญาแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักที่เชื่อมโยงกัน คือ ทุนมนุษย์ (Human Capital) ทุนเชิงโครงสร้าง (Structural Capital) และทุนความสัมพันธ์ (Customer/Relational Capital) ในมิติทางการเงิน ทุนทางปัญญาทำหน้าที่เป็นกลไกในการส่งสัญญาณ (Signaling Mechanism) เพื่อลดปัญหาความไม่สมมาตรของข้อมูล (Information Asymmetry) ระหว่างกิจการและเจ้าหนี้ โดยบริษัทที่มีการบริหารจัดการทุนทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถสร้างความเชื่อมั่นและสะท้อนถึงขีดความสามารถในการทำกำไรในอนาคต ส่งผลให้ผู้ให้กู้ประเมินความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ (Default Risk) ของกิจการลดลง ซึ่งนำไปสู่การลดต้นทุนของหนี้หรืออัตราดอกเบี้ยที่กิจการต้องจ่าย (Aboud & Yang, 2022; Xu & Zhang, 2021) แม้ว่าทุนทางปัญญาจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างมูลค่าให้กับธุรกิจ แต่ตามมาตรฐานการบัญชีในปัจจุบันยังไม่มีข้อกำหนดให้เปิดเผยข้อมูลเหล่านี้ อย่างชัดเจน เนื่องจากจัดเป็นต้นทุนที่ไม่สามารถจับต้องได้ ข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางปัญญาเริ่มได้รับความสนใจจากนักลงทุนและผู้ให้กู้ ซึ่งใช้เป็นข้อมูลประกอบในการประเมินศักยภาพและเสถียรภาพทางการเงินที่แท้จริงของบริษัท (ภาคภูมิ เผ่ามงคล, 2564) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของการกู้ยืมเงิน ผู้ให้กู้จะพิจารณาความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ซึ่งส่งผลต่ออัตราดอกเบี้ยและเงื่อนไขการปล่อยกู้ ดังนั้นการที่บริษัทเปิดเผยข้อมูลทุนทางปัญญาอย่างโปร่งใสจึงช่วยสร้างความมั่นใจว่า บริษัทมีความสามารถในการชำระหนี้คืนได้ เมื่อพิจารณาการกู้ยืมเงินเพื่อลงทุนในกิจการ ต้นทุนของการกู้ยืมหรือต้นทุนของหนี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องให้ความสนใจ บริหารต้นทุนของหนี้ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมซึ่งจะส่งผลดีโดยตรงต่อผลประโยชน์ของบริษัท และช่วยให้ธุรกิจสามารถ

เติบโตได้อย่างยั่งยืน ต้นทุนของหนี้ ไม่เพียงแต่เป็นปัจจัยในการคำนวณต้นทุนเงินทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WACC) เพื่อประเมินมูลค่ากิจการเท่านั้น แต่ยังส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงาน และ เสถียรภาพทางการเงินของบริษัทอีกด้วย การวัดมูลค่าของบริษัทในมุมมองของนักลงทุนในทางตลาดมองว่า Tobin's Q เป็นตัวชี้วัดที่เหมาะสมในการดำเนินงาน (บุษกร วัฒนบุตร, 2564) เพราะถือเป็นตัวแทนมูลค่าขององค์กรที่ดีซึ่งแสดงถึงความเชื่อมั่นของนักลงทุน และสะท้อนถึงความคาดหวังอนาคตไม่ใช่แค่ผลประกอบการในอดีตเท่านั้น ทั้งยังสามารถวัดประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ของกิจการอีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของกองทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ และผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประกอบด้วย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในระดับทฤษฎีและการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ขององค์กร รวมทั้งนักลงทุนที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของกองทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของกองทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

ทุนทางปัญญา (Intellectual Capital: IC) ได้รับการยอมรับว่าเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่เป็นบ่อเกิดสำคัญของความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืน (Janošević & Dženopoljac, 2022) วรรณกรรมส่วนใหญ่จำแนกทุนทางปัญญาออกเป็นสามองค์ประกอบหลักที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ได้แก่ 1) ทุนมนุษย์ (Human Capital) คือความรู้ ทักษะ และความสามารถที่อยู่ในตัวบุคลากร 2) ทุนเชิงโครงสร้าง (Structural Capital) คือระบบ กระบวนการ และทรัพย์สินทางปัญญาที่องค์กรเป็นเจ้าของเพื่อจัดเก็บและถ่ายทอดความรู้ และ 3) ทุนเชิงสัมพันธ์ (Relational Capital) คือคุณค่าที่เกิดจากเครือข่ายความสัมพันธ์กับลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก (Vo & Le, 2021; Tjahjadi et al., 2021) องค์ประกอบเหล่านี้ทำงานส่งเสริมกันเพื่อสร้างมูลค่าให้แก่องค์กร โดยในบริบทของประเทศไทย การศึกษาทุนทางปัญญาและองค์ประกอบของทุนทางปัญญา

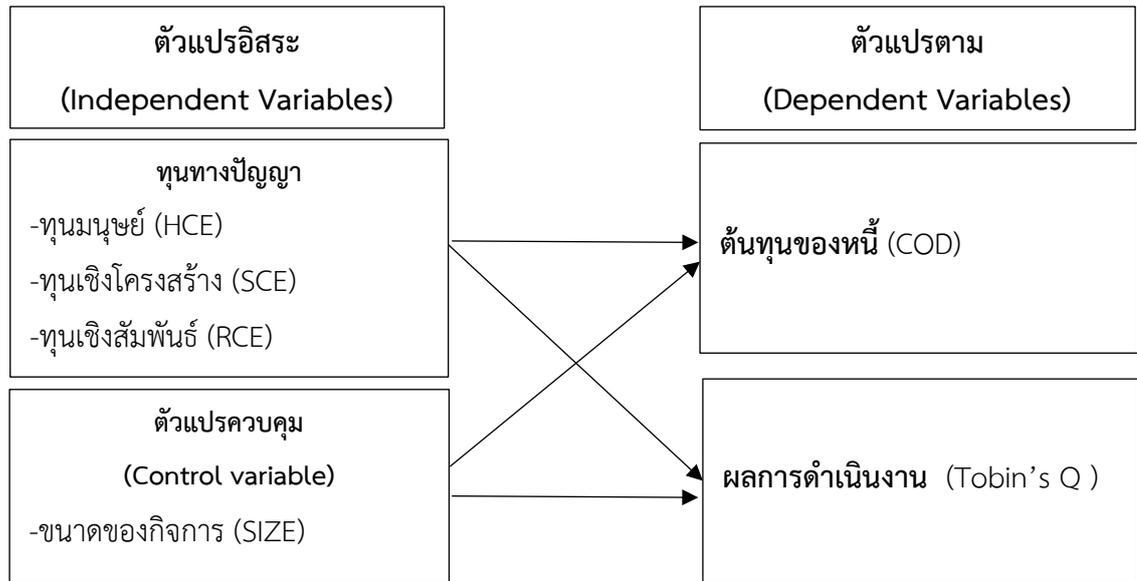
มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประเมินศักยภาพและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ต้นทุนของหนี้ (Cost of Debt) คือ อัตราผลตอบแทนที่เจ้าหนี้เรียกร้องจากการให้สินเชื่อแก่กิจการ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่สะท้อนถึงความเสี่ยงด้านเครดิต (Credit Risk) และเป็นองค์ประกอบหลักในการคำนวณต้นทุนเงินทุนถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WACC) เพื่อการประเมินมูลค่ากิจการ (Aboud & Yang, 2022) วรรณกรรมจำนวนมากชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยกำหนดต้นทุนของหนี้ มีทั้งปัจจัยระดับมหภาคและปัจจัยเฉพาะของกิจการ โดยปัจจัยเฉพาะของกิจการที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ได้แก่ โครงสร้างเงินทุน ขนาดกิจการ ความสามารถในการทำกำไร และคุณภาพของการกำกับดูแลกิจการ (Al-Ahdal et al., 2022; Al-Homaidi et al., 2021) ในบริบทของประเทศไทย งานวิจัยมักมุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยเฉพาะของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้เช่นกัน โดยทั่วไปการวัดค่าต้นทุนของหนี้ในงานวิจัยเชิงประจักษ์มักนิยมใช้อัตราส่วนระหว่างดอกเบี้ยจ่ายทั้งหมดต่อหนี้สินรวมเป็นตัวแทน

Tobin's Q คือ ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของกิจการที่อิงตามมูลค่าตลาด (Market-based measure) ซึ่งคำนวณจากอัตราส่วนระหว่างมูลค่าตามราคาตลาดของกิจการต่อต้นทุนที่ใช้ในการทดแทนสินทรัพย์ทั้งหมด (El-Chaarani et al., 2022) อัตราส่วนนี้สะท้อนมุมมองของนักลงทุนที่มีต่อศักยภาพในการสร้างกำไรในอนาคตและมูลค่าสินทรัพย์ไม่มีตัวตนของกิจการ โดยค่า Q ที่สูงกว่า 1 บ่งชี้ว่า ตลาดประเมินมูลค่ากิจการสูงกว่ามูลค่าสินทรัพย์ที่มีอยู่ (Nguyen & Nguyen, 2021) ในงานวิจัยทางการเงินและการบัญชี Tobin's Q ได้รับความนิยมน้อยกว่าหลายในฐานะตัวแปรตัวแทนของมูลค่ากิจการ เนื่องจากเป็นมาตรวัดเชิงอนาคต ซึ่งแตกต่างจากอัตราส่วนทางการเงินที่อิงจากข้อมูลในอดีต และยังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีน้อยกว่า สำหรับงานวิจัยในบริบทของประเทศไทย Tobin's Q ก็เป็นที่นิยมใช้ในการประเมินมูลค่าและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนเช่นเดียวกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ทุนทางปัญญาด้านทุนมนุษย์มีอิทธิพลต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 2 ทุนทางปัญญาด้านทุนเชิงโครงสร้างมีอิทธิพลต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 3 ทุนทางปัญญาด้านทุนเชิงสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 4 ทุนทางปัญญาด้านทุนมนุษย์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 5 ทุนทางปัญญาด้านทุนเชิงโครงสร้างมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานที่ 6 ทุนทางปัญญาด้านทุนเชิงสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ มีรายละเอียดดังนี้
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 637 บริษัท จาก 8 กลุ่มอุตสาหกรรม คือ 1) กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 2) กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 3) กลุ่มธุรกิจการเงิน 4) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 5) กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 6) กลุ่มทรัพยากร 7) กลุ่มบริการ และ 8) กลุ่มเทคโนโลยี ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเจาะจงเฉพาะ โดยมีเงื่อนไข คือ เป็นบริษัทที่มีข้อมูลงบการเงินรวมทั้งหมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 2565 – 2567 ไม่เป็นบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน และบริษัทที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนออกจากตลาดหลักทรัพย์ในช่วงปีที่ศึกษา เหลือกลุ่มตัวอย่างจำนวน 441 บริษัท จำนวน 1,323 ข้อมูล (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2568)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประกอบด้วยรายงานประจำปี งบการเงิน แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ตั้งแต่ปี 2565 – 2567 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และฐานข้อมูล SETSMART

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) เก็บข้อมูลที่เป็นตัวเลขทางการเงินจากรายงานทางการเงินของแต่ละบริษัท 2) เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการจากแบบแสดงข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปีของแต่ละบริษัท

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าสูงสุด (Maximum), ค่าต่ำสุด (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายตัวแปร 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ประกอบด้วย การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐาน ตามสมการแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

$$COD_{it} = \beta_0 + \beta_1 HCE_{it} + \beta_2 SCE_{it} + \beta_3 RCE_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \epsilon \dots\dots\dots 1$$

$$TBQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 HCE_{it} + \beta_2 SCE_{it} + \beta_3 RCE_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \epsilon \dots\dots\dots 2$$

โดยที่

- HCE = ทุนมนุษย์
- SCE = ทุนเชิงโครงสร้าง
- RCE = ทุนเชิงสัมพันธ์
- SIZE = ขนาดของกิจการ
- COD = ต้นทุนของหนี้
- TBQ = ผลการดำเนินงาน
- Ei = ความคลาดเคลื่อน

ผลการวิจัย (Research Finding)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา ของตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุม และตัวแปรตาม

	หน่วย	ค่าต่ำสุด (Min.)	ค่าสูงสุด (Max.)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation)
HCE	พันบาท	2.22	180.05	22.43	28.69
SCE	พันบาท	0.55	0.99	0.88	0.10
RCE	พันบาท	0.66	394.09	35.55	47.82
TBQ	เท่า	0.57	3.88	1.25	0.62
COD	ร้อยละ	0.49	5.68	2.61	0.58
SIZE	เท่า	0.10	12.92	6.83	3.79

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา พบว่า ทุนมนุษย์มีค่าเฉลี่ยจำนวน 22.43 พันบาท ทุนเชิงโครงสร้างมีค่าเฉลี่ย 0.88 พันบาท ทุนเชิงสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย 35.55 พันบาท ผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย 1.25 เท่า ต้นทุนของหนี้ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.61 และ ขนาดของกิจการ มีค่าเฉลี่ย 6.83 เท่า

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

	HCE	SCE	RCE	TBQ	COD	SIZE
HCE	1					
SCE	.568**	1				
RCE	.319**	.265**	1			
TBQ	-.080*	-0.021	-.079*	1		
COD	-0.042	-.121**	.111**	-0.063	1	
SIZE	-0.062	-.119**	0.027	-.107**	.219**	1

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรอิสระที่พิจารณาจากค่าสถิติ Pearson Correlation ตามตารางที่ 2 พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าน้อยกว่า 0.65 (Burn & Grove, 2009) และจากการตรวจสอบควบคู่กับค่าสถิติ Tolerance และค่า VIF ในตารางที่ 3 - ตารางที่ 5 พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่า Tolerance ไม่เข้าใกล้ศูนย์กล่าวคือมีค่ามากกว่า 0.10 และค่า VIF ของตัวแปรอิสระ ทุกตัวต่ำกว่า 10 ทำให้ไม่มีปัญหา Multi-collinearity จึงสามารถใช้ตัวแปรอิสระทุกตัวที่เก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์อิทธิพลของทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized	t-Test	P-Value (Sig.)	Collinearity Statistics	
	Coefficients		Coefficients			Tolerance	VIF
	B	Std. Error	Beta				
(Constant)	3.014	0.190		15.824	0.000		
HCE	0.000	0.001	0.002	0.048	0.962	0.647	1.546
SCE	-0.764	0.219	-0.135	-3.484	0.001*	0.661	1.513
RCE	0.002	0.000	0.141	4.193	0.000**	0.885	1.130
SIZE	0.030	0.005	0.199	6.251	0.000**	0.982	1.018

R = 0.275, R square = 0.076, Std. Error = 4.559

**ระดับนัยสำคัญ 0.01 * ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยวิธีการคัดเลือกเข้า (Enter) พบว่ามีตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ โดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนของหนี้

ได้ร้อยละ 7.60 ($R^2 = 0.076$) หากพิจารณาปัจจัยทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ พบว่า ทุนเชิงโครงสร้าง(SCE) ส่งผลทางลบต่อต้นทุนของหนี้ และ ทุนเชิงสัมพันธ์ (RCE) ส่งผลทางบวกต่อต้นทุนของหนี้ รวมทั้งตัวแปรควบคุมขนาดของกิจการ(SIZE) ส่งผลทางบวกต่อต้นทุนของหนี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ 0.05 ในขณะที่ทุนมนุษย์ (HCE) ไม่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) สำหรับปัจจัยทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ สามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) ทุนเชิงโครงสร้าง (SCE) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ -0.764 แสดงให้เห็นว่า ทุนเชิงโครงสร้าง (SCE) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ต้นทุนของหนี้ ลดลง 0.764 หน่วย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 2) ทุนเชิงสัมพันธ์ (RCE) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.002 แสดงให้เห็นว่า หากทุนเชิงสัมพันธ์ (RCE) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ต้นทุนของหนี้ เพิ่มขึ้น 0.002 หน่วย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 3) ขนาดของกิจการ (SIZE) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.030 แสดงให้เห็นว่าหากขนาดของกิจการ (SIZE) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ต้นทุนของหนี้ เพิ่มขึ้น 0.030 หน่วย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์อิทธิพลของทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized		P-Value (Sig.)	Collinearity Statistics		
	Coefficients		Coefficients			t-Test	Tolerance	VIF
	B	Std. Error	Beta					
(Constant)	1.285	0.208			6.172	0.000		
HCE	-0.002	0.001	-0.085		-2.099	0.036*	0.647	
SCE	0.177	0.240	0.029		0.737	0.461	0.661	
RCE	-0.001	0.000	-0.057		-1.647	0.100	0.885	
SIZE	-0.017	0.005	-0.107		-3.259	0.001*	0.982	

R = 0.148, $R^2 = 0.022$, Std. Error = 0.610

**ระดับนัยสำคัญ 0.01 * ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยวิธีการคัดเลือกเข้า (Enter) พบว่ามีตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานโดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลการดำเนินงานได้ร้อยละ 2.20 ($R^2 = 0.022$) หากพิจารณาปัจจัยทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน พบว่า ทุนมนุษย์ (HCE) ส่งผลทางลบต่อผลการดำเนินงาน และ ตัวแปรควบคุมขนาดของกิจการ

(SIZE) ส่งผลทางลบต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ 0.05 ในขณะที่ทุนเชิงโครงสร้าง (SCE) และ ทุนเชิงสัมพันธ์ (RCE) ไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์การถดถอย (B) สำหรับปัจจัยทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน สามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) ทุนมนุษย์ (HCE) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ -0.002 แสดงให้เห็นว่า ทุนมนุษย์ (HCE) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ผลการดำเนินงานลดลง 0.002 หน่วย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 2) ขนาดของกิจการ (SIZE) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ -0.017 แสดงให้เห็นว่า หากขนาดของกิจการ (SIZE) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ผลการดำเนินงานลดลง 0.017 หน่วย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากการศึกษาเรื่องอิทธิพลของของทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ และผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 อิทธิพลของทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ทุนมนุษย์ไม่ส่งผลต่อต้นทุนของหนี้มีเหตุผลเชิงทฤษฎีรองรับว่า เจ้าหนี้ให้น้ำหนักความสำคัญแก่สินทรัพย์ที่มีตัวตนและใช้เป็นหลักประกันได้มากกว่า สินทรัพย์นามธรรม เนื่องจากทุนมนุษย์ประเมินมูลค่าได้ยาก มีความไม่แน่นอนสูง และมีปัญหาความไม่สมมาตรของข้อมูล จึงมีค่าใช้จ่ายหลักในการพิจารณาของเจ้าหนี้ (Haris et al., 2020) ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในตลาดเกิดใหม่ที่ให้น้ำหนักแก่ข้อมูลทางการเงินที่ตรวจสอบได้ (Xu & Zhang, 2021) ดังนั้นคุณค่าของทุนมนุษย์ จึงมิได้ถูกแปรเปลี่ยนเป็นปัจจัยลดทอนความเสี่ยงในทัศนะของเจ้าหนี้สถาบัน (Al-Musali & Ismail, 2021)

ทุนเชิงโครงสร้างส่งผลทางลบต่อต้นทุนของหนี้ เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับหลักการทางการเงิน เนื่องจากทุนเชิงโครงสร้างจัดเป็นสินทรัพย์ทางปัญญาที่บริษัทมีกรรมสิทธิ์โดยสมบูรณ์ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากทุนมนุษย์ที่มีอาจควบคุมได้ สินทรัพย์เหล่านี้ อาทิ ระบบสารสนเทศ สิทธิบัตร และกระบวนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูง มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิภาพและการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืน (Vo & Le, 2021) ปัจจัยดังกล่าวเป็นเครื่องบ่งชี้เชิงบวกไปยังเจ้าหนี้ว่า บริษัทมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ลดการพึ่งพิงบุคลากรรายใดรายหนึ่ง และมีความเสี่ยงในการดำเนินงานในระดับต่ำ (Xu & Zhang, 2021) ด้วยเหตุนี้ เจ้าหนี้จึงมีแนวโน้ม

ที่จะเสนอต้นทุนทางการเงินในอัตราที่ต่ำลงให้แก่บริษัทที่มีทุนเชิงโครงสร้างที่เข้มแข็ง (Abad & Garcia-Padron, 2023)

ทุนเชิงสัมพันธ์ส่งผลทางบวกต่อต้นทุนของหนี้สิน เป็นประเด็นที่น่าพิจารณา ซึ่งสะท้อนทัศนคติของเจ้าหนี้เกี่ยวกับความเสี่ยงในการลงทุนในสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน แม้ตามหลักทฤษฎีแล้วความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าและคู่ค้าจะช่วยลดทอนความเสี่ยง แต่กระบวนการสร้างทุนเชิงสัมพันธ์นั้นจำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก อาทิ ค่าใช้จ่ายทางการตลาด การสร้างตราสินค้า หรือกิจกรรมเพื่อสังคม ซึ่งเป็นการลงทุนที่ยากต่อการประเมินผลตอบแทนและมีความไม่แน่นอนสูง เจ้าหนี้อาจพิจารณาว่า การลงทุนดังกล่าวเป็นการเพิ่มความเสี่ยงด้านตัวแทน (Agency Risk) ซึ่งผู้บริหารอาจจัดสรรเงินทุนสำหรับโครงการที่มีได้สร้างกระแสเงินสดที่ชัดเจน (Xu & Zhang, 2021) ดังนั้น เพื่อชดเชยความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นจากการลดลงของสภาพคล่องและความไม่แน่นอนของผลตอบแทน เจ้าหนี้จึงกำหนดอัตราดอกเบี้ยในระดับที่สูงขึ้น (Amin & Lukviarman, 2022; Vo & Le, 2021)

วัตถุประสงค์ข้อ 2 อิทธิพลของทุนทางปัญญาที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ทุนมนุษย์ส่งผลทางลบต่อผลการดำเนินงาน อาจมีความขัดแย้งกับทฤษฎีโดยทั่วไป แต่สามารถอธิบายได้จากผลกระทบเชิงต้นทุนในระยะสั้น กล่าวคือ การลงทุนในทุนมนุษย์ อาทิ เงินเดือนที่เพิ่มขึ้นและค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม จะได้รับการบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในทันทีตามหลักการบัญชี ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการลดลงของกำไรสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบัน (Sharif & Al-Jaifi, 2022; Tjahjadi et al., 2021) ในขณะที่ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากบุคลากรที่มีศักยภาพสูงขึ้น เช่น นวัตกรรมหรือประสิทธิภาพทางการผลิต เป็นผลลัพธ์ที่มีความไม่แน่นอนและจะปรากฏเป็นรูปธรรมในระยะยาว (Soewarno & Tjahjono, 2021) นอกจากนี้ ผลลัพธ์เชิงลบดังกล่าวอาจสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาตัวแทน (Agency Problem) ซึ่งผู้บริหารอาจกำหนดผลตอบแทนแก่บุคลากรสูงกว่ามูลค่าที่สามารถสร้างได้จริง อันจะนำไปสู่การลงทุนในทุนมนุษย์ที่ขาดประสิทธิภาพ (Abad & Garcia-Padron, 2023)

ทุนเชิงโครงสร้างไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน อาจบ่งชี้ว่า ทุนในส่วนนี้มีได้เป็นปัจจัยขับเคลื่อนผลกำไรโดยตรง หากแต่ทำหน้าที่เป็นปัจจัยพื้นฐานหรือปัจจัยสนับสนุนเป็นสำคัญ กล่าวคือ ประสิทธิภาพของระบบการปฏิบัติงาน เทคโนโลยี หรือสิทธิบัตร จะบังเกิดประโยชน์สูงสุดได้ก็ต่อเมื่อได้รับการนำไปใช้และพัฒนาโดยบุคลากรที่มีศักยภาพ (Tjahjadi et al., 2021; Sharif & Al-Jaifi, 2022) ด้วยเหตุนี้ ผลกระทบของทุนเชิงโครงสร้างต่อผลการดำเนินงานจึงอาจมีลักษณะ

เป็นไปในทางอ้อม นอกจากนี้ ความยุ่งยากซับซ้อนในการวัดมูลค่าทุนเชิงโครงสร้างที่มีความหลากหลายให้สามารถสะท้อนมูลค่าที่แท้จริงได้นั้น ก็นับเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้ไม่ปรากฏความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ (Soewarno & Tjahjono, 2021)

ทุนเชิงสัมพันธ์ไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน สามารถอธิบายได้จากผลกระทบที่อาจหักล้างกันระหว่างต้นทุนและผลประโยชน์ในระยะสั้น ทั้งนี้ การสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าจำเป็นต้องใช้ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในระดับสูง อาทิ ค่าใช้จ่ายทางการตลาดและกิจกรรมเพื่อสังคม ซึ่งจะได้รับการบันทึกในทันทีและส่งผลกระทบต่อผลกำไรในรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบัน (Sharif & Al-Jaifi, 2022) ในขณะเดียวกัน ผลประโยชน์อันเกิดจากความภักดีของลูกค้า หรือมูลค่าตราสินค้านั้น จัดเป็นผลประโยชน์ในระยะยาวซึ่งยากต่อการวัดมูลค่าเป็นตัวเงินตามหลักการบัญชี (Tjahjadi et al., 2021) ด้วยเหตุนี้ ต้นทุนที่เกิดขึ้นจริงกับผลประโยชน์ที่ยังไม่ปรากฏเป็นรูปธรรมจึงอาจหักล้างกันในการวิเคราะห์ทางสถิติ และส่งผลให้ไม่ปรากฏความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงานซึ่งวัดจากข้อมูลทางการเงินในรอบบัญชีปัจจุบัน (Janošević & Dženopoljac, 2022)

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

จากงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ทุนเชิงโครงสร้าง เช่น ระบบปฏิบัติการและฐานข้อมูล เป็นปัจจัยหลักที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นแก่เจ้าหนี้จนสามารถลดต้นทุนของหนี้ได้อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ ทุนเชิงสัมพันธ์ กลับส่งผลในทางตรงกันข้าม โดยการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายด้านความสัมพันธ์ อาจถูกมองเป็นความเสี่ยงที่ทำให้ต้นทุนหนี้สูงขึ้น นอกจากนี้ งานวิจัยยังพบผลลัพธ์ที่ย้อนแย้งว่า ทุนมนุษย์ ส่งผลเชิงลบต่อผลการดำเนินงาน ซึ่งสะท้อนว่าการลงทุนในบุคลากรของบริษัทไทย ในช่วงปี 2565-2567 อาจยังไม่สามารถแปรเปลี่ยนเป็นมูลค่าตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือมีต้นทุนการบริหารจัดการที่สูงเกินไป ข้อมูลนี้ช่วยให้ผู้บริหารตระหนักว่าการสร้างระบบภายในที่เข้มแข็งมีผลต่อการลดภาระทางการเงินมากกว่าการพึ่งพาตัวบุคคลเพียงอย่างเดียว และเตือนให้ระวังประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณในด้านทรัพยากรมนุษย์ที่อาจยังไม่คุ้มค่าในเชิงพาณิชย์

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาการ

1. ผลการศึกษาเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ยืนยันว่า "ทุนเชิงโครงสร้าง" เป็นกลไกสำคัญในการลดความไม่สมมาตรของข้อมูล (Information Asymmetry) ซึ่งช่วยสนับสนุนทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory) ในบริบทตลาดทุนไทย

2. ข้อค้นพบเกี่ยวกับอิทธิพลเชิงลบของทุนมนุษย์ต่อมูลค่ากิจการ ในช่วงปี 2565-2567 เป็นข้อมูลสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของทุนทางปัญญาอาจแปรผันตามบริบทเศรษฐกิจและระยะเวลาที่เปลี่ยนไป

การนำไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาชีพ

1. ผู้บริหารสามารถลดอัตราดอกเบี้ยจ่ายได้โดยการลงทุนในระบบงาน สิทธิบัตร และฐานข้อมูลองค์กร (Structural Capital) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบปฏิบัติการต่อเจ้าหน้าที่และสถาบันการเงิน

2. ฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลควรนำผลวิจัยไปใช้ปรับแผนการลงทุนในบุคลากร ให้เน้นทักษะที่สร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ได้ทันที เพื่อให้คุ้มค่างบต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านพนักงานที่เพิ่มสูงขึ้น

3. หน่วยงานนักลงทุนสัมพันธ์ควรเพิ่มความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลด้านนวัตกรรม และระบบการจัดการในรายงานประจำปี เพื่อส่งสัญญาณเชิงบวกและยกระดับมูลค่าบริษัทในสายตานักลงทุนและผู้ให้กู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. การวิจัยนี้ใช้ข้อมูล 3 ปี ซึ่งผลกระทบเชิงลบหรือการไม่พบความสัมพันธ์ของทุนบางประเภทต่อผลการดำเนินงานอาจเป็นผลกระทบในระยะสั้น การวิจัยในอนาคตจึงควรขยายกรอบระยะเวลาในการเก็บข้อมูลให้ยาวนานขึ้น เช่น 5-10 ปี เพื่อตรวจสอบว่าการลงทุนในทุนมนุษย์และทุนเชิงสัมพันธ์จะส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานในระยะยาวหรือไม่

2. ในการวิจัยนี้มุ่งเน้นผลกระทบโดยตรงของทุนแต่ละประเภท การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาผลกระทบเชิงปฏิสัมพันธ์ ระหว่างทุนทางปัญญาส่วนต่างๆ นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม เนื่องจากความสำคัญและผลกระทบของทุนแต่ละประเภทอาจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมที่เน้นเทคโนโลยีและกลุ่มอุตสาหกรรมดั้งเดิม

เอกสารอ้างอิง (References)

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2568). บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์. สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2568, จากเว็บไซต์: <https://www.set.or.th>.
- บรรจงรัตน์ พรหมสุวรรณศิริ, วนิดา ชูติมากุล, และ สุรินทร์ พรหมรักษ์กิจ. (2565). ประสิทธิภาพของทุนทางปัญญาที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัท. *Arts Management*, 1066.
- บุษกร วัฒนบุตร. (2564). พฤติกรรมใหม่การเรียนรู้ของทุนมนุษย์ในยุค COVID-19. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 297-310.
- ภาคภูมิ เผ่ามงคล. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางปัญญา กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหมวดธุรกิจการแพทย์. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- Abad, D., & Garcia-Padron, C. (2023). The impact of intellectual capital on the cost of debt: A quantile regression approach. *Journal of Intellectual Capital*, 24(1), 196-222.
- Aboud, A., & Yang, X. (2022). Intellectual capital and the cost of debt: Evidence from the UK. *Journal of Intellectual Capital*, 23(3), 541-561.
- Al-Ahdal, W. M., Al-Ghazali, B. M., & Al-Hadi, A. (2022). Board characteristics, audit committee and the cost of debt: Evidence from India. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 20(3/4), 549-571.
- Al-Homaidi, E. A., Al-Matari, E. M., & Al-Hadi, A. (2021). The influence of board characteristics on the cost of debt: evidence from the emerging market of India. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 19(3), 393-415.
- Al-Musali, M. K., & Ismail, K. N. I. K. (2021). Intellectual capital and its components and the cost of debt: Evidence from the GCC countries. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 19(3), 416-440.
- Amin, A., & Lukviarman, N. (2022). The role of intellectual capital in reducing the cost of debt: An empirical study of ASEAN countries. *Cogent Business & Management*, 9(1), 2115161.
- Burn, N., & Grove, S. K. (2009). *The practice of nursing research: Appraisal, synthesis, and generation of evidence*. 6, St. Louis, MO: Saunders Elsevier.

- El-Chaarani, H., Abraham, R., & Skaf, Y. (2022). The impact of corporate governance on the financial performance of the banking sector in the MENA region: An immunity analysis of the COVID-19 pandemic. *Journal of Risk and Financial Management*, 15(2), 84.
- Haris, M., Yao, H., Tariq, G., Malik, A., & Javaid, H. M. (2020). Intellectual capital performance and cost of debt: A study on the manufacturing sector of Pakistan. *Journal of Risk and Financial Management*, 13(9), 219.
- Janošević, S., & Dženopoljac, V. (2022). The impact of intellectual capital on the cost of debt: Evidence from emerging markets of Central and Southeast Europe. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 35(1), 5945-5967.
- Nguyen, T. H., & Nguyen, A. H. (2021). The impact of corporate governance on firm value: Evidence from Vietnam. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(3), 291-300.
- Sharif, S., & Al-Jaifi, A. (2022). Intellectual capital and financial performance: A study of the Malaysian technology sector. *Journal of Intellectual Capital*, 23(6), 1369-1393.
- Soewarno, N., & Tjahjono, S. (2021). The effect of intellectual capital on financial performance and firm value: An analysis of the Indonesian banking sector. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(3), 1145-1154.
- Tjahjadi, B., Soewarno, N., & Mustikaningtiyas, F. (2021). The role of intellectual capital in improving firm performance. *Journal of Intellectual Capital*, 22(5), 919-940.
- Vo, X. V., & Le, T. T. (2021). Intellectual capital and the cost of debt: Evidence from Vietnam. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(2), 73-82.
- Xu, J., & Zhang, Y. (2021). Intellectual capital and the cost of debt financing: Evidence from China. *Technology Analysis & Strategic Management*, 33(12), 1435-1449.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต
บริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)
ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

The Marketing Mix Factors and Life Insurance Purchasing Decision of
Customer of FWD Life Insurance Public Company Limited
in Bangkok and Metropolitan Area

นิรุช เพ็ชร์กระ¹ และทิฆัมพร พันลึกเดช²

Nirut Phetkra¹ and Tikhamporn Punluekdej²

Received: 2 November 2025 Revised: 28 February 2026 Accepted: 28 February 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต บริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต บริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ 3) ทักษะการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต บริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 389 ตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ สถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)

¹ สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์; Graduate school, Southeast Asia University.

Email: Son_comingsoon@hotmail.com

² สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์; Graduate school, Southeast Asia University.

Email: tikhamporn.pu@gmail.com

ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไม่แตกต่างกัน 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด แตกต่าง
กัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล แตกต่างกัน และ 3) ทักษะคติ แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ
ประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑล ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords): การตัดสินใจซื้อประกันชีวิต ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ทักษะคติ

Abstract

This article aims were to study 1) The personal factors affect life insurance purchasing decisions of customer of FWD Life Insurance public company limited in Bangkok and metropolitan area. 2) The marketing mix factors affect life insurance purchasing decisions of customer of FWD Life Insurance public company limited in Bangkok and metropolitan area. And 3) The attitude affects life insurance purchasing decisions of customer of FWD Life Insurance public company limited in Bangkok and metropolitan area. The research was quantitative research. The data collected by questionnaires, testing with 389 persons who customer's purchasing life insurance of FWD Life Insurance public company limited in Bangkok and metropolitan area. The research sampling was systematic random sampling. The statistical analyzed data were percentage, mean, standard deviation, t-test and One way ANOVA (F-test) and LSD (Fisher's Least Significant Different).

Results of the research showed that 1) Gender, age, education, marriage status and monthly income did not significant affect life insurance purchasing decision of customer of FWD Life Insurance public company limited in Bangkok and metropolitan area. 2) The marketing mix factor did different significantly to life insurance purchasing decision of customer of

FWD Life Insurance public company limited in Bangkok and metropolitan area. And 3) the attitude did not different significant to life insurance purchasing decision of customer of FWD Life Insurance public company limited in Bangkok and metropolitan area.

Keywords: Life insurance purchasing decisions, Marketing mix factors, Attitude

บทนำ (Introduction)

การดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันต้องเผชิญกับภัยอันตรายต่าง ๆ จำนวนมากตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิตทั้งภัยจากธรรมชาติ ภัยจากโรคภัยไข้เจ็บ และภัยจากอุบัติเหตุต่าง ๆ ทำให้การดำรงชีวิตไม่มีความมั่นคงทั้งในด้านความปลอดภัยและด้านการเงิน ทำให้เกิดความกังวลใจ หวาดกลัว หรือรู้สึกไม่มั่นคงว่าภัยต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวเมื่อใด ธุรกิจประกันชีวิตเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญในการช่วยลดภาระทางการเงินได้ จึงนับเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการบรรเทาความเสี่ยงในอนาคตให้กับผู้รับผลประโยชน์ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์แก่ผู้เอาประกัน ซึ่งผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ก็คือ ผู้เอาประกันหรือครอบครัวของผู้เอาประกัน (สมาคมประกันชีวิตไทย, 2567) ปัจจุบันประชาชนมีความตระหนักถึงการซื้อประกันชีวิตเพิ่มมากขึ้น ทำให้บริษัทประกันชีวิตต้องพัฒนารูปแบบกรรมธรรม์ประกันชีวิต เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและทำให้เกิดแรงกระตุ้นจากสื่อโฆษณาเพื่อให้ผู้บริโภครับรู้ถึงปัญหาหากเผชิญกับโรคภัยไข้เจ็บ (ไชย ไชยวรรณ, 2568)

บมจ. เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต ให้บริการการขายประกันชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ และมีความมุ่งมั่นให้ความสำคัญต่อการนำเสนอกรรมธรรม์ประกันชีวิตหลากหลายรูปแบบให้ตรงตามความต้องการของลูกค้าแต่ละคน บมจ.เอฟดับบลิวดี จึงต้องเข้าใจถึงพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้าเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจในการพัฒนาและบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตให้สอดคล้องกับเป้าหมายของลูกค้าและเพื่อให้ลูกค้าเกิดทัศนคติที่ดีต่อการนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ของ บมจ. เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต (ปรมาศิริ มโนลมาย, 2567)

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล” เนื่องจากธุรกิจประกันชีวิตมีอัตราการเติบโตเพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรง ดังนั้น เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้เหนือกว่าคู่แข่ง จึงต้องเข้าใจ

กลุ่มเป้าหมายให้เกิดการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต บริษัท เอพดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต บริษัท เอพดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต บริษัท เอพดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการสำรวจ (Survey Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวนทั้งสิ้น 12,966 ราย (อ้างอิงศูนย์สนับสนุนงานฝ่ายขาย Agency Help Desk, 2568)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล รวมทั้งสิ้น 389 ราย ซึ่งได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีของ Taro Yamane ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่าง 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำแนกตามพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพื้นที่และอายุ (ปี)

พื้นที่		จำนวนลูกค้า (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)	
กรุงเทพมหานคร	ไม่เกิน 30 ปี	673	20	
	31-40 ปี	943	29	
	41-50 ปี	829	25	
	50 ปี ขึ้นไป	443	13	
ปริมณฑล:				
	นนทบุรี	ไม่เกิน 30 ปี	551	17
		31-40 ปี	772	23
		41-50 ปี	679	20
50 ปี ขึ้นไป		363	11	
ปทุมธานี	ไม่เกิน 30 ปี	491	15	
	31-40 ปี	688	20	
	41-50 ปี	606	18	
	50 ปี ขึ้นไป	324	10	
สมุทรปราการ	ไม่เกิน 30 ปี	466	14	
	31-40 ปี	652	20	
	41-50 ปี	574	17	
	50 ปี ขึ้นไป	306	9	

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพื้นที่และอายุ (ปี)

พื้นที่		จำนวนลูกค้า (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
สมุทรสาคร	ไม่เกิน 30 ปี	427	13
	31-40 ปี	598	18
	41-50 ปี	526	16
	50 ปี ขึ้นไป	282	8
นครปฐม	ไม่เกิน 30 ปี	413	12
	31-40 ปี	579	18
	41-50 ปี	509	15
	50 ปี ขึ้นไป	272	8
รวม		12,966	389

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic random sampling) โดยการเรียงลำดับตามพื้นที่และอายุ (ปี) ทั้งหมดใหม่ โดยใช้ข้อมูล ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2568 จากข้อมูลศูนย์สนับสนุนงานฝ่ายขาย Agency Help Desk แล้วจึงจับฉลากลำดับที่ของลูกค้าแต่ละรายเพื่อหาจุดเริ่มต้นในการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 389 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด แนวคิดและทฤษฎีทัศนคติ แนวคิดและทฤษฎีการตัดสินใจซื้อ และแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประกันชีวิต รวมถึงเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยนี้ใช้พื้นที่ในการดำเนินการวิจัยเป็นการศึกษาเฉพาะลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยนี้เริ่มทำการศึกษาในช่วงเดือนเมษายน ถึงเดือนสิงหาคม 2568

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการศึกษา รวมทั้งสร้างข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ

2. สร้างแบบสอบถามโดยนำข้อคำถามที่ได้พัฒนาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งนำฉบับร่างแบบสอบถามทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยทดลอง (Try out) กับตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.804

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Fisher's Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 389 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างลูกค้าบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 51.41) อายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 32.90) มีระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 43.70) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 75.32) และมีรายได้ต่อเดือน 40,001-60,000 บาท (ร้อยละ 29.31) สรุปผลศึกษาได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่า โดยภาพรวม ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.523$, S.D. = 0.290) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.093$, S.D. = 0.516) รองลงมา ด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.083$, S.D. = 0.744) และน้อยที่สุด ด้านบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.964$, S.D. = 0.617) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สนใจต่อการประกันชีวิต พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.732$, S.D. = 0.554) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านอารมณ์ความรู้สึก อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.785$, S.D. = 0.597) รองลงมา ด้านพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.745$, S.D. = 0.650) และน้อยที่สุด ด้านความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้าบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.424$, S.D. = 0.298) โดยพบว่า ซื้อประกันชีวิตเพื่อเป็นหลักประกันที่มั่นคงให้กับตนเองและครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.614$, S.D. = 0.746) รองลงมาคือ ทำการค้นหาข้อมูลจากคนใกล้ตัว เช่น ญาติ เพื่อน เพื่อนร่วมงาน เป็นต้น ก่อนการซื้อประกันชีวิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.591$, S.D. = 0.677) และน้อยที่สุดคือ เปรียบเทียบการให้บริการของพนักงานและตัวแทนขายประกันชีวิตก่อนการซื้อประกันชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.180$, S.D. = 0.661) ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Fisher's Least Significant Difference (LSD) ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามเพศ (n=389)

เพศ	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.	t	P-value
ชาย	189	3.437	0.298	0.846	0.398
หญิง	200	3.412	0.298		

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า t ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.846 โดยมีค่า P-value เท่ากับ 0.398 ซึ่งสูงกว่าค่านัยสำคัญที่ตั้งไว้ที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่า เพศ ต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอพดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ต่อเดือน

(n=389)

ปัจจัยส่วนบุคคล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-VALUE
อายุ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	0.097	0.032	0.364	0.779
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	385	34.271	0.089		
	รวม	388	34.368			
ระดับการศึกษา	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	0.149	0.074	0.840	0.432
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	386	34.219	0.089		
	รวม	388	34.368			
สถานภาพสมรส	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	0.068	0.034	0.380	0.684
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	386	34.300	0.089		
	รวม	388	34.368			
รายได้ต่อเดือน	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	0.312	0.078	0.879	0.476
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	384	34.056	0.089		
	รวม	388	34.368			

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอพดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ต่อเดือน พบว่า ค่า F ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.364, 0.840, 0.380 และ 0.879 โดยมีค่า P-value เท่ากับ 0.779, 0.432, 0.684 และ 0.476 ซึ่งสูงกว่า ค่านัยสำคัญที่ตั้งไว้ที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอพดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัทเอพดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท
เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามอายุ
ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ต่อเดือน

(n=389)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-VALUE
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	49	6.197	0.126	1.522	0.018*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	339	28.171	0.083		
รวม	388	34.368			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท
เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตาม
จำแนกตามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่า โดยภาพรวม มีค่า Sig. ต่ำกว่า 0.05 ซึ่งสามารถ
สรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท
เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี
ของ Fisher's Least Significant Difference (LSD) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Fisher's Least Significant
Difference (LSD)

ตัวแปร	\bar{X}	ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด						
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
(1) ด้านผลิตภัณฑ์	4.083	-						
(2) ด้านราคา	3.445	-0.638 (0.000)***	-					
(3) ด้านช่องทางการจัด จำหน่าย	3.465	-0.619 (0.000)***	0.020 (0.424)	-				
(4) ด้านการส่งเสริม การตลาด	4.093	0.010 (0.839)	0.648 (0.000)***	0.628 (0.000)***	-			
(5) ด้านบุคลากร	2.964	-1.119 (0.000)***	-0.481 (0.000)***	-0.501 (0.000)***	-1.129 (0.000)***	-		
(6) ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.241	-0.843 (0.000)***	-0.205 (0.000)***	-0.224 (0.000)***	-0.852 (0.000)***	0.277 (0.000)***	-	
(7) ด้านกระบวนการ ให้บริการ	3.369	-0.714 (0.000)***	-0.079 (0.000)***	-0.096 (0.007)**	-0.724 (0.000)***	0.405 (0.000)***	0.129 (0.000)***	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 5 เมื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด เป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จำนวน 19 คู่ โดยพบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาด (ค่าเฉลี่ย 4.093) มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 4.083) และน้อยที่สุด ด้านบุคลากร (ค่าเฉลี่ย 2.964) ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 3 ทศนคติ แตกต่างกัน ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามทัศนคติ

(n=389)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-VALUE
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	42	4.125	0.098	1.124	0.284
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	346	30.242	0.087		
รวม	388	34.368			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามทัศนคติ พบว่า โดยภาพรวม มีค่า Sig. สูงกว่า 0.05 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ทัศนคติ แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้า บริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะว่า ลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตเห็นถึงประโยชน์ของการทำประกันชีวิตเป็นการบริหารความเสี่ยงทางการเงินที่มีประสิทธิภาพตามแผนความคุ้มครอง สิทธิประโยชน์ หรือข้อเสนอต่าง ๆ ที่มีให้เลือกตามช่วงวัย โดยลูกค้าสามารถเลือกซื้อประกันชีวิตประเภทต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไปที่ตรงกับความต้องการของตนเองและครอบครัวมากที่สุด โดยผลจากการศึกษามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุไรพร จันฉนวน (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันสุขภาพ แบบประกัน

สุขภาพของบริษัทเมืองไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัดสินใจเลือกซื้อประกันสุขภาพแบบประกันสุขภาพของบริษัทเมืองไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในจังหวัดกรุงเทพมหานครของผู้บริโภคอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลงานของ อรุมา ช้างพลาย (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยภาพรวม ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดเป็นการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายรู้จักและรับรู้ จนเกิดการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต โดยผลจากการศึกษามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชุตติกาญจน์ ลิ้มสุวรรณ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อประกันสุขภาพส่วนบุคคลในกลุ่มคนอายุ 25-35 ปี พบว่า ปัจจัยทางการตลาดมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อประกันสุขภาพ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนาพันธ์ ทองจูน (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อประกันสุขภาพของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ทศนคติต่อการซื้อประกันชีวิตของลูกค้าบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ และความรู้สึกต่อการประกันชีวิตในเชิงบวกโดยช่วยสร้างวินัยการออมและยังเป็นการให้ความคุ้มครองชีวิตอีกด้วย ทำให้ลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตรู้สึกคลายความกังวลต่อการใช้ชีวิตได้ หงส์ณัญญา ดั่งโสน (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทศนคติและความไว้วางใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อประกันชีวิตและประกันสุขภาพผ่านช่องทางตัวแทนแบบออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า ทศนคติการซื้อประกันชีวิต ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปมิกา แป้นประดิษฐ์ (2564) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของทศนคติปัจจัยด้านสังคมและความไว้วางใจที่มีต่อความตั้งใจซื้อประกันชีวิตของประชาชนในจังหวัดสงขลา พบว่า ทศนคติต่อประกันชีวิต โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

4. จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัทเอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะ ลูกค้าที่ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ต่างก็ให้ความสำคัญต่อการซื้อประกันชีวิต เพื่อช่วยสร้างหลักประกันและความมั่นคงให้แก่ผู้เอาประกันภัยและครอบครัว ช่วยให้เกิดการออมทรัพย์ และเป็นเครื่องมือให้ผู้เอาประกันมีวินัยในการเก็บออม โดยผลจากการศึกษา

มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ หงส์ณัญญา ด้วงโสน (2565) ศึกษาเรื่อง ทักษะคติและ ความไว้วางใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อประกันชีวิตและประกันสุขภาพผ่านช่องทางตัวแทน แบบออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ สถานภาพสมรส และอาชีพ แตกต่างกัน มีความตั้งใจซื้อประกันชีวิต ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องผลการวิจัยของเปมิกา แป้นประดิษฐ์ (2564) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของทัศนคติปัจจัยด้านสังคมและความไว้วางใจที่มีต่อความตั้งใจซื้อประกัน ชีวิตของประชาชนในจังหวัดสงขลา พบว่า เพศ อายุ และสถานภาพสมรส แตกต่างกัน มีระดับ ความตั้งใจซื้อประกันชีวิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

5. จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจ ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะ ปัจจัยส่วนประสม ทางการตลาดช่วยทำให้การประกันชีวิตมีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการและ ความจำเป็นที่แตกต่างกันของผู้บริโภคให้เลือกซื้อความคุ้มครองตามความเหมาะสม เพื่อช่วยสร้าง ความมั่นคงทางการเงิน โดยเฉพาะในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน อย่างการเสียชีวิต ผู้รับผลประโยชน์จะได้รับเงินชดเชย ซึ่งสามารถช่วยแบ่งเบาภาระด้านการเงิน โดยผลจากการศึกษา มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนาพันธ์ ทองจุ่น (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อ กระบวนการตัดสินใจซื้อประกันสุขภาพของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยส่วนประสม ทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านลักษณะทางกายภาพมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ประกันสุขภาพของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้อง ผลงานวิจัยของชุตติกาญจน์ ลิ้มสุวรรณ (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อประกันสุขภาพส่วนบุคคลในกลุ่มคนอายุ 25-35 ปี พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย บุคคล และกระบวนการทำงาน และปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด และกายภาพ มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อประกันสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. จากการศึกษาพบว่า ทักษะคติแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ อาจเป็นเพราะ ลูกค้ายที่ซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ต่างก็มีทัศนคติที่ให้ความสำคัญการประกันชีวิต เพื่อความมั่นคงและเตรียมความพร้อมสำหรับความไม่แน่นอนในอนาคต เช่น การเจ็บป่วย การเสียชีวิต หรือการเกษียณอายุ โดยผลจากการศึกษามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของฐิตาภรณ์ ชินาวุธ (2565) ศึกษาเรื่อง ทักษะคติต่อการวางแผนทำประกันสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัย รามคำแหง พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กฤษมน เล็บขาว (2564) ศึกษาเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจ ทักษะคดีด้านภาพลักษณ์องค์กรและส่วนประสม

ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อกรรมธรรม์เงินฝากสงเคราะห์ชีวิต ธกส ทวีรัก99 กรณีศึกษา
สำนักงาน ธ.ก.ส.จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ทักษะคติของลูกค้ำที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรด้าน
ความรับผิดชอบ และด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเงินฝากสงเคราะห์ชีวิต
ธกส ทวีรัก 99 อย่างมีนัยสำคัญ

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพบได้ว่า ปัจจัยมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต
ของบริษัท เอฟดับบลิวดี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล คือ
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด เพราะปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดช่วยให้นักการตลาดเข้าใจ
ธุรกิจ เข้าใจสินค้าและเข้าใจความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น รวมทั้งยังช่วยสร้างข้อได้เปรียบ
ทางการตลาดให้กับธุรกิจได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. บริษัทเอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ควรมีนโยบายปรับปรุงช่องทางการติดต่อให้มีหลากหลายมากขึ้นเพื่อเพิ่มความสะดวกให้แก่ลูกค้ำ
2. บริษัทเอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ควรมีนโยบายให้ความสำคัญกับการมีโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ เว็บไซต์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, Twitter, YouTube, TikTok, LINE เป็นต้น เพื่อความหลากหลายมากขึ้น และควรคัดกรองเนื้อหาและสื่อโฆษณาก่อนทำการเผยแพร่
3. บริษัทเอฟดับบลิวดีประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ควรมีนโยบายพัฒนาพนักงานเกี่ยวกับข้อมูลการประกันชีวิตและการให้ข้อมูลที่ชัดเจนกับลูกค้ำ โดยมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้ำที่ต้องการซื้อประกันชีวิต

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรออกแบบกรรมธรรม์ที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านผลิตภัณฑ์และราคาให้เหมาะสมกับบุคคลที่แตกต่างกัน
2. ควรมีการพัฒนาารูปแบบกระบวนการให้มีความทันสมัยสามารถตอบสนองต่อผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว โดยมีขั้นตอนการบริการที่ไม่ซับซ้อนที่จะช่วยให้ผู้บริโภครู้สึกไม่เสียเวลากับการรอคอยและเป็นการสร้างความประทับใจให้กับผู้บริโภค

3. ควรให้ความสำคัญต่อการมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่สามารถรองรับการใช้งานบริการของผู้บริโภคได้เพื่อดึงดูดใจของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย

4. ควรส่งเสริมความรู้และความเชี่ยวชาญแก่ตัวแทนประกันชีวิตและบุคลากรให้สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนและไม่ซับซ้อนแก่ลูกค้า

5. ควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการตลาดที่สร้างการรับรู้และการประเมินความต้องการของผู้บริโภคช่วยกระตุ้นให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจซื้อประกันชีวิตได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยฉบับนี้ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อผู้ที่สนใจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการต่อยอดผลงานวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ไปอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ โดยเห็นควรว่าในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต เช่น การสัมภาษณ์ควบคู่กับการทำแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตและการให้บริการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้แท้จริงและครอบคลุมทุกด้าน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤษมน เล็บขาว. (2564). การศึกษาแรงจูงใจ ทักษะคิดด้านภาพลักษณ์องค์กร และส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์เงินฝากสงเคราะห์ชีวิต ธกส ทวีรัก99 กรณีศึกษาสำนักงาน ธ.ก.ส.จังหวัดร้อยเอ็ด. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ชุตติกาญจน์ ลีมสุวรรณ. (2566). ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อประกันสุขภาพส่วนบุคคลในกลุ่มคนอายุ 25-35 ปี. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไชย ไชยวรรณ. (2568). พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการเพื่อตอบสนองทุกช่วงชีวิต. กรุงเทพฯ: บมจ.ไทยประกันชีวิต.
- ฐิตาภรณ์สินาวุธ.(2565).ทัศนคติต่อการวางแผนทำประกันสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนาพันธ์ ทองจุน. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อประกันสุขภาพของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร.ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ปรมาศิริ มโนลมา้ย. (2567). รายงานการรับประกันชีวิตแยกตามช่องทาง (รูปแบบใหม่) ธ.ค. 2562 ถึง 2566. กรุงเทพฯ:ธนาคารไทยพาณิชย์.
- เปมิกา แป้นประดิษฐ์. (2564). อิทธิพลของทัศนคติปัจจัยด้านสังคมและความไว้วางใจที่มีต่อความตั้งใจซื้อประกันชีวิตของประชาชนในจังหวัดสงขลา. วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2564, 20-34.
- สมาคมประกันชีวิตไทย. (2567). การประกันชีวิต. กรุงเทพฯ: สมาคมประกันชีวิตไทย.
- หงส์ณัญญา ด้วงโสน. (2565). ทัศนคติและความไว้วางใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อประกันชีวิตและประกันสุขภาพผ่านช่องทางตัวแทนแบบออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. วารสารสุทธิปริทัศน์ ปีที่ 37 ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2566, 16-28.
- อรอุมา ช้างพลาย. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุไรพร จันฉนวน. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันสุขภาพ แบบประกันสุขภาพของบริษัทเมืองไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564), 119-129.

การวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560
Analysis of Problems and Impacts from the Enforcement of
the Computer Crime Act B.E. 2560

พิพิชญ์ พิศรูป¹

Received: 7 September 2025 Revised: 28 February 2026 Accepted: 28 February 2026

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ส่งผลกระทบต่อประชาชนในด้านการรู้เท่าทัน ปรับตัว และตระหนักถึงบทลงโทษจากการกระทำผิด จึงเป็นที่มาของการศึกษานี้ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 และ 2) เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 พบว่า ปัญหาและผลกระทบในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50, S.D. = 0.65$) ระดับความคิดเห็นสูงที่สุดคือแนวโน้มพฤติกรรมการสื่อออนไลน์ ($\bar{x} = 4.78, S.D. = 0.683$) และผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 จากพนักงานของรัฐ ($\bar{x} = 4.68, S.D. = 0.64$) พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์มี ($\bar{x} = 4.04, S.D. = 0.626$) ตามลำดับ 2. ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 พบว่า จำแนกได้ 4 หมวดได้แก่ 1) การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กฎหมาย 2) การปรับปรุงกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ และ 4) การพัฒนาและปรับปรุงมาตรการลงโทษ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมพบว่าการส่งเสริมการศึกษาและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคอมพิวเตอร์

คำสำคัญ (Keywords): พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ปัญหาการนำไปใช้ ผลกระทบต่อประชาชน

Abstract

The change in the Computer Crime Act has an effect on people's awareness, adaptation, and awareness of the penalties for wrongdoing. This is the origin of this study. The objectives are 1) to analyze the problems and impacts of enforcing the Computer Crime Act 2017 and 2) to propose solutions to these problems. This is a quantitative research, collecting data from 400 people in Bangkok. Analyses were performed using means, standard deviations, and hypothesis testing. The study found that: 1. The problems and impacts from the enforcement of the Computer-Related Crime Act B.E. 2550 (2007) found that the overall problems and impacts were at a high level (= 4.50, SD = 0.65). The highest level of opinions was the tendency of online media behavior (= 4.78, SD = 0.683) and the impacts from the enforcement of the Computer-Related Crime Act B.E. 2550 (2007) from government employees (= 4.68, SD = 0.64). Online media usage behavior was (=4.04, SD = 0.626), respectively. 2. The guidelines for solving the problems of the impacts from the enforcement of the Computer-Related Crime Act B.E. 2560 (2017) were found to be categorized into 4 categories: 1) Promoting knowledge and understanding of the law ; 2) Improving the law enforcement process; 3) Public and various sectors' participation; and 4) Developing and

improving punitive measures. Additional suggestions indicated that education and knowledge about computer laws should be promoted.

Keywords: Computer Crime Act, Implementation Issues, Impacts on the Public

บทนำ (Introduction)

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว สังคมออนไลน์ได้กลายเป็น “พื้นที่สาธารณะเสมือน” (Virtual Public Sphere) ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถติดต่อสื่อสาร แสดงความคิดเห็น และแบ่งปันข้อมูลข่าวสารได้อย่างเสรีผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ไม่ว่าจะเป็น Facebook, Twitter, Line หรือแพลตฟอร์มอื่น ๆ โดยใช้เครื่องมือที่เรียกรวมกันว่า Social Media ซึ่งครอบคลุมถึงข้อความ ภาพ เสียง วิดีโอ และสื่ออื่น ๆ (วรรณดี แสงจันทร์, 2561) เสรีภาพในการแสดงออกบนสื่อสังคมออนไลน์ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักการประชาธิปไตย แต่ในทางกลับกัน หากปราศจากการควบคุม ก็อาจก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิผู้อื่น เช่น การหมิ่นประมาท การกล่าวหาบุคคลโดยไม่มีพยานหลักฐาน หรือการเผยแพร่ข้อมูลที่บิดเบือนความจริง ส่งผลให้บุคคลที่ถูกพาดพิงได้รับความเสียหายทั้งในด้านชื่อเสียง หน้าที่การงาน หรือความสัมพันธ์ในสังคม (สุธาสิณี พงษ์โสภา, 2564)

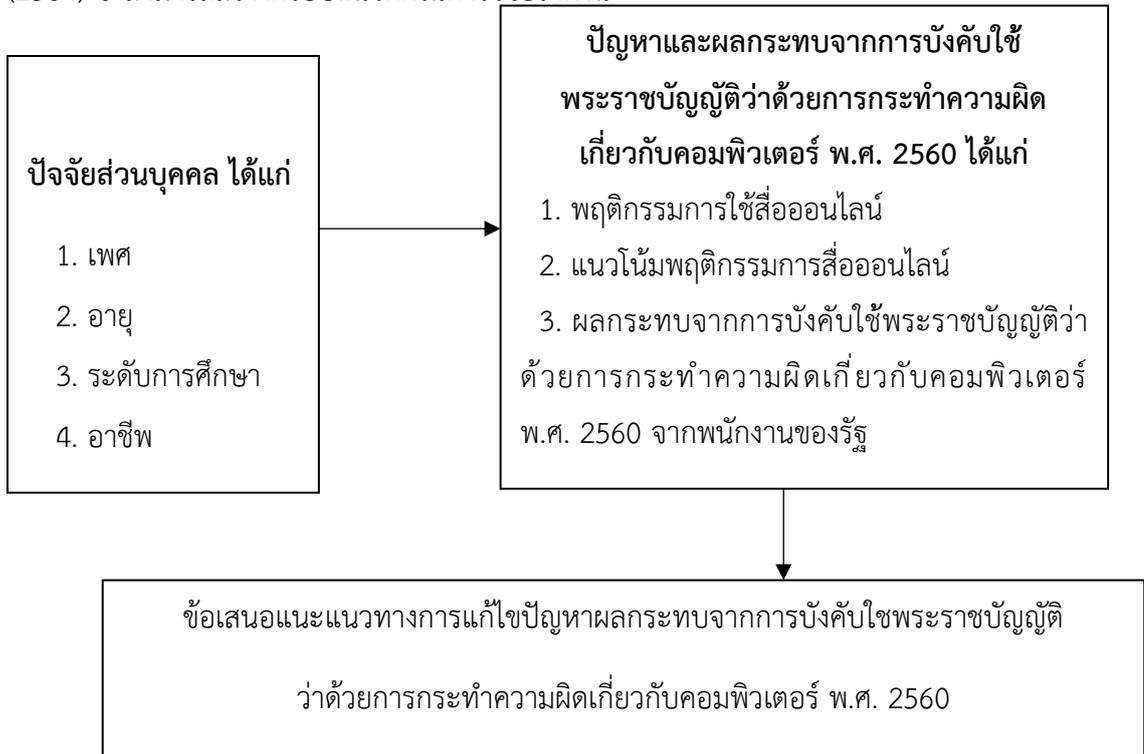
ด้วยเหตุนี้ ภาครัฐจึงตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2560 เพื่อควบคุมพฤติกรรมในโลกออนไลน์ โดยเฉพาะมาตรา 14 ซึ่งกำหนดบทลงโทษสำหรับการนำข้อมูลอันเป็นเท็จหรือปลอมเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ โดยประการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560) อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวกลับมีปัญหาในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในเรื่อง การตีความถ้อยคำทางกฎหมาย เช่น “ข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอม” หรือ “ข้อมูลอันเป็นเท็จ” ซึ่งยังไม่มีคำนิยามที่ชัดเจนในกฎหมาย และก่อให้เกิดความสับสนต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ใช้สื่อ และผู้เสียหายเอง (ปัญญา ยิ่งสกุล, 2565) อีกทั้งยังมีข้อถกเถียงเกี่ยวกับการเข้าซ้อนของบทบัญญัติกฎหมายระหว่าง พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ กับ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326-328 ที่บัญญัติความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ถูกกล่าวหาถูกดำเนินคดีซ้ำซ้อน หรือเผชิญโทษซ้ำในความผิดเดียวกัน นอกจากนี้ การเผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลโดยไม่ได้เป็นผู้จัดทำต้นฉบับ แต่กระทำโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือด้วยเจตนาสื่อสารโดยสุจริต ก็กลายเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อเสรีภาพในการสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนในสังคมประชาธิปไตยอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560
2. เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามาตรผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

ทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ทำการศึกษาปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จากงานวิจัยของอานนท์ รักติกุล (2563), นัทธมน ทับทิมไทย, เสกสรรค์ ทองคำบรรจง และสรพงษ์ เจริญฤทธิยาวุฒิ (2563) และวาสิิน มีธรรม และบัณฑิต ขวาโยธา (2564) ซึ่งสามารถสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครจากทั้งสิ้น 50 เขต ในช่วงปี 2568 จำนวน 3,563,058 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครจากทั้งสิ้น 50 เขตจากการสุ่มตัวอย่าง 5% หรือ 0.05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตาราง Taro Yamane (1973) ที่มีระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาข้อมูลในพื้นที่กรุงเทพมหานครจากทั้งสิ้น 50 เขต

ขอบเขตด้านระยะเวลา ในปีการศึกษา 2568

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนผลงานที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 ปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ
ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม
แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์เนื้อหา และพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีจำนวนสูงสุดประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยในด้านเพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 ส่วนเพศ หญิงมี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ชายมีจำนวนมากกว่าผู้หญิงในกลุ่ม ตัวอย่างในด้านอายุ กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุดคือกลุ่มอายุ 31-40 ปี จำนวน 85 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.25 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มวัยทำงานในช่วงอายุ 31-40 ปี มีการแสดงตัวในกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ด้านระดับ การศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 ซึ่งมากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษา ปวช. / ปวส. หรือสูงกว่าปริญญาตรี แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับสูง และสุดท้ายในด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุด คือ พนักงานเอกชน จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 ซึ่งมากกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพรับราชการ หรือรับจ้างทั่วไป ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพในภาคเอกชน จากข้อมูลเหล่านี้ สามารถ เห็นได้ว่า ความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่างในแง่ของ เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพมีความสำคัญ ในการทำความเข้าใจลักษณะและลักษณะทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งอาจมีผลต่อการศึกษาและ การวิเคราะห์ในงานวิจัยต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาตอนที่ 2 ปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วย การกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในภาพรวม โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($= 4.50$, $S.D. = 0.65$) โดยประเด็นที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ แนวโน้มพฤติกรรมการเล่นออนไลน์ ($= 4.78$, $S.D. = 0.683$) และผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จากพนักงานของรัฐ ($= 4.68$, $S.D. = 0.64$) ซึ่งทั้งสองประเด็นอยู่ในระดับ

มากที่สุด ส่วนพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($= 4.04$, S.D. = 0.626)

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($= 4.04$, S.D. = 0.626) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแนวโน้มยอมรับว่ามีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการใช้สื่อออนไลน์ในลักษณะต่าง ๆ ค่อนข้างสูง เมื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ ท่านเคยโพสต์ฝากร้านในสื่อออนไลน์ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($= 4.66$, S.D. = 0.645) ท่านเคยใช้คำพูดหรือแสดงความคิดเห็นบนสื่อออนไลน์ที่ไม่สุภาพหรือในทางที่หมิ่นประมาทต่อผู้อื่น ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($= 4.48$, S.D. = 0.641) และท่านเคยส่งข้อมูลที่เป็นสแปม (อีเมลขยะ) หรือไวรัสให้กับผู้อื่นโดยเจตนา ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($= 4.34$, S.D. = 0.504) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ท่านเคยเข้าใช้บริการเว็บพนันออนไลน์ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($= 3.25$, S.D. = 0.676) แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ น่าจะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมดังกล่าว หรือไม่ยอมรับว่าเคยมีส่วนเกี่ยวข้อง

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมการสื่อออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($= 4.78$, S.D. = 0.683) แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มที่จะปรับพฤติกรรมและใช้สื่อออนไลน์อย่างระมัดระวังและมีความรับผิดชอบสูงเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ หากท่านพบเห็นข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัติบนสื่อออนไลน์ ท่านตั้งใจจะเผยแพร่ แชร์ หรือแบ่งปันข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นบนสื่อออนไลน์ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($= 4.85$, S.D. = 0.680) ท่านศึกษาพระราชบัญญัติเกี่ยวกับสื่อใหม่ ๆ อยู่เสมอ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($= 4.83$, S.D. = 0.641) ท่านจะแนะนำหรือบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ให้แก่ผู้อื่นหรือคนรอบข้างรับทราบ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($= 4.77$, S.D. = 0.647) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ท่านตั้งใจที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัติเพิ่มเติมเพื่อเป็นความรู้และประโยชน์ต่อการใช้งานบนสื่อออนไลน์เพื่อไม่ก่อให้เกิดการกระทำผิดระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($= 4.68$, S.D. = 0.662) ทั้งนี้ รายการอื่น ๆ ก็มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการใช้งานสื่อออนไลน์อย่างมีจิตสำนึกและความตระหนักด้านกฎหมายของกลุ่มตัวอย่างอย่างชัดเจน

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยพนักงานของรัฐ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($= 4.68$, S.D. = 0.64) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่

รัฐในการใช้กฎหมายดังกล่าวส่งผลในเชิงบวกอย่างชัดเจนเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกการใช้งานและป้องกันการแชร์ภาพที่ผิดกฎหมายระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($= 4.75, S.D. = 0.638$) เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันการละเมิดสิทธิเสรีภาพในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้อื่น ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ($= 4.73, S.D. = 0.676$) และการสร้างความเชื่อมั่นในการใช้งานอินเทอร์เน็ต ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($= 4.73, S.D. = 0.493$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ การปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($= 4.55, S.D. = 0.662$)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมพบว่าการส่งเสริมการศึกษาและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคอมพิวเตอร์ หน่วยงานรัฐควรจัดทำแผนการศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์อย่างทั่วถึง โดยใช้ช่องทางออนไลน์และการอบรมทั้งในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และภาคประชาชนทั่วไป เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบังคับและข้อห้ามที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานสื่อออนไลน์ รวมถึงการสร้างความปลอดภัยถึงผลกระทบทางกฎหมายจากการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ผลการศึกษาพบว่าปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในภาพรวม โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่มีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด คือ แนวโน้มพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ และผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จากพนักงานของรัฐซึ่งทั้งสองประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแนวโน้มยอมรับว่ามีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการใช้สื่อออนไลน์ในลักษณะต่าง ๆ ค่อนข้างสูง เมื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบ พบว่า ข้อที่มีระดับ

ความคิดเห็นมากที่สุดเรียงตามลำดับได้แก่ ท่านเคยโพสต์ฝากไว้ในสื่อออนไลน์ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของ ท่านเคยใช้คำพูดหรือแสดงความคิดเห็นบนสื่อออนไลน์ที่ไม่สุภาพหรือในทางที่หมิ่นประมาทต่อผู้อื่น และท่านเคยส่งข้อมูลที่เป็นสแปม (อีเมลขยะ) หรือไวรัสให้กับผู้อื่นโดยเจตนาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ท่านเคยเข้าใช้บริการเว็บพอร์ทัลออนไลน์แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ น่าจะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมดังกล่าว หรือไม่ยอมรับว่าเคยมีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสิน มีธรรม และบัณฑิต ขวาโยธา (2564) ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 บทความวิจัยเรื่อง มาตรการการบังคับใช้ทางกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ลักษณะการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยเกี่ยวกับสื่อลามก เพื่อประสงค์เพื่อการค้าหรือแสวงหาผลกำไร เพื่อหาข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายในการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาวิธีการดำเนินงานโดยศึกษาแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร เกี่ยวกับปัญหาการกฎหมายควบคุมสื่อลามก บทกำหนดโทษการเผยแพร่ข้อมูลอันมีลักษณะลามก

ในส่วนข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด เช่น การเข้าใช้บริการเว็บพอร์ทัลออนไลน์ น่าจะสะท้อนถึงการตระหนักรู้ถึงความเสี่ยงหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะในเรื่องของการเข้าเว็บพอร์ทัลออนไลน์ที่มีการระบุว่าเป็นกิจกรรมที่ผิดกฎหมายในหลายกรณี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความระมัดระวังของกลุ่มตัวอย่างที่อาจหลีกเลี่ยงหรือไม่ยอมรับว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดประเภทนี้ สิ่งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของวาสิน มีธรรม และบัณฑิต ขวาโยธา (2564) ซึ่งได้ศึกษาการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 พบว่า แม้จะมีการบัญญัติโทษสำหรับการเผยแพร่ข้อมูลผิดกฎหมายในโลกออนไลน์ แต่กฎหมายยังคงไม่ครอบคลุมพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น การเผยแพร่ข้อมูลลามกหรือการกระทำผิดที่เกี่ยวกับการแสวงหาผลกำไรจากการเผยแพร่ข้อมูลในทางที่ผิด

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมสื่อออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มที่จะปรับพฤติกรรมและใช้สื่อออนไลน์อย่างระมัดระวังและมีความรับผิดชอบสูงเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดได้แก่หากท่านพบเห็นข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัติบนสื่อออนไลน์ ท่านตั้งใจจะเผยแพร่ แชร์ หรือแบ่งปันข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นบนสื่อออนไลน์ ท่านศึกษาพระราชบัญญัติเกี่ยวกับสื่อใหม่ ๆ อยู่เสมอ ท่านจะแนะนำหรือบอกต่อข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ให้แก่ผู้อื่นหรือคนรอบข้างรับทราบ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือท่านตั้งใจ

ที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัติเพิ่มเติมเพื่อเป็นความรู้และประโยชน์ต่อการใช้งานบนสื่อออนไลน์ เพื่อไม่ก่อให้เกิดการกระทำความผิดทั้งนี้รายการอื่น ๆ ก็มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการใช้งานสื่อออนไลน์อย่างมีจิตสำนึกและความตระหนักรู้ด้านกฎหมายของกลุ่มตัวอย่างอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัชทพงษ์ เชื้อดี (2564) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการใช้ข้อความทำให้บุคคลอื่นเสียหายทางคอมพิวเตอร์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ในมาตรา 14 (1) โดยให้มีความชัดเจนในการนำมาใช้กับการใช้ข้อความทำให้บุคคลอื่นเสียหายโดยทุจริต หลอกลวง เพื่อให้ได้มาและนำไปใช้ซึ่งข้อมูลของผู้อื่น โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดการใช้ข้อความทำให้บุคคลอื่นเกิดความเสียหาย เช่น การใส่ความส่งผลให้ผู้ถูกกล่าวถึงเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังซึ่งถือเป็นการหมิ่นประมาทผู้อื่น มีบทบัญญัติในการลงโทษผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 หรือการหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ซึ่งเป็นการกระทำด้วย เอกสาร ภาพวาด ภาพยนต์ หรือตัวอักษรให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 มาบังคับใช้ และเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 ได้อีกด้วย ต่อมาการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีในการสื่อสารทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงเนื้อหาได้โดยง่าย ทำให้เทคโนโลยีเป็นสื่อหลักที่นำมาใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างแพร่หลาย ในทางกลับกันก็สามารถทำให้เกิดความเสียหายจากการสื่อสารที่ไม่ถูกต้อง ทั้งในรูปแบบของข้อความตัวอักษร ภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว ทั้งนี้ยังรวมถึงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อดังกล่าว เช่น Facebook, Line หรือ Web board ต่าง ๆ ทั้งในเชิงสร้างสรรค์หรือดูหมิ่น เหยียดหยาม หมิ่นประมาท ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นที่ปรากฏอยู่ในสื่อสังคมปัจจุบันจำนวนมาก หรือแม้กระทำการดูถูกเหยียดหยาม ดูหมิ่น หมิ่นประมาทผู้อื่นเกิดการฟ้องร้องให้ลงโทษและเรียกค่าเสียหายหลายกรณี รวมถึงการฉ้อโกงที่เป็นการนำข้อความหลอกลวงผู้อื่นโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดด้วยให้นำพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาใช้บังคับจึงเป็นกฎหมายที่มีเจตนาธรรมณ์เกี่ยวกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้บทกฎหมายในปัจจุบัน และเป็นการทับซ้อนกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ในเรื่องของการฉ้อโกงอีกด้วยข้อเสนอแนะในบทความนี้คือให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 14 (1) โดยให้บัญญัติว่า “โดยทุจริตหรือโดยหลอกลวงเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลของผู้อื่น และนำไปใช้เพื่อให้ได้ทรัพย์สินของผู้อื่น” หรือโดยหลอกลวงเรื่องให้ได้มาซึ่งข้อมูลของผู้อื่น และนำไปใช้เพื่อให้ได้ทรัพย์สินของผู้อื่น” ทั้งนี้จากเหตุผลดังกล่าวนี้ผลการศึกษาก็เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมการสื่อออนไลน์ที่แสดงออกในระดับมากที่สุดสะท้อนถึงความตระหนักรู้และ

ความรับผิดชอบในการใช้งานสื่อออนไลน์ในทางที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ โดยเฉพาะในเรื่องของการเผยแพร่ข้อมูลที่มีประโยชน์ตามพระราชบัญญัติและการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อออนไลน์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบต่อการเผยแพร่ข้อมูลที่มีประโยชน์ให้แก่สาธารณะ และพร้อมที่จะศึกษาหรือแชร์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติให้แก่คนรอบข้างหรือผู้อื่นเพื่อเพิ่มความรู้และความตระหนักรู้ในด้านกฎหมายเกี่ยวกับสื่อออนไลน์ เมื่อเปรียบเทียบกับข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ การหาข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัติเพิ่มเติมเพื่อเป็นความรู้และประโยชน์ต่อการใช้งานบนสื่อออนไลน์ อาจสะท้อนถึงการรับรู้ว่าจะมีความตระหนักในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่ยังคงขาดความกระตือรือร้นในการหาข้อมูลเพิ่มเติมในเชิงลึกเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำผิดที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้สื่อออนไลน์ในบางครั้ง การศึกษาในเรื่องนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชพงษ์ เชื้อดี (2564) ที่ได้ศึกษาการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 และปัญหาการใช้ข้อความที่ทำให้บุคคลอื่นเสียหายโดยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ เช่น การหลอกลวงหรือการฉ้อโกงผ่านการใช้ข้อความและข้อมูลปลอมในสื่อออนไลน์ ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับบุคคลอื่นที่ถูกกล่าวถึงในโลกออนไลน์ การใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำผิดในลักษณะนี้ถือเป็นความผิดที่สามารถลงโทษได้ตามกฎหมายทั้งในทางอาญาและแพ่ง จากงานวิจัยนี้ ยังพบว่าแม้จะมีการบัญญัติบทลงโทษในประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ แต่การพัฒนาทางเทคโนโลยีในด้านการสื่อสารทำให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลและข้อความได้ง่ายและรวดเร็ว จึงทำให้เกิดความเสี่ยงในการกระทำผิดมากขึ้น เช่น การเผยแพร่ข้อมูลที่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย หรือการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงบนสื่อสังคมออนไลน์ ในส่วนของข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมาย การศึกษานี้เห็นควรให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) เพื่อให้มีการกำหนดความผิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ข้อความหลอกลวงหรือการกระทำผิดที่เกี่ยวกับการหลอกลวงข้อมูลผู้อื่น เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางการเงิน ซึ่งจะช่วยให้กฎหมายมีความครอบคลุมและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ซึ่งการตระหนักรู้ในกฎหมายเกี่ยวกับการใช้สื่อออนไลน์และการเผยแพร่ข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยป้องกันการกระทำผิดในโลกออนไลน์และสนับสนุนการใช้สื่อออนไลน์อย่างมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบ

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยพนักงานของรัฐ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐในการใช้กฎหมายดังกล่าวส่งผลในเชิงบวกอย่างชัดเจนเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐบันทึกการใช้งานและป้องกันการแชร์ภาพที่ผิดกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนิน

การเกี่ยวกับการป้องกันการละเมิดสิทธิเสรีภาพในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้อื่น และการสร้างความเชื่อมั่นในการใช้งานอินเทอร์เน็ตตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ การปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวรรธน์ ดำรงค์กุลนันท์ (2564) ขอบเขตของการนำเข้าเผยแพร่และส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 กับการใช้เฟซบุ๊ก การใช้และการตีความคำว่า “นำเข้า” “เผยแพร่” และ “ส่งต่อ” ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในทางปฏิบัตินั้น เป็นที่น่าสงสัยว่าผู้ใช้และผู้ตีความกฎหมายได้พิเคราะห์จากตัวอักษรและเจตนารมณ์ควบคู่กันหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น ผู้ใช้และผู้ตีความกฎหมายบางท่านมีความคิดเห็นว่าการถูกใจ (Like) โพสต์ในเฟซบุ๊ก และการแสดงความคิดเห็น (Comment) ต่อโพสต์ในเฟซบุ๊ก ถือเป็น การ “เผยแพร่” ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 14 บทความนี้จึงได้ทำการศึกษาขอบเขตของถ้อยคำทั้ง 3 คำนี้ กับการใช้เฟซบุ๊ก โดยได้ดำเนินการศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการใช้และการตีความถ้อยคำทั้ง 3 คำนี้ของผู้ใช้และผู้ตีความกฎหมายบางท่านที่ในบางกรณีนั้น ได้ใช้และตีความโดยพิเคราะห์จากตัวอักษรแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้พิเคราะห์จากเจตนารมณ์ด้วย ได้แก่ กรณีการถูกใจโพสต์ในเฟซบุ๊ก และกรณีการแสดงความคิดเห็นต่อโพสต์ในเฟซบุ๊ก ส่งผลให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนถูกลิดรอน และในบางกรณีนั้นได้ใช้และตีความเกินทั้งตัวอักษรและเจตนารมณ์ ได้แก่ กรณีการเข้าไปชมหรือเข้าไปฟังเนื้อหาในเฟซบุ๊กส่งผลให้สิทธิในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนถูกปิดกั้น อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบทความนี้ได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามีเกี่ยวกับการใช้และการตีความถ้อยคำทั้ง 3 คำนี้ นอกจากนี้ ยังได้เสนอแนะขอบเขตของถ้อยคำทั้ง 3 คำนี้กับการใช้เฟซบุ๊กในลักษณะต่าง ๆ อีกด้วย ยกตัวอย่าง เช่น การติดตาม (Follow) บัญชีผู้ใช้ในเฟซบุ๊ก การแชร์ (Share) โพสต์ในเฟซบุ๊กการแท็ก (Tag) รูปภาพในเฟซบุ๊ก ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้และการตีความถ้อยคำทั้ง 3 คำนี้เป็นไปอย่างถูกต้อง อันจะส่งผลให้สิทธิในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนไม่ถูกปิดกั้นและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนไม่ถูกลิดรอนอีกต่อไป

ทั้งนี้ จากผลการศึกษาเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยพนักงานของรัฐ พบว่าโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐในการใช้กฎหมายดังกล่าวส่งผลในเชิงบวกอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนถึงความรับผิดชอบและความพยายามของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การบันทึก

การใช้งานและการป้องกันการแชร์ภาพที่ผิดกฎหมาย การป้องกันการละเมิดสิทธิเสรีภาพในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้อื่น และการสร้างความเชื่อมั่นในการใช้งานอินเทอร์เน็ต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการคุ้มครองความปลอดภัยของข้อมูลและการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่ปลอดภัยต่อประชาชน ทั้งนี้ยังสะท้อนถึงการพยายามลดการกระทำที่ผิดกฎหมายในโลกออนไลน์ และรักษาความเป็นธรรมในการใช้เทคโนโลยี ข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ การปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งสะท้อนถึงความกังวลเกี่ยวกับการที่กฎหมายอาจถูกใช้ในลักษณะที่ลดทอนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นบนสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะเมื่อมีการตีความคำบางคำในกฎหมายอย่างไม่ชัดเจน ซึ่งอาจนำไปสู่การลดทอนสิทธิของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นในโลกออนไลน์ ผลการศึกษาในส่วนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวรรณ ดำรงค์กุลนันท์ (2564) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับขอบเขตของการนำเข้าเผยแพร่และส่งต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 14 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดยการตีความคำที่เกี่ยวข้อง เช่น "นำเข้า" "เผยแพร่" และ "ส่งต่อ" ซึ่งในบางกรณีการตีความเหล่านี้ อาจทำให้เกิดข้อสงสัยและส่งผลให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนถูกจำกัด อย่างเช่น การ "ถูกใจ" หรือการแสดงความคิดเห็นบนเฟซบุ๊กอาจถูกตีความว่าเป็นการเผยแพร่ข้อมูล ซึ่งส่งผลให้ประชาชนบางกลุ่มกลัวการแสดงความคิดเห็นที่อาจนำไปสู่ปัญหาทางกฎหมาย การศึกษาเหล่านี้เสนอแนวทางการแก้ไขและการตีความคำในกฎหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างสมเหตุสมผลและไม่ทำลายสิทธิในการรับรู้ข้อมูลและการแสดงความคิดเห็นของประชาชน การปรับปรุงและชี้แจงขอบเขตของกฎหมายในลักษณะนี้จะช่วยให้เกิดความสมดุลระหว่างการป้องกันการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์และการคุ้มครองเสรีภาพในการใช้สื่อออนไลน์ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพการแก้ไขและตีความกฎหมายให้ชัดเจนจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ผู้ใช้สื่อออนไลน์สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีภายใต้กรอบกฎหมาย โดยไม่ต้องกังวลถึงการถูกละเมิดสิทธิในการรับข้อมูลหรือการแสดงความคิดเห็นบนแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ และเมื่อทำการทดสอบสมมติฐานพบว่าเพศและอายุมีผลกระทบต่อบางปัจจัยในด้านพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์และผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติ ส่วนระดับการศึกษามีผลกระทบต่อผลกระทบจากพระราชบัญญัติและภาพรวมและอาชีพไม่มีผลกระทบต่อปัญหาหรือผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนัทธมน ทับทิมไทย, เสกสรรค์ ทองคำบรรจง และสรพงษ์ เจริญฤทธยาวุฒิ (2563) อิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ที่มีต่อพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าการเปลี่ยนแปลงของความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีความแตกต่างกัน มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตในภาพรวมอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สามารถอธิบายความแปรปรวนในภาพรวม ได้ร้อยละ 4.8 เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับชั้นปี อิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อธิบายได้ร้อยละ 80 แต่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2-6 ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

วัตถุประสงค์ที่ 2. เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์และผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 พบว่าโดยรวมกลุ่มตัวอย่างมีการใช้สื่อออนไลน์อย่างระมัดระวังและมีความรับผิดชอบสูง แต่ยังมีบางพฤติกรรมที่อาจละเมิดกฎหมาย โดยเฉพาะการโพสต์ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นที่ไม่สุภาพ หรือการส่งข้อมูลที่เป็นอันตราย เช่น สแปมและไวรัส ในขณะเดียวกัน ผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายยังมีการรับรู้ในแง่บวกจากพนักงานของรัฐที่ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดต่าง ๆ แต่บางกรณีอาจกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน แนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติ ดังนี้

ภาพที่ 2 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

จากภาพที่ 2 สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายประกอบด้วย

1.1 การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ซึ่งประกอบด้วยการเผยแพร่ข้อมูล ควรส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ แก่ประชาชนผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงสิทธิและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในเรื่องของการโพสต์ข้อมูล การใช้สื่อออนไลน์ในเชิงบวก และการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดกฎหมายโดยไม่รู้ตัว และการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบ ควรมีการจัดทำแหล่งข้อมูลที่ทำให้ประชาชนศึกษาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ รวมถึงแนวทางในการใช้สื่อออนไลน์อย่างมีความรับผิดชอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบทางกฎหมายที่ไม่ตั้งใจ

1.2 การเสริมสร้างวัฒนธรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย การอบรมและการฝึกอบรม ควรมีการจัดอบรมให้กับผู้ใช้สื่อออนไลน์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงการป้องกันการกระทำที่อาจละเมิดสิทธิของผู้อื่นและการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นอันตราย และการสนับสนุนความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมให้ผู้ใช้สื่อออนไลน์มีจิตสำนึกในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และการไม่เผยแพร่ข้อมูลที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตรายต่อผู้อื่น

2. การปรับปรุงกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ประกอบด้วย

2.1 การปรับปรุงกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ประกอบด้วย การป้องกันการละเมิดสิทธิและเสรีภาพควรมีการตรวจสอบการใช้กฎหมายอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม โดยเฉพาะในกรณีที่มีการใช้อำนาจในการปิดกั้นข้อมูลหรือการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายไม่กระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน และการสร้างสมดุลระหว่างการป้องกันการอาชญากรรมและการคุ้มครองสิทธิควรปรับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายให้มีความสมดุลระหว่างการป้องกันอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์และการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของประชาชนในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

2.2 การใช้เทคโนโลยีในการตรวจจับและป้องกัน ประกอบด้วย การใช้เครื่องมือการตรวจจับอัตโนมัติ ควรพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถตรวจจับและป้องกันการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ เช่น การป้องกันการแพร่กระจายของไวรัสหรือสแปมบนอินเทอร์เน็ต และการร่วมมือกับภาคเอกชน รัฐสามารถร่วมมือกับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและแพลตฟอร์มออนไลน์ในการพัฒนาเครื่องมือเพื่อป้องกันการกระทำผิดบนโลกออนไลน์ เช่น การบล็อกเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมหรือการตรวจสอบเนื้อหาที่เผยแพร่บนสื่อออนไลน์

2.3 การพัฒนากลไกการตรวจสอบและการฟ้องร้องที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงระบบการตรวจสอบการละเมิดกฎหมายในโลกออนไลน์ โดยเฉพาะในกรณีของการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเท็จหรือการหมิ่นประมาทที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคง

และความสงบเรียบร้อยของสังคม และระบบการฟ้องร้องควรมีความรวดเร็วและโปร่งใสในการดำเนินการ เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้รับการลงโทษอย่างยุติธรรม และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการทางกฎหมาย

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ประกอบด้วย

3.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย การสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดทางคอมพิวเตอร์ โดยให้ข้อมูลที่เพียงพอและชัดเจนเกี่ยวกับบทลงโทษและการปฏิบัติ ตามกฎหมาย และการมีส่วนร่วมในการสร้างแนวทางแก้ไข ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขหรือปรับปรุงพระราชบัญญัติ เพื่อให้เหมาะสมกับการพัฒนาของเทคโนโลยี

3.2 การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการต่อสู้กับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วย เนื่องจากอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์มักจะมีลักษณะข้ามชาติ การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในด้าน การบังคับใช้กฎหมายและการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางเทคนิคจะช่วยให้สามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการมีข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดทางคอมพิวเตอร์ จะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถรับมือกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ไซเบอร์ได้ดียิ่งขึ้น

3.3 การเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนในการสร้างระบบการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ภาคเอกชนควรมีบทบาทในการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้การป้องกันการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ในระบบออนไลน์มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ระบบการตรวจจับ การหลอกลวงออนไลน์ หรือเครื่องมือที่ช่วยป้องกันการแพร่กระจายของข้อมูลที่ไม่เหมาะสม หรือ การร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถป้องกันการละเมิดทางออนไลน์ จะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

4. การพัฒนาและปรับปรุงมาตรการลงโทษ ประกอบด้วย

4.1 การใช้มาตรการลงโทษที่เหมาะสมและสมดุล ประกอบด้วย การลงโทษที่มีความสมดุลระหว่างการปกป้องความปลอดภัยในโลกออนไลน์และการไม่กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล ควรมีความหลากหลายและยืดหยุ่น โดยพิจารณาจากลักษณะและความร้ายแรงของการกระทำผิด นอกจากนี้ควรมีมาตรการทางเลือกในการลงโทษ เช่น การให้การศึกษาและการอบรมเกี่ยวกับพฤติกรรม การใช้สื่อออนไลน์ที่ถูกต้อง เพื่อไม่ให้การลงโทษนั้นกลายเป็นการลงโทษที่ไม่ได้ผลในระยะยาว

4.2 การสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาแนวทางใหม่ในการใช้กฎหมาย ประกอบด้วย การสนับสนุนให้มีการวิจัยในด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาปรับใช้ในการบังคับใช้

พระราชบัญญัติฯ เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการตรวจจับการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ รวมทั้งการศึกษาผลกระทบระยะยาวจากการบังคับใช้กฎหมายในบริบทต่าง ๆ และการสร้างเครือข่ายการวิจัยร่วมระหว่างภาครัฐ, เอกชน และมหาวิทยาลัย จะช่วยให้เกิดการพัฒนานโยบายการใช้กฎหมายที่ทันสมัยและเหมาะสมกับการพัฒนาเทคโนโลยี ด้วยการปรับแนวทางเหล่านี้จะช่วยให้การบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยไม่กระทบต่อสิทธิของประชาชนในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาความปลอดภัยในโลกออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม ผลการศึกษาพบว่า การบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มีผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบต่อพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของประชาชน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการใช้สื่อออนไลน์ด้วยความระมัดระวังและรับผิดชอบสูง แต่ก็ยังพบพฤติกรรมบางประการที่อาจละเมิดกฎหมาย เช่น การโพสต์ข้อมูลที่ไม่สุภาพ หรือการส่งข้อมูลที่เป็นอันตราย เช่น ไวรัสและสแปม

ผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวยังได้รับการรับรู้ในแง่บวกจากพนักงานของรัฐที่รับผิดชอบในการป้องกันการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ แต่ในขณะเดียวกันก็อาจกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน โดยเฉพาะในกรณีที่มีการใช้กฎหมายในการปิดกั้นข้อมูลหรือการแสดงความคิดเห็นที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย

การแก้ไขปัญหาคือผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้มีหลากหลายแนวทางที่สามารถนำมาใช้ได้ ซึ่งประกอบด้วยเผยแพร่ข้อมูลและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติและการใช้งานสื่อออนไลน์อย่างรับผิดชอบ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงสิทธิและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการอบรมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการใช้สื่อออนไลน์ การพัฒนาเทคโนโลยีในการตรวจจับการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ และการร่วมมือกับภาคเอกชนและภาครัฐในการพัฒนาเครื่องมือป้องกันการกระทำผิด

นอกจากนี้ ยังควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาระบบกฎหมายให้เหมาะสมกับการพัฒนาเทคโนโลยี และการใช้มาตรการลงโทษที่มีความสมดุลระหว่างการป้องกันอาชญากรรมและการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของประชาชน การปรับปรุงกระบวนการบังคับใช้กฎหมายให้โปร่งใสและเป็นธรรม รวมถึงการพัฒนาระบบการตรวจสอบและฟ้องร้องที่รวดเร็วและโปร่งใส ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายในลักษณะนี้จะสามารถสร้างสมดุลระหว่างการปกป้องสิทธิของประชาชนและการป้องกันการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะช่วยให้การใช้งานสื่อออนไลน์ในสังคมไทยเป็นไปอย่างมีความรับผิดชอบและปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การพัฒนานโยบายหรือกลยุทธ์ตามกลุ่มเป้าหมาย ในการพัฒนานโยบายหรือกลยุทธ์ การสื่อสาร ควรคำนึงถึงความแตกต่างในกลุ่มอายุและเพศ เนื่องจากมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์และการรับรู้ผลกระทบจากพระราชบัญญัติ การออกแบบแคมเปญที่มีเป้าหมายให้เหมาะสมกับกลุ่มต่าง ๆ (เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ชาย หรือผู้หญิง) อาจช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและลดผลกระทบจากการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ได้

2. การศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาและการฝึกอบรมในการใช้สื่อออนไลน์ ควรมีการศึกษาถึงการนำระบบการศึกษาที่สอนทักษะการใช้สื่อออนไลน์อย่างรับผิดชอบเข้ามาในหลักสูตร การศึกษาทุกระดับ การวิจัยนี้สามารถช่วยให้แนะนำวิธีการที่ดีที่สุดในการพัฒนาทักษะการใช้งานออนไลน์อย่างปลอดภัยและรับผิดชอบตั้งแต่เยาวชนไปจนถึงผู้ใหญ่ในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การสร้างความตระหนักในการป้องกันผลกระทบจากพระราชบัญญัติ ในส่วนของการบังคับใช้พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ ควรมีการสร้างความตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการละเมิดกฎหมายในทุกกลุ่มอาชีพ โดยเฉพาะในกลุ่มที่พบว่ามี การรับรู้หรือเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติน้อย ควรมีการจัดทำโปรแกรมการให้ข้อมูลหรือกิจกรรมการศึกษาทางกฎหมาย เพื่อให้บุคลากรในภาครัฐและกลุ่มต่าง ๆ รับรู้ถึงผลกระทบจากการกระทำผิด

2. การสร้างโปรแกรมการอบรมและเผยแพร่ความรู้ หน่วยงานภาครัฐควรจัดโปรแกรมการอบรมให้แก่ ประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่โรงเรียนไปจนถึงองค์กรภาคเอกชนเกี่ยวกับการใช้งานสื่อออนไลน์อย่างปลอดภัยและมีความรับผิดชอบ รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และบทลงโทษที่เกี่ยวข้อง วิธีการนี้จะช่วยลดการกระทำผิดที่เกิดจากการขาดความรู้และความเข้าใจ

3. การพัฒนาระบบตรวจสอบและรายงานการกระทำผิดออนไลน์ ควรพัฒนาและเสริมสร้างระบบการตรวจสอบพฤติกรรมที่อาจละเมิดกฎหมายในโลกออนไลน์ โดยการใช้เครื่องมืออัตโนมัติที่สามารถตรวจจับข้อมูลที่เป็นอันตราย เช่น การเผยแพร่ไวรัส สแปม หรือข้อมูลที่ไม่เหมาะสม ซึ่งควรร่วมมือกับผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์และผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในการตรวจสอบและบล็อกเนื้อหาผิดกฎหมาย

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน และทุกภาคส่วนในการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายคอมพิวเตอร์ โดยการตั้งคณะกรรมการ ที่มีตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ เช่น ผู้ใช้งานสื่อออนไลน์ องค์กรภาครัฐ และผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย เพื่อให้สามารถสร้างสมดุลระหว่างการบังคับใช้กฎหมายและการปกป้องสิทธิพื้นฐานของประชาชน

2. การพัฒนาทฤษฎีและแนวคิดในการควบคุมการใช้สื่อออนไลน์ ควรมีการพัฒนาทฤษฎีที่สามารถอธิบายถึงพฤติกรรมกรรมการใช้งานสื่อออนไลน์ของประชาชนและการควบคุมพฤติกรรมเหล่านั้น ให้เป็นไปในทางที่รับฝิดชอบ เช่น การพัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับ “การควบคุมทางสังคมดิจิทัล” หรือ “การรับฝิดชอบร่วมในสื่อออนไลน์” ซึ่งจะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายมีความชัดเจน และมีพื้นฐานทางวิชาการที่สามารถประยุกต์ใช้ได้หลายบริบท

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยเพิ่มเติมเพื่อศึกษาผลกระทบจากปัจจัยอื่น ๆ ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อศึกษาผลกระทบจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น ระดับความรู้ทางด้านเทคโนโลยี การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต หรือความตระหนักในการใช้สื่อออนไลน์อย่างมีความรับผิดชอบ ซึ่งอาจช่วยให้สามารถออกแบบนโยบายและกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การศึกษาผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจของการบังคับใช้กฎหมาย ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจจากการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ เช่น ผลกระทบต่อธุรกิจออนไลน์ สื่อมวลชน และกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ต การศึกษานี้ จะช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปกป้องการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์และการเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัลในประเทศ

เอกสารอ้างอิง (References)

ซัชทพงษ์ เชื้อดี. (2564). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการใช้ข้อความทำให้บุคคลอื่นเสียหายทางคอมพิวเตอร์. *วารสารกฎหมายและเทคโนโลยี*, 9(1), 33–52.

นัทธมน ทับทิมไทย, เสกสรรค์ ทองคำบรรจง, และสรพงษ์ เจริญกฤตยาวุฒิ. (2563). อิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ที่มีต่อพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

- ปัญญา ยิ่งสกุล. (2565). การตีความกฎหมายคอมพิวเตอร์กับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นบนสื่อสังคมออนไลน์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- วรรณดี แสงจันทร์. (2561). สังคมออนไลน์กับผลกระทบทางกฎหมาย. *วารสารนิติศาสตร์ปริทัศน์*, 10(2), 45–60.
- วาสน มีธรรม และบัณฑิต ขวาโยธา. (2564). มาตรการการบังคับใช้ทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560. *วารสารนิติศาสตร์ร่วมสมัย*, 5(1), 87–101.
- วิวรรณ ดำรงค์กุลนันท์. (2564). ขอบเขตของการนำเข้า เผยแพร่ และส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 กับการใช้เฟซบุ๊ก. *วารสารกฎหมายและสังคม*, 13(3), 59–74.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). *พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สุธาสินี พงษ์โสภา. (2564). ปัญหาการหมิ่นประมาทบนสื่อสังคมออนไลน์: การศึกษากรณีตามมาตรา 14 แห่ง พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์. *วารสารกฎหมายดิจิทัล*, 3(1), 22–38.
- อานนท์ รักติกุล. (2563). ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 7(2), 115–132.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York, NY: Harper and Row.

ความท้าทายและแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลของหน่วยงาน
ภาครัฐไทย: กรณีศึกษา สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และ
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

Challenges and Approaches to Human Resource Management in
Thai Public Sector Organizations: A Case Study of the Office of
the Permanent Secretary to the Prime Minister, the Office of the
Permanent Secretary for Ministry of Higher Education, Science,
Research and Innovation and the Department of Provincial
Administration, Ministry of Interior

สหศักดิ์ จันทสร¹

Sahabhuka Chantasorn¹

บทคัดย่อ (Abstract)

การเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างประชากร และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐไทยต้องเผชิญกับความท้าทายด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความท้าทายและแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลของหน่วยงานภาครัฐไทย โดยใช้กรณีศึกษา 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งสะท้อนรูปแบบการบริหารราชการทั้งในลักษณะการรวมอำนาจและการแบ่งอำนาจไปสู่ส่วนภูมิภาค

โดยบทความนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ปฏิบัติงานด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลของหน่วยงานกรณีศึกษา ซึ่งพบว่า ความท้าทายด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลของทั้งสามหน่วยงานมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ได้แก่ การขาดแคลนกำลังคนในบางสายงาน ความไม่สอดคล้องระหว่างอัตรากำลังกับปริมาณงาน ช่องว่างระหว่างช่วงวัยของบุคลากร อัตราการเกษียณอายุราชการที่เพิ่มสูงขึ้นในช่วงเวลา

¹ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; Master of Public Administration Program, Chulalongkorn University. Email: sahabhuka.chantasorn@gmail.com

ใกล้เคียงกัน รวมถึงข้อจำกัดด้านกฎ ระเบียบ และโครงสร้างการบริหารที่ส่งผลต่อความคล่องตัว ในการพัฒนาบุคลากร นอกจากนี้ ความแตกต่างของบริบทองค์กรและภารกิจหลักของแต่ละหน่วยงานยังทำให้แนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลมีความหลากหลาย

แนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลที่สำคัญ ได้แก่ การจัดทำเส้นทางความก้าวหน้า ในอาชีพอย่างชัดเจน การพัฒนาบุคลากรตามช่วงตำแหน่งและสมรรถนะ การส่งเสริมการเรียนรู้และ ถ่ายทอดองค์ความรู้ภายในองค์กร การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และการสร้างแรงจูงใจควบคู่กับการปลูกฝังกรอบแนวคิดเชิงบวกและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายและการบริหารทรัพยากรบุคคล ของหน่วยงานภาครัฐไทยให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): ความท้าทาย การบริหารทรัพยากรบุคคล หน่วยงานภาครัฐไทย การบริหาร ราชการแผ่นดิน

Abstract

Changes in economic, social, demographic, and technological contexts have inevitably posed significant challenges to human resource management in Thai public sector organizations. This academic article aims to examine the challenges and approaches to human resource management in the Thai public sector through case studies of three government agencies: the Office of the Permanent Secretary to the Prime Minister, the Office of the Permanent Secretary for Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, and the Department of Provincial Administration, Ministry of Interior. These cases reflect different administrative arrangements, ranging from centralized governance to decentralized administration at the regional level. This article adopts a qualitative approach based on a review of relevant literature and documents, together with in-depth interviews with human resource management practitioners in the selected agencies. The analysis indicates that the human resource management challenges faced by all three organizations share several common characteristics, including shortages of personnel in certain occupational groups, mismatches between workforce allocation and workload, generational gaps among employees, and a growing rate of retirement within a relatively short period. In addition, constraints arising from rules, regulations, and administrative structures have

limited organizational flexibility in human resource development. Differences in organizational contexts and core missions further contribute to variations in human resource management approaches across agencies.

Key approaches to human resource management identified in this article include the establishment of clear career paths, position and competency-based personnel development, the promotion of organizational learning and internal knowledge transfer, the development of skills aligned with technological change, and the enhancement of motivation alongside the cultivation of positive mindsets and ethical values in public service. The findings provide useful insights for the development of policies and practices aimed at strengthening human resource management in Thai public sector organizations in an effective and sustainable manner.

Keywords: Challenges, Human Resource Management, Thai Public Sector, Public Administration

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงจากบริบทและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกประเทศมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนการเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยที่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2567) ย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคคล ในองค์การที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป การบริหารทรัพยากรบุคคลจึงถือเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์การ โดยทรัพยากรบุคคลเปรียบเสมือนสินทรัพย์ที่สำคัญที่สุดของหน่วยงาน (Davenport, 1999 อ้างถึงใน ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี, 2559) ที่เริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผน การสรรหาและการคัดเลือก การฝึกอบรมและการพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยเฉพาะหน่วยงานรัฐที่จะต้องดำเนินให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์และเกิดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ความท้าทายในการบริหารทรัพยากรบุคคลจึงเป็นปัจจัยที่จำเป็นจะต้องศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจ พร้อมทั้งเป็นแนวทางในพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้องค์การสามารถที่จะปรับตัวและดำเนินองค์การให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้อย่างยั่งยืน ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษา

ความท้าทายหน่วยงานของรัฐจากตัวอย่าง 3 หน่วยงาน ครอบคลุมรูปแบบการรวมอำนาจ (Centralization) และการแบ่งอำนาจ (De-concentration) ได้แก่ 1) สำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่ในการรับผิดชอบราชการทั่วไปของนายกรัฐมนตรี ตลอดจนภารกิจที่รวบรวมส่วนราชการที่มีความหลากหลายและภารกิจงานที่มีได้มีการกำหนดเป็นอำนาจของกระทรวงใดโดยเฉพาะ 2) กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในฐานะกระทรวงที่ถูกควรรวมและถูกจัดตั้งขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2562 และ 3) กรมการปกครอง สังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นส่วนราชการที่มีการแบ่งอำนาจยังส่วนภูมิภาค

ด้านเนื้อหา ผู้ศึกษาได้ศึกษาผลจากงานวิจัย เรื่อง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ชาคริต เลิศบุญครอง, 2561) พบว่าการบริหารงานทรัพยากรบุคคลของสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การวางแผนและกำหนดนโยบายเป็นการกำหนดจากบนลงล่าง ขาดการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ อัตรากำลังไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน หน่วยงานไม่สามารถบริหารอัตรากำลังที่มีได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการสรรหาบุคคลมีความล่าช้า ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการมากมายกระบวนการติดขัดด้วยระยะเวลา การกำหนดหลักสูตรไม่ตรงตามความต้องการ บางหลักสูตรมีค่าใช้จ่ายสูงได้งบประมาณน้อยและการประเมินผลการปฏิบัติงานไม่ได้รับความเป็นธรรม และแนวทางการพัฒนาบุคคลจากข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ พ.ศ. 2566-2570 ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 12 มีนาคม 2567 (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2567) ที่ได้มีข้อเสนอแนะทิศทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ควรเน้นการพัฒนาและการใช้ศักยภาพของบุคลากรให้ดำเนินควบคู่กันไปอย่างสมดุลผ่านกลไกการติดตาม ประเมินผลรวมถึงการวิเคราะห์ผลของการพัฒนาเพื่อปรับปรุงรูปแบบวิธีการพัฒนาบุคลากร ให้สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ ทักษะที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นธรรม สำหรับประเด็นรูปแบบ หรือวิธีการพัฒนา ควรให้บุคลากรแต่ละคนออกแบบการดำเนินการที่เหมาะสมของตนเอง เพื่อเป็นกรอบในการศึกษา

ปัญหาและความท้าทายด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) เป็นหน่วยงานภายในสำนักนายกรัฐมนตรีที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีบทบาทเป็นหน่วยงานสนับสนุนการบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี (มาตรา 9 และมาตร 13) โดยมีกลไกสำคัญ คือ ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี

ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจราชการครอบคลุมทุกกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานของรัฐ เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล เปรียบเสมือนตัวแทนของนายกรัฐมนตรีในการกำกับดูแลประสิทธิภาพการบริหารราชการแผ่นดินในภาพรวมตามที่ได้กำหนดไว้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการตรวจราชการ พ.ศ. 2548 ในด้านโครงสร้างภายในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีประกอบด้วยหน่วยงานที่มีภารกิจหลากหลาย ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันในเชิงปฏิบัติ แต่มีเป้าหมายหลักร่วมกันคือการวิเคราะห์นโยบายและแผนการถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และการประสานงานราชการระหว่างกระทรวง ซึ่งเป็นบทบาทที่แตกต่างจากกระทรวงเชิงภารกิจเฉพาะด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรียังทำหน้าที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในภารกิจเร่งด่วนของรัฐบาล หรือประเด็นนโยบายใหม่ที่เป็นลักษณะบูรณาการและยังมีได้อยู่ในอำนาจหน้าที่โดยตรงของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง ภาพรวมของการบริหารทรัพยากรบุคคลของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์และมาตรฐานกลางที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางในการวางระเบียบและหลักเกณฑ์การบริหารทรัพยากรบุคคลและระบบราชการของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2559) โดยมุ่งเน้นความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนการปฏิรูปประเทศ และนโยบายของรัฐบาล เพื่อยกระดับสมรรถนะของบุคลากร ให้เป็นไปตามแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับชาติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

จากการสัมภาษณ์นักทรัพยากรบุคคลสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (2567) ปัญหาที่พบในการบริหารงานบุคคลของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีที่มีความเกี่ยวข้องกับงบประมาณในการคำนวณความคุ้มค่าและผลประโยชน์ของทางราชการในการพิจารณาศักยภาพและเนื้อหาที่รัฐจะได้รับ ส่วนภารกิจงานในการจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) บุคลากรต้องการ Career Path ที่ชัดเจน ซึ่งในปัจจุบันหน่วยงานกำลังดำเนินการจัดทำให้ครบถ้วนทุกสายงาน ซึ่งมีความซับซ้อนเนื่องจากองค์ประกอบที่นอกเหนือจากการพัฒนาทักษะความสามารถของตนเองแล้ว ยังมีการพิจารณาจากผลงานในการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องพิจารณาว่าอยู่ในระดับที่เพียงพอต่อความก้าวหน้าหรือไม่ ผู้บังคับบัญชาหรือส่วนราชการเห็นแล้วควรส่งเสริมสนับสนุน ดังนั้น เส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) จึงเปรียบเสมือนเข็มทิศและการสร้างแรงจูงใจบุคลากรให้เป็นคนเก่งและคนดี สำหรับประเด็นความท้าทาย คือ อัตราการเกษียณอายุราชการ พบว่าข้าราชการส่วนใหญ่เป็น Baby Boomer Generation ที่เข้ารับราชการพร้อม ๆ กัน ทำให้อัตรา

การเกษียณอายุราชการในปัจจุบันที่มีการเกษียณอายุราชการเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจึงมีความจำเป็นจะต้องเตรียมบุคลากรให้สามารถรองรับกับบุคลากรที่จะเกษียณออกไปให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันในการเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูงยังมีภาวะเปียบสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนที่ได้กำหนด ทั้งนี้ กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรียังมองว่าอาจจะเป็นการส่งเสริมเชิงบังคับเนื่องจากในฐานะกองการเจ้าหน้าที่นั้นไม่สามารถที่จะออกคำสั่ง หรือบังคับให้บุคลากรนั้น ๆ ต้องเรียนรู้ประสบการณ์ด้านอื่น ๆ นักทรัพยากรบุคคลจึงมีความจำเป็นจะต้องพิจารณาแรงจูงใจอื่น ๆ ประกอบการเสริมทักษะให้เกิดประสบการณ์ที่หลากหลายขึ้น

สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานทรัพยากรบุคคลของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจะมีการพัฒนาที่แยกกันตามตำแหน่งและประเภทของข้าราชการ แต่ยังคงเป็นไปตามการกำหนดเนื้อหาสาระให้เหมาะสม ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ตั้งแต่ข้าราชการแรกบรรจุผู้มีประสบการณ์ ตลอดจนผู้บริหาร ในรูปแบบการจัดทำเส้นทางพัฒนาบุคลากร (Development Road Map) เพื่อเป็นแนวทางในแต่ละช่วง นอกจากนี้ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้สอบถามความสนใจไปยังบุคลากร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร และเป็นข้อมูลในการประกอบการพิจารณาของผู้บริหารในการส่งบุคลากรไปฝึกอบรมภายนอก บุคลากรทุกคนได้จัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan: IDP) โดยจะต้องให้บุคลากรแต่ละคนร่วมกำหนดประเด็นกับผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้อำนวยการกองขึ้นไป ในการพิจารณาการพัฒนาทักษะของตนเอง และแนวทางการจัดห้องปฏิบัติการการเรียนรู้ในรูปแบบที่ให้บุคลากรภายในมาแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้กัน ซึ่งมีลักษณะรูปแบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) การพัฒนาบุคลากรไม่เพียงแต่พัฒนาข้าราชการเท่านั้น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรียังเห็นถึงความสำคัญโดยมุ่งเน้นถึงความก้าวหน้าของบุคลากรภายในทุกคนแม้แต่ที่มีใช้ข้าราชการด้วย เช่น การจัดฝึกอบรมในการสอบภาค ก ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

ปัญหาและความท้าทายด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลของสำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นหน่วยงานราชการที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปกฎหมาย โดยเจตนารมณ์ในการจัดตั้งกระทรวงขึ้นใหม่อันเนื่องมาจากการเชื่อมโยงนโยบายไทยแลนด์ 4.0 จึงรวมความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ควบคู่กับการพัฒนา

คนเข้าด้วยกันเป็นกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2562 การดำเนินงานของกระทรวงมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากส่วนราชการอื่น เนื่องจากการควมรวมหน่วยงานที่มีวัฒนธรรมและเป้าหมายที่หลากหลาย โดยมีสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ทำหน้าที่กำหนดทิศทางนโยบายและแผนอัตรากำลังในภาพรวมเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565)

กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล กลุ่มกองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อยู่ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวง กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล จึงทำหน้าที่ 2 หน้าที่ คือ ในฐานะสำนักปลัดกระทรวง ซึ่งมีฐานะเป็นกรม และหน้าที่ในภาพรวมของกระทรวง โดยทำหน้าที่ในการดูแลข้าราชการในกระทรวงทั้งในสำนักปลัดกระทรวง แม้กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคลจะอยู่ภายใต้กลุ่มกองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวง แต่ด้วยหลักการบริหารงานบุคคลเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ประกอบกับกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคลที่ถูกตั้งขึ้นยังมีองค์ประกอบตามหลักการจัดตั้งไม่ครบตามกฎหมายที่จะถูกจัดตั้งเป็นกองการเจ้าหน้าที่ที่ปรากฏตามกระทรวงอื่น อาทิ เรื่องวินัยที่มอบให้กลุ่มกฎหมายเป็นผู้ดำเนินการ ปลัดกระทรวงจึงให้กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคลขึ้นตรงต่อปลัดกระทรวงโดยตรงและเป็นผู้ใช้อำนาจ และเกิดการบังคับบัญชาโดยตรง นอกจากนี้ ภาพรวมของกระทรวงจะมีนักทรัพยากรบุคคลแบ่งออกอีก 2 กลุ่ม คือ นักทรัพยากรบุคคลของกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงที่ดูแลข้าราชการทั้งหมดของกระทรวง มีหน้าที่โอน ย้าย บรรจุ แต่งตั้ง ในการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานรูปแบบ Manpower และนักทรัพยากรบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการที่ดูแลอาจารย์ในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการทำตำแหน่งวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยการโปรดเกล้าฯ บรรจุแต่งตั้ง ผลงานทางวิชาการ และหลักสูตรในการพัฒนาอาจารย์โดยเฉพาะ ในรูปแบบ Brainpower (หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านพัฒนากำลังคนและทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม, 2565)

จากการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคลสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2567) พบปัญหาและความท้าทายอันเนื่องจากพื้นฐานของกระทรวงที่มาจากความร่วมมือกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เข้าด้วยกัน โดยเฉพาะช่วงแรกของการควมรวมกระทรวงจะพบการคงอัตรากำลัง (Freeze) เพื่อให้กระทรวง

ทราบถึงกระบวนการกรอบแนวทาง และอัตรากำลังของกระทรวงใหม่ ตลอดจนการวางบุคลากรในแต่ละตำแหน่ง แสดงให้เห็นว่า มีผู้ที่เสียโอกาสจากการเติบโตในตำแหน่ง 2-3 ปี

สำหรับประเด็นด้านความท้าทายจากการควมรวมกระทรวงที่มีมาจกสำนักปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่เปรียบเสมือนการนำบุคลากรจากสองหน่วยงานมารวมกัน ทำให้เกิดความท้าทายจากสองวัฒนธรรมองค์กรที่ยังอาจไม่เป็นในทิศทางเดียวกัน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรจึงมีความจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลา นอกจากนี้ ความท้าทายที่เป็นภาพชัดอีกประเด็นสำคัญหนึ่งของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คือ การขาดตำแหน่งงาน เช่น ตำแหน่งงานธุรการไม่เพียงเฉพาะกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเท่านั้น แต่ยักรวมถึงกระทรวงอื่น ๆ ด้วยทำให้มีการโยกย้ายข้าราชการกันไปกันมาระหว่างส่วนราชการ ทั้งภายในและระหว่างกระทรวง ความต่างของ Generations ที่ไม่ได้หมายถึงเพียงแต่ระยะห่างระหว่างรุ่นเท่านั้น ยังรวมถึงมีช่องว่างระหว่างตำแหน่งจะหายไปจากการเกษียณอายุราชการ อาจทำให้บุคลากรภายในอาจจะไม่สามารถที่จะรับตำแหน่งต่อได้ทันท่วงทีเนื่องจากคุณสมบัติยังไม่ครบถ้วน จึงจำเป็นต้องให้บุคลากรได้เรียนรู้งานต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ให้บุคลากรดำเนินงานตามหน้าที่ตำแหน่งเท่านั้น ในฐานะกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้ให้ประสบการณ์ให้บุคลากรเหล่านั้นด้วย

ปัญหาและความท้าทายด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่โดยสรุปจากกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2559 (2559) ได้แก่ การจัดระบบงานและบริหารงานบุคคล และการปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย การบริหารทรัพยากรบุคคลของกรมการปกครองมีลักษณะ 2 หน้าที่ คือ ในฐานะกรมซึ่งดูแลบุคลากรภายใน และส่วนภูมิภาค ตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งในฐานะกรมการปกครองมีกองการเจ้าหน้าที่เป็นศูนย์บริหารในภาพรวมและในแต่ละส่วนราชการระดับอำเภอมีกองการเจ้าหน้าที่เป็นของตนเอง กองการเจ้าหน้าที่กรมการปกครองจึงเกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับ การบรรจุ โอนย้ายข้าราชการตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครอง (ปลัดอำเภอ) ที่จะต้องมีการโอน ย้ายในพื้นที่ต่าง ๆ

ด้วยความเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นข้าราชการพลเรือน จึงมีแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลตั้งแต่การสรรหา บรรจุ แต่งตั้งเป็นไปตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์กลางกำหนดไว้ แต่กรมการปกครองสามารถกำหนดเนื้อหารายละเอียดภายในได้ โดยเฉพาะสายงานหลัก คือ เจ้าพนักงานปกครอง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน จะเป็นผู้กำหนดร่วมกับกรมการปกครองไว้แต่ต้นในคุณสมบัติที่ใช้ในการรับสมัคร การเปิดรับสมัครสอบคัดเลือกกรมการปกครองตัดสินใจร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนจะเปิดรับสมัครระดับคุณวุฒิใดในแต่ละปี การสอบคัดเลือกที่จะแตกต่างจากหน่วยงานอื่นที่มีการสอบภาค ก โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ภาค ข และ ค ในส่วนราชการแล้ว ยังมีการทดสอบสมรรถนะ (Competency Assessment) และการทดสอบสมรรถภาพทางร่างกาย เจ้าพนักงานปกครอง (ปลัดอำเภอ) (กรมการปกครอง, 2566)

จากการสัมภาษณ์นักทรัพยากรบุคคล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2567) ปัญหาสำหรับการบริหารงานบุคคล พบว่า แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1) งานบุคคลภายในระบบราชการ โดยเฉพาะข้าราชการพลเรือนที่การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลต้องเป็นไปตาม กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่ออกโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน อาจทำให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินงาน เนื่องจากการขาดอิสระและความล่องตัว หรือประเด็นโครงสร้างอัตรากำลังของแต่ละส่วนราชการอาจไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน และวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกันออกไป

2) งานบุคคลภายในกรมการปกครอง มีฐานะเป็นกรมขนาดใหญ่อาจปฏิเสธไม่ได้ว่า ปัญหาที่มาจากกรณีศึกษามีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยกรมการปกครอง จะส่งเสริมให้ข้าราชการมีการปรับตัวอยู่เสมอตามแนวคิด “ทันโลก ทันสมัย ทันเวที” โดยวิธีการสรรหาวิธีการใหม่ ๆ ในการดึงดูดบุคลากรรุ่นใหม่เพื่อเข้ารับราชการ การปรับกระบวนการปฏิบัติงาน สนับสนุน Upskill-Reskill บุคลากรอยู่เสมอ รวมถึงการสร้างความรู้ความผูกพันภายในส่วนราชการของข้าราชการ

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวที่สามารถอธิบายความท้าทายในการบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างชัดเจนได้ ดังนี้ 1) แนวทางการบริหารงานบุคลากรทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทำให้เป็นองค์กรขนาดใหญ่ จากสถิติข้อมูลจำนวนบุคลากร มีข้าราชการ จำนวนประมาณ 14,000 คน พนักงานราชการ จำนวน ประมาณ 2,000 คน จึงอาจไม่สามารถตอบสนองความต้องการความต้องการของบุคลากรได้ทั้งหมด เช่น การบรรจุข้าราชการในส่วนภูมิภาคที่ข้าราชการต้องการบรรจุในภูมิภาคตนเอง การที่มีบุคลากรจำนวนมากทำให้ความจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารองค์กรที่ครอบคลุมในทุกระดับ เพื่อเสริมสร้างแนวทางการปฏิบัติงานให้บุคลากรมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานสามารถตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของประชาชนในทุกพื้นที่ 2) ความแตกต่างของช่วงอายุ (Generations Gap) บุคลากรในสังกัดเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงช่วงอายุที่ห้วงอายุส่งผลให้

การทำงานของกรมการปกครองเกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งรูปแบบการทำงาน การสื่อสารองค์กร การนำทักษะด้านเทคโนโลยีมาปรับใช้ โดยเฉพาะการสูญเสียองค์ความรู้ ที่บุคลากรที่ปฏิบัติงานมายาวนาน ไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ กระบวนการทำงานสู่บุคลากร รุ่นใหม่ได้ และการเปลี่ยนไปของสังคมที่รวดเร็ว การสื่อสารขององค์กรจึงมีความสำคัญในการเป็นปัจจัยในการรักษาองค์ความรู้ ในการปฏิบัติโดยอาศัยเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างความมีประสิทธิภาพ และ 3) ความท้าทายในการขาดแคลนบุคลากร ปัจจุบันกรมการปกครองขาดแคลนบุคลากรสายสนับสนุนการปฏิบัติงานในพื้นที่ เช่น นักวิชาการการเงินและบัญชี นักวิชาการคอมพิวเตอร์ นักวิชาการพัสดุ ซึ่งข้าราชการในตำแหน่งข้างต้นมีความจำเป็นเป็นอย่างมากที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ส่วนหนึ่งมีที่มาจากคุณสมบัติวุฒิทางการศึกษา ระดับ ปวช. และ ปวส. ที่อาจจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับส่วนราชการอื่น ๆ และด้วยสายงานหลักของกรมการปกครองคือ เจ้าพนักงานปกครอง (ปลัดอำเภอ) ทำให้บุคลากรในสายสนับสนุนการปฏิบัติงานไม่สามารถเติบโตและความก้าวหน้าในสายงานได้มากเท่า สายงานหลัก และภาระงานในท้องที่ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานส่งผลให้ข้าราชการในตำแหน่งดังกล่าวมีอัตราลาออก โอนย้าย เปลี่ยนงานสูง

ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาบุคลากรควรเริ่มจากหน่วยที่เล็กที่สุด โดยเฉพาะการพัฒนากรอบแนวคิด (Mindset) ทักษะ (Skillsets) กรมการปกครองมีความพยายามอย่างยิ่งในการปลูกฝังความคิด ตั้งแต่เริ่มบรรจุเข้ารับราชการในทุกการฝึกอบรม โดยเน้นกรอบแนวคิดการเติบโต (Growth Mindset) และทักษะการรู้คิด (Cognitive Skills) ที่มีทัศนคติแบบยืดหยุ่นและเติบโตไปข้างหน้า เชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง สามารถวิเคราะห์และวิพากษ์ได้อย่างเป็นระบบ ความสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้เสมอตามการเปลี่ยนแปลงของโลกและความหลากหลายในทุกมิติ การส่งเสริมการยึดมั่นในมาตรฐานทางจริยธรรมและความเป็นมืออาชีพ การอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการในการทำงานและกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เพื่อผลักดันให้เกิดผลการปฏิบัติงานและผลลัพธ์

บทสรุป (Conclusion)

จากการข้อมูลและสัมภาษณ์จากหน่วยงานรัฐกรณศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การบริหารราชการของสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีการกำหนดอำนาจ บทบาท และหน้าที่ไว้ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 และมีการเปลี่ยนแปลงตามนโยบาย

ของรัฐบาล โดยการบริหารงานทรัพยากรบุคคล ของส่วนราชการมีความแตกต่างของการบังคับบัญชา โดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และกรมการปกครองจะมีการแบ่งส่วนราชการที่มีกองการเจ้าหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลข้าราชการและบุคลากรภายในตามอำนาจหน้าที่ ระบุไว้ในกาหนดการจัดตั้งกองการเจ้าหน้าที่ ส่วนกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม มีกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล สังกัดกองกลาง เป็นหน่วยงานการบริหารทรัพยากรบุคคล แต่เนื่องด้วยองค์ประกอบการจัดตั้งที่ยังไม่ครบในการจัดตั้งกองการเจ้าหน้าที่ จึงเป็นหน่วยงานการในการกำกับดูแลข้าราชการและบุคลากรภายในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กอปรกับความสำคัญของการบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ปลัดกระทรวงจึงให้การปฏิบัติงานบริหารทรัพยากรบุคคลขึ้นตรงต่อปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ทั้ง 3 หน่วยงาน มีกรอบการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มาจากระเบียบสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงานพัฒนาระบบราชการในการกำหนดตำแหน่ง มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง การเลื่อนขั้น วิธีการสรรหา บรรจุ แต่งตั้ง รวมถึงอัตรากำลัง ควบคู่กับทิศทางนโยบายของรัฐบาล โดยมีรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารทรัพยากรบุคคลทั้ง 2 หน้าที่เหมือนกัน คือ การดูแลข้าราชการและบุคลากรในภาพรวมของหน่วย และในส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมของตนเอง ส่วนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยที่เป็นรูปแบบการแบ่งอำนาจให้แก่ส่วนภูมิภาค มองการบริหารงานบุคคลในบริบทของภาพรวมมากกว่าเนื่องจากต้องมีหน้าที่เกี่ยวกับการโอนย้ายข้าราชการในส่วนภูมิภาค

ปัญหาที่เกิดขึ้นของ 3 หน่วยงานมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะการขาดตำแหน่งบุคลากรที่เป็นข้าราชการประเภททั่วไป มีคุณวุฒิ ปวช. และปวส. โดนสำนักนายกรัฐมนตรี และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นราชการส่วนกลาง ไม่มีราชการส่วนภูมิภาค รวมถึงเงินเดือนที่ทำให้ข้าราชการตำแหน่งนี้ หากไม่ได้มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครอาจไม่สามารถรับค่าใช้จ่ายในการครองชีพได้ แต่หากได้รับราชการภายในกระทรวงแล้ว เมื่อครบกำหนดย้ายก็จะย้ายไปยังภูมิลำเนาเดิมเพื่อลดค่าใช้จ่าย จึงมีวิธีในการพิจารณาแก้ไขเบื้องต้นในการจ้างบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งธุรการแทนในรูปแบบพนักงานจ้างเหมาบริการ หรือการพิจารณาที่จะควบรวมตำแหน่งข้าราชการประเภททั่วไป เป็นตำแหน่ง ประเภทวิชาการแทน ซึ่งเป็นข้อพิจารณาที่นักทรัพยากรบุคคลของทั้ง 2 กระทรวงจะต้องดำเนินการทบทวนทางเลือกอย่างเหมาะสม เนื่องจากกรณีทั้งสองนั้นมีความเกี่ยวข้องกับงบประมาณของหน่วยงาน ซึ่งอาจจะเกิดผลกระทบทางลบจากการขาดทุนทางการคลัง (ฤกษ์ณา พงษ์ธนกิจ, 2565) ด้านกรมการปกครอง

กระทรวงมหาดไทย ที่มีรูปแบบการบริหารราชการที่มีทั้งการรวมอำนาจและการแบ่งอำนาจยัง ส่วนภูมิภาคก็คงประสบปัญหาเช่นเดียวกัน แต่อาจจะมีลักษณะที่แตกต่างกันตามตำแหน่ง เนื่องจาก สายงานหลักของกรมการปกครอง คือ เจ้าพนักงานปกครอง ทำให้ตำแหน่งทางด้านการเงินและบัญชี ตำแหน่งด้านคอมพิวเตอร์ งานพัสดุที่ไม่สามารถเติบโตและมีความก้าวหน้าในอาชีพได้มากกว่า สายงานหลัก ปัญหาการขาดแคลนตำแหน่งของทั้ง 3 หน่วยงานจึงอาจมีการจัดสวัสดิการเพิ่มเติม ในการสร้างแรงจูงใจเป็นทางเลือกให้ข้าราชการเข้ามาปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ขาดแคลน ซึ่งนอกเหนือจากสิ่งที่ดึงดูดคนที่ต้องการความมั่นคงในชีวิตเมื่อได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการแล้ว พบว่า การได้รับสิทธิประโยชน์จากสวัสดิการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เพียงพอกับความต้องการ ในการดำรงชีวิต ลักษณะงานที่ต้องบริการประชาชนและการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา และเพื่อร่วมงานซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในหน่วยงานจะสร้างทัศนคติเชิงบวก (เบญจธรรม ดิศกุล, 2558)

แม้ความท้าทายในการบริหารงานทรัพยากรบุคคลของทั้ง 3 หน่วยงาน จะมีความท้าทาย ที่มีมุมมองแตกต่างกัน แต่สาระสำคัญของทั้ง 3 หน่วยงาน มีความเชื่อมโยงคล้ายคลึงกันของช่องว่าง ระหว่างวัย (Generations Gap) ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากโครงสร้างประชากร ที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะบุคคลในรุ่น Baby Boomer คือ กลุ่มคนที่เกิดตั้งแต่ปี 2489 ถึง 2507 เข้ารับราชการในช่วงระยะเวลาใกล้เคียงกันเป็นจำนวนมาก และมีอัตราการเกษียณที่สูงขึ้น ในช่วงระยะเวลาใกล้เคียงกัน จากข้อมูลสำนักข่าวบีบีซี อินไซด์ (2567) รายงานจาก “Alliance for Lifetime Income” ปี 2567 จะมีผู้เกษียณเพิ่มอีก 30 ล้านคน ทำให้ตำแหน่งตามอัตรากำลัง ว่างลง หน่วยงานรัฐของไทยได้ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน จากข้าราชการที่มีอยู่ไม่สามารถ ขึ้นสู่ตำแหน่งที่ว่างลงได้ทันทั่วทั้ง จึงเป็นประเด็นความท้าทายที่นักทรัพยากรบุคคลจะต้องดำเนินการ แก้ไขปัญหาโดยการสร้างแรงจูงใจข้าราชการให้มีประสบการณ์อย่างหลากหลาย และการพัฒนา ทักษะ ความรู้ความสามารถที่สำคัญ รวมถึงการจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) ที่ครบถ้วนทุกสายงานอย่างชัดเจน เพื่อให้ข้าราชการสามารถวางแผนความก้าวหน้าในอาชีพได้ ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาอาชีพขององค์กร (Organizational career development) ในการแจกแจง ขั้นตอนเพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเอง (Becoming aware of save) การระบุโอกาส อุปสรรค ทางเลือกและการเจริญเติบโตในอาชีพ เพื่อเข้าสู่กระบวนการจัดเตรียมความพร้อมหรือการให้ ความช่วยเหลือบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดสรรทรัพยากรบุคคล การประเมินผล การปฏิบัติงาน รวมถึงการฝึกอบรมและพัฒนาตามเงื่อนไขในเวลาที่เหมาะสม (Gutteridge, 1983 อ้างถึงใน ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี, 2559)

ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่รัฐบาลกำหนดเพื่อเป้าหมายการในการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์เพื่อเป็นรัฐบาลดิจิทัล ทำให้หน่วยงานของรัฐจะต้องมีการพัฒนาองค์การให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนนโยบาย แต่ด้วยบริบทของข้าราชการที่มีอายุมากจากแนวความคิดการพิจารณาความมีอายุในแง่ต่าง ๆ พบว่าผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นคนมีอายุจะมีลักษณะใจน้อย ไม่ยอมรับรู้สิ่งใหม่ ๆ หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ยึดมั่นอยู่กับความคิดของตนเองเป็นหลัก อารมณ์ไม่มั่นคง จู้จู้ขี้บ่น (เกษม ต้นติผลาชีวะ และกุลยา ต้นติผลาชีวะ, 2528 อ้างถึงใน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา, ม.ป.ป.) องค์การที่ต้องต้องการเปลี่ยนแปลงทางด้านดิจิทัล จึงต้องมีการปรับกระบวนการคิด วิสัยทัศน์ และ ความเชื่อมั่น ตั้งแต่ผู้บริหารสูงสุดไปยังบุคลากรทุกระดับ เริ่มต้นจากผู้บริหารที่ต้องนำเสนอและทำให้บุคลากรในองค์การมองเห็นภาคียุคใหม่จะต้องอยู่ในรูปแบบดิจิทัลทั้งระบบ โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกคนที่ต้องปรับตัวให้มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ทันสมัยรูปแบบใหม่ (ชนิดา จิตตรุทธะ, 2567) นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายคือ ข้าราชการในปัจจุบันส่วนใหญ่ คือ GEN X มักเป็นเรื่องของ Mindset ที่ไม่ตรงกัน และเติบโตมาด้วยกันคนละบริบท (ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล, 2566) กับข้าราชการรุ่นใหม่เพื่อให้เกิดกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกัน เปิดโอกาสในการพูดคุยและสื่อสารกันอย่างจริงจังซึ่งเป็นการให้ความร่วมมือ (Collaborating) ที่จะเป็นการบริหารความขัดแย้งที่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างระยะยาว (Sahatorn Petvirojchai, 2564)

ส่วนกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมยังมีประเด็นความท้าทายที่น่าสนใจ คือ ความท้าทายของวัฒนธรรมองค์กร จากการควบรวมกระทรวง ทำให้เกิดความหลากหลายของวัฒนธรรมองค์กรที่ยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันที่อาจทำให้เกิดความล่าช้า และอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างส่วนราชการ อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์จากเหตุผลเชิงสังคม (Social reasons) และการเมือง (Political reasons) (Stephen Gibb, 2008) ด้วยองค์ประกอบของสังคมที่ถูกเปลี่ยนแปลงจากการปฏิรูปกฎหมายที่โดยจะต้องมีการวางภาพวัฒนธรรมองค์กรสู่เป้าหมายเกิดความเข้าใจทิศทางขององค์กร และการลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับปฏิบัติงานที่อาจจะมาจากอคติ (Prejudice) เพื่อกำหนดทิศทางของกระทรวงแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เวทีประชาคม นอกจากนี้ นักทรัพยากรบุคคลอาจจะมีคำถามจำเป็นต้องนำเสนอต่อผู้บริหารโดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของความขัดแย้ง เพื่อก่อให้เกิดการยอมรับและเห็นถึงความสำคัญ และเกิดการส่งเสริมให้มีการจัดการที่เหมาะสม ให้บุคลากรมีทัศนคติต่อความหลากหลายในเชิงบวก (ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี, 2559)

แนวทางการแก้ไขปัญหาตามข้อเสนอแนะตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 12 มีนาคม 2567 ในการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ พ.ศ. 2566-2570 นักทรัพยากรบุคคลยังคงต้องรับบทบาทในฐานะผู้เฝ้าสังเกตการณ์ ซึ่งเป็นบทบาทการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ที่นักทรัพยากรจะต้องมีความตระหนักรู้ถึงความซับซ้อนของการจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ที่ไม่ใช่เพียงการพัฒนาโดยการฝึกอบรม แต่ควรเป็นการพัฒนาที่นำไปสู่การแสวงหาแนวคิดและทิศทางใหม่ ๆ (Grievs, 2003) เช่น การเรียนรู้และพัฒนากระบวนการการเรียนรู้ระหว่างพนักงานอาวุโส (Learning and older employees) กับผู้เรียนรู้ในช่วงเยาว์ (Youth Learners) ที่สามารถปรับเข้าหากันเพื่อสร้างสัมพันธภาพ และการถ่ายทอดความรู้จากปัญหาบุคลากรที่มีประสบการณ์มากไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับข้าราชการรุ่นใหม่ได้ และการปรับตัวของข้าราชการรุ่นใหม่ที่จะไม่เข้าใจวัฒนธรรมองค์กรแบบเดิม ๆ

จากกระบวนการรูปแบบการบริหารของระบบราชการยังคงเป็นไปในรูปแบบของ PDCA ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับบทบาทของนักทรัพยากรบุคคล (William J. Rothwell, 2005 อ้างถึงใน ศิริภัสสรศรี วงศ์ทองดี, 2559) ที่จะต้องมีบทบาทที่สำคัญ เช่น การตรวจติดตาม (Auditor) การกำหนดวิสัยทัศน์ (Visionary role) การเป็นผู้ประเมิน (Assessor) ยกตัวอย่างการเลื่อนปรับตำแหน่งประเภทอำนวยการ หากมีคุณสมบัติครบถ้วนแล้ว ขั้นตอนของคณะกรรมการพิจารณาจึงเป็นกระบวนการพิจารณาอีกครั้งว่าบุคคลนั้นเหมาะสมกับตำแหน่งหรือไม่ หรือตำแหน่งใดต้องใช้ทักษะใดที่จำเป็นและสำคัญ นักทรัพยากรบุคคลก็มีหน้าที่ที่จะสนับสนุนทักษะ คือ การช่วยเหลือด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในงาน (Human performance enhancement) ปูพื้นฐานความสามารถมาตั้งแต่ต้น จึงได้มีการจัดทำการพัฒนาบุคลากร แผนที่การฝึกอบรมระยะยาว (Training Roadmap) ที่นำพื้นฐานมาจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน แล้วจึงนำมาพัฒนาให้ไปอบรมในทักษะที่สอดคล้องกับงานอย่างเหมาะสม ในฐานะผู้นำนโยบายการปรับปรุงประสิทธิภาพไปสู่การปฏิบัติ (HEP Implement) แล้วพิจารณาว่าจะประเมินความสามารถด้วยวิธีการที่เหมาะสมโดย อาจจะใช้การประเมินจากการพิจารณาการขึ้นเงินเดือนเป็นส่วนหนึ่ง และส่วนที่เป็น การประเมินทั้งผลงานและสมรรถนะที่ผู้ประเมินก็ต้องเป็นผู้ใกล้ชิดแล้วส่งข้อเสนอแนะมายังกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งถือเป็นองค์กรกลางในการพิจารณาการฝึกอบรมต่าง ๆ ให้กับบุคลากร แม้จะไม่สามารถพัฒนาได้ทั้งองค์กรพร้อมกันทั้งหมด แต่เมื่อมีหลักสูตรการฝึกอบรมที่เปิดรับสมัคร ก็จะทำหน้าที่ในการพิจารณาหน่วยงานที่เหมาะสมเพื่อเข้าร่วมอบรม หากผู้บริหารพิจารณาแล้วว่าหลักสูตรไม่สามารถพัฒนาบุคลากร หรือบุคคลนั้น ๆ ควรจะข้อเสนอแนะกลับมาแก่นักทรัพยากรบุคคล

ให้ช่วยปรับวิธีการที่เหมาะสมรายบุคคลที่เรียกว่าแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan: IDP)

เอกสารอ้างอิง (References) (16 pt)

- กฤษณา ฟองธนกิจ. (2565). *ทฤษฎีทางเลือกอย่างมีเหตุผลกับสิ่งท้าทาย*. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์. 20(2). 83-101
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566 - 2570*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://www.mhesi.go.th/index.php/all-media/book-ministry/8310-2022-12-13-06-27-40.html>
- กรมการปกครอง. (2559). *กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2559*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2567, จาก https://multi.dopa.go.th/justice/info_organ/about6/topic21
- กรมการปกครอง. (2566). *การฝึกอบรมหลักสูตรนายอำเภอ ปี พ.ศ. 2566*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://multi.dopa.go.th/swn/news/cate1/view1360>
- กรมการปกครอง. (2566). *หลักเกณฑ์การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล กรมการปกครอง ประจำปี ๒๕๖๖*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2567, จาก https://ita1.dopa.go.th/ita/ita_files/O25%20%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%93%E0%B8%91%E0%B9%8C%202566.pdf#:~:text
- เจตนิพัทธ์ ชนะภัย, ทิชา บุญเรืองรอง และฮาซันอักริม ดงนะเต็ง. (2567). *ความท้าทายและข้อเสนอต่อการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐยุคใหม่*. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 19(1), 300-312.
- ชนิดา จิตตรุทธะ. (กรกฎาคม 2567). *Challenging Issue In Public Personnel: Performance Management with DIGITAL CULTURE*. เอกสารการสอนวิชา การบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ.
- ชาคริต เลิศบุญครอง. (2561). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. [ปริญญาณีพนธ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. http://www3.ru.ac.th/mpaabstract/files/2561_1566379680_6014832063.pdf
- นักทรัพยากรบุคคล. (2567). *นักทรัพยากรบุคคล สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. สัมภาษณ์*, 28 พฤศจิกายน 2567.

- นักทรัพยากรบุคคล. (2567). นักทรัพยากรบุคคล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. *สัมภาษณ์*, 27 พฤศจิกายน 2567.
- เบญจธรรม ดิศกุล. (2558). *การรับราชการ: แรงจูงใจในการบริการสาธารณะหรือสวัสดิการในองค์กร*. [การค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2015/TU_2015_5702036392_3378_2112.pdf
- ผู้รับผิดชอบกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล. (2567). ผู้รับผิดชอบกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. *สัมภาษณ์*, 29 พฤศจิกายน 2567.
- ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี. (2559). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล. (2566). *องค์กรจะบริหาร 'GENERATION GAP' อย่างไร เพื่อให้ดีต่อใจกับทุกฝ่าย*. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2567, จาก <https://tu.ac.th/thammasat-280866-expert-talk-hr-generation-gap>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). *คู่มือประเมินค่างานตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการกำหนดตำแหน่ง (ฉบับปรับปรุง 2559)*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2567, จาก https://www.ocsc.go.th/?post_type=knowledge&p=15043
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2567). *การให้หน่วยงานของรัฐอื่นใช้บัญชีผู้สอบแข่งขันได้ของส่วนราชการ*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2567, จาก https://www.ocsc.go.th/?post_type=laws&p=88066
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2567). *แนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐*. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2567, จาก https://www2.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/circular/_elmaenwthaang_qr_code_khuumuue.pdf
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ฉบับประชาชน*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://www.nesdc.go.th/wordpress/wp-content/uploads/2025/06/NATIONAL-STRATEGY-PEOPLE.pdf>
- หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านพัฒนากำลังคนและทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา การวิจัย และการสร้างนวัตกรรม (2565). *รายงานประจำปี 2565 ANNUAL REPORT 2022*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://www.pmu-hr.or.th/wpzcontent/uploads/.pdf>

Sahatorn Petvirojchai. (2564). *การบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management) 5 รูปแบบเมื่อพนักงานมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน*. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2567, จาก <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/conflict-management-210709/>